

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Právní prostředky boje proti “pirátství”

Legal instruments to combat “piracy”

Mgr. Petr Holý

květen 2011

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 17. května 2011
Mgr. Petr Holý

Motto:

Porušování práv k duševnímu vlastnictví je pro organizovaný zločin často výnosnější než obchod s narkotiky a přitom nesrovnatelně méně riskantní.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Cíl práce a metodika.....	10
3. Duševní vlastnictví.....	11
3.1. Pojem a základní kodifikace ochrany duševního vlastnictví.....	11
3.2. Povaha práv k duševnímu vlastnictví.....	14
3.3. Třídění práv k duševnímu vlastnictví.....	15
3.4. Autorská práva a práva příbuzná.....	16
3.5. Průmyslová práva.....	18
3.5.1. Práva na označení.....	19
3.5.2. Práva k výsledkům tvůrčí technické činnosti.....	23
4. Porušování duševního vlastnictví.....	28
4.1. Pojem "pirátství".....	31
4.1.1. Společenské dopady porušování práv k duševnímu vlastnictví.....	32
4.1.2. Ochrana soukromým i veřejným právem.....	33
4.1.3. Posuzování porušení práva.....	35
4.1.4. Nekalá soutěž.....	40
4.2. Postižené subjekty.....	41
4.2.1. Stát.....	41
4.2.2. Soutěžitel(é).....	43
4.2.3. Spotřebitel.....	45
4.3. Způsoby porušování práv k duševnímu vlastnictví.....	48
4.3.1. Digitální věk a nástup internetu.....	51
4.3.2. Výrobní pirátství.....	56
4.3.3. Hudební pirátství a pirátství audiovizuálních děl.....	59
4.3.4. Softwarové pirátství.....	63
4.3.5. Autorskoprávní pirátství na Internetu.....	66
4.3.6. Cybersquatting.....	70
5. Právní prostředky ochrany majitele práva.....	72
5.1. Přehled právní ochrany.....	72
5.2. Dotčené subjekty.....	73
5.2.1. Státní orgány.....	73
5.2.2. Nestátní subjekty.....	82
5.3. Prostředky soukromého práva.....	83
5.3.1. Vztah tuzemského soukromého práva a práva EU.....	84
5.3.2. Smírčí řízení.....	87
5.3.3. Žádost/žaloba o poskytnutí informací.....	92
5.3.4. Zajištění důkazu.....	98
5.3.5. Předběžné opatření.....	100
5.3.6. Žaloba ve věci.....	105
5.3.7. Výkon rozhodnutí.....	112
5.3.8. Rozhodčí řízení.....	114
5.4. Prostředky veřejného práva.....	116
5.4.1. Dozor nad ochranou spotřebitele.....	117

5.4.2. Trestní řízení.....	120
5.4.3. Celní řízení.....	127
6. Nařízení 1383/2003/ES.....	131
6.1. Rozsah působnosti nařízení.....	136
6.2. Výluka z účinnosti nařízení.....	140
6.3. Žádost o přijetí celních opatření.....	142
6.4. Zásah celního úřadu.....	144
6.5. Postup majitele práva.....	146
6.6. Další postup celních orgánů.....	150
6.7. Nařízení 1891/2004/ES a zákon 191/1999 Sb.....	151
7. Závěr.....	153
8. Související právní předpisy a použitá literatura.....	155
8.1. Právní předpisy (v aktuálním znění).....	155
8.1.1. Mezinárodní smlouvy.....	155
8.1.2. Předpisy Evropské Unie.....	159
8.1.3. Předpisy České republiky.....	161
8.2. Použitá literatura.....	163
8.2.1. Tuzemská literatura.....	163
8.2.2. Literatura zahraniční.....	164
8.3. Použitá judikatura.....	165
8.3.1. Judikatura ČR.....	165
8.3.2. Judikatura ESD.....	167
9. Přílohy.....	168
Příloha č. 1 Výsledky celní správy ČR v roce 2010 – hraniční kontroly	169
Příloha č. 2 Výsledky celní správy ČR v roce 2010 – kontroly na vnitřním trhu... ..	171
Příloha č. 3 Trend v počtu kusů zboží zajištěných celní správou v ČR.....	173
Příloha č. 4 Trend ve výši škody zjištěné celními správou ČR.....	174
Příloha č. 5 Zajištěné padělky z hlediska porušeného práva.....	175
Příloha č. 6 Nejčastěji padělané značky.....	176
Příloha č. 7 Kategorie zajištěného padělaného zboží	177
Příloha č. 8 Zajištěné padělané zboží podle země původu.....	178
10. Shrnutí.....	179
10.1. Shrnutí.....	179
10.2. Summary.....	180

1. Úvod

13 letému Michaelovi explodoval v průběhu hovoru v ruce mobilní telefon takovou silou, že jej úlomky přístroje zasáhly do čela a rozlétly se po bytě jeho rodičů.

Jen v průběhu let 2003 a 2004 bylo na území USA hlášeno 83 podobných případů, kdy použití neoriginálního příslušenství či baterií způsobilo poranění uživatelů mobilním telefonem.¹

Útok na světové obchodní centrum v New Yorku v září 2001 byl částečně financován z prodeje padělaného zboží, konkrétně triček "NIKE" v obchodě na Broadwayi.²

Padělek či originál? To je otázka, kterou si dnes a denně kladou nejen zákazníci při výběru zboží a obchodníci při jednání s potenciálními dodavateli, ale též početná armáda státních zaměstnanců a privátních specialistů, bojujích po celém světě proti zaplavování trhu výrobky, které ač se na první pohled tváří jako kvalitní originál, ve skutečnosti pod renomovanou ochrannou známkou mohou ukrývat zejména pro spotřebitele netušené časované nebezpečí nebo v lepším případě pouze značné zklamání.

Podíl padělaných výrobků dosáhl v roce 2008 podle údajů Evropské komise 5-7% s celkového objemu obchodu.³ Taková míra padělaného zboží ve volném oběhu je dle Evropské komise již schopna zásadním způsobem ohrozit funkci jednotného trhu a vést k podstatným ztrátám celoevropského hospodářství, počínaje ztrátami finančními, přes dopady do oblasti sociální,⁴ až po následky na konkrétní spotřebitele v oblasti zdravotní a bezpečnostní.

Přes výše citované negativní dopady na hospodářství i na jednotlivce podíl padělaných výrobků na trhu rok od roku roste a začíná být jedním z nejpálčivějších

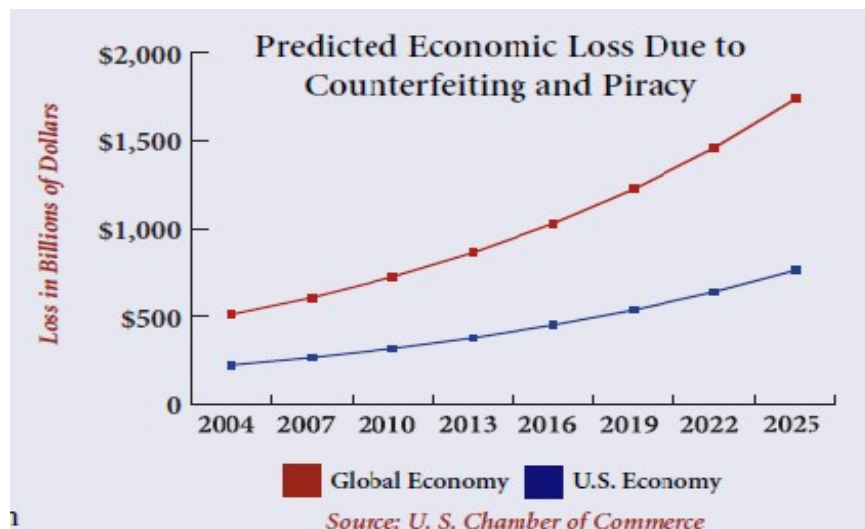
1 Associated Press, listopad 2004, <http://www.cbsnews.com/stories/2004/10/28/tech/main652128.shtml>

2 Matthew Benjamin, "A World of Fakes," *U.S. News and World Report*, July 14, 2003.

3 GREEN PAPER – Combating Counterfeiting and Piracy in the Single Market – EC 2008, s. 2

4 Podle EC díky padělkům ztratí evropský trh cca 100 000 pracovních míst každý rok (GREEN PAPER – Combating Counterfeiting and Piracy in the Single Market – EC 2008, s. 2)

problému současné společnosti, neboť kromě přímých škod způsobuje též měřitelné zpomalení investic a inovací v konkrétních segmentech trhu, přičemž pro některá odvětví může být až devastující.⁵



Zdroj: What are counterfeiting and Piracy costing the American Economy – U.S. Chamber of Commerce (<http://www.uschamber.com>)

Podle aktuálních odhadů si výrobou a obchodem s padělaným zbožím celosvětově (nejvíce samozřejmě v Číně) obstarává obživu více než 100 milionů lidí.

Kromě přímých ekonomických dopadů na společnost představuje obchod s padělaným zbožím taktéž vzrůstající zátěž orgánů veřejné správy a další zdroj zpravidla nezdaněného (nicméně pro účely praní špinavých peněz nepoměrně snadněji legalizovatelného) příjmu organizovaného zločinu, pro který je cesta porušování duševního vlastnictví velmi zajímavá, neboť nabízí srovnatelné výnosy jako obchod s narkotiky, ale případné sankce pro jednotlivé členy jsou ve srovnání s postihem za obchod s drogami podstatně menší.

Ve srovnání s tradiční ochranou hmotného vlastnictví je ochrana nehmotného resp. duševního vlastnictví záležitost relativně nová i ve vyspělých právních systémech. V řadě právních systémů, které nejsou založeny na řecko-římské právní tradici, je

⁵ Viz tzv. podprsenková válka v roce 2004, následovalo zavedení kvót na zboží dovážené z ČLR v letech 2005-2008, nahrazeno nyní dvojitupňovým licencováním a přísnějšími kontrolami

ochrana duševního vlastnictví záležitostí neřešenou, případně velmi pomíjenou. Z toho samozřejmě plyne i podstatně nižší právní vědomí osob v takových právních systémech a nižší standard ochrany práv k duševnímu vlastnictví v takových státech.

Problém porušování práv k duševnímu vlastnictví již ale není problémem jednoho státu nebo několika sousedních států, ale stal se díky globalizaci a propojení ekonomik prakticky všech států světa celosvětovým fenoménem, představujícím více či méně vážnou hrozbu pro všechny státy a ekonomiky světa.

Výrobci produktů s vysokou přidanou hodnotou, spočívající i v obsaženém duševním vlastnictví, ztrácí vydobyté trhy na úkor padělaného zboží nesoucího často jejich vlastní označení či ochrannou známku, čímž se jim samozřejmě snižuje jejich konkurenceschopnost na relevantním trhu. To se promítá i do jejich horších hospodářských výsledků, které pak mají negativní vliv na stav ekonomik, ve kterých existují, a tedy na stav státních rozpočtů ve státech, kde sídlí a platí daně.

Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI)⁶ odhaduje, že v roce 2003 bylo cca 40% hudebních nahrávek prodaných ve světě pirátskými kopiemi. Česká pobočka Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI CZ) pak odhaduje, že v České republice objem "pirátského" trhu se zvukovými nosiči již tvoří více než 50% objemu trhu legálního.⁷

Podle statistik Business Software Alliance (BSA)⁸ byla v roce 2008 celosvětová míra "pirátství", tj. používání nelicencovaného software 35%, přičemž v České republice až 39% a celosvětové ztráty tím způsobené činily až 141 miliard USD, z čehož jen v České republice škody činily za rok 2008 439 milionů USD⁹.

Podle statistik České protipirátské unie (CPU)¹⁰ od roku 2001, který lze považovat za mezník v dostupnosti širokopásmového připojení k internetu v ČR, míra pirátství audiovizuálních děl každým rokem narůstá:

6 <http://www.ifpi.org>

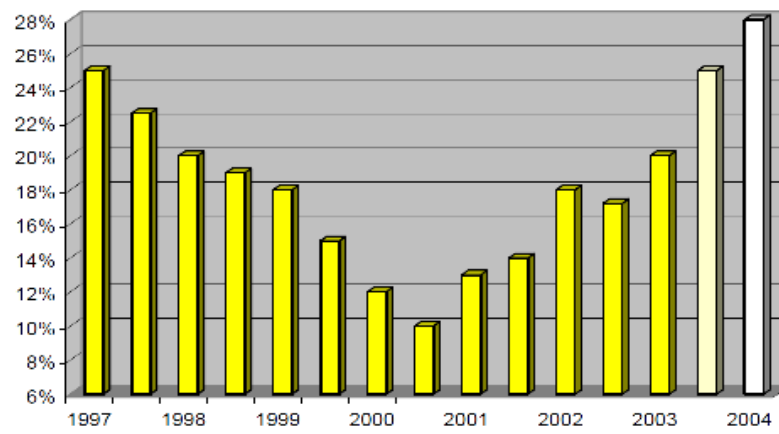
7 <http://www.ifpicr.cz/?rubrika=1148>

8 <http://www.bsa.org>

9 Pirate reduction study – Economic Benefit of Ten-Point Reduction in Software Piracy – BSA 2009

10 <http://www.cpubfilm.cz>

Vývoj úrovně audiovizuálního pirátství (v %)



Zdroj: http://www.cpufilm.cz/txt/digitalni_piratstvi_2004.pdf

2. Cíl práce a metodika

Cílem první části této práce je obecně se zamyslet nad instituty duševního vlastnictví, jejich povahou a specifickými vlastnostmi v kontextu problematiky výroby a obchodu s padělkami, nedovolenými napodobeninami a kopiemi, podstatou protiprávnosti takového jednání a identifikovat a charakterizovat subjekty zabývající se bojem s tímto fenoménem.

Dále analyzovat prostředky dostupné vlastníkově práv z duševního vlastnictví k ochraně jeho majetku v kontextu platné tuzemské i komunitární právní úpravy, zejména s ohledem na jejich dostupnost, funkčnost a nákladnost, včetně posouzení jejich účinnosti a možnosti zpětné vazby majiteli práva.

Třetí část této práce je zaměřena na detailní popis postupu majitele práva v souvislosti s použitím institutu tzv. celních opatření¹¹ a navazujícího zjednodušeného případně standardního soudního postupu oprávněné osoby, s důrazem na analýzu právního postavení majitele práva ve vztahu k celním orgánům a k osobám zúčastněným na dovozu, jež je předmětem takových opatření, včetně analýzy procesních možností majitele práva v konkrétní procesní situaci a následků vybraných procesních úkonů.

V závěru práce jsou poté vyhodnoceny výhody a nevýhody jednotlivých popsaných metod ochrany duševního vlastnictví včetně analýzy úskalí a negativ platné právní úpravy a námětů na zlepšení.

Při zpracování této práce byly použity platné právní předpisy a analyzována dostupná judikatura a dále zpracovány osobní zkušenosti autora z řešených případů zjištění porušování práv k duševnímu vlastnictví včetně zajištění padělaných výrobků či neautorizovaných kopií na vnitřním trhu i na hranicích.

¹¹ Viz Nařízení ES 1383/2003

3. Duševní vlastnictví

3.1. Pojem a základní kodifikace ochrany duševního vlastnictví

Jako dušení vlastnictví je označován soubor právních institutů, kterým je společná jejich nehmotná povaha, a které jsou výsledkem procesu lidského myšlení, resp. lidské tvůrčí činnosti. Základním požadavkem pro jeho ochranu pak je jeho originalnost, z čehož poté plyne i jedinečnost konkrétního předmětu duševního vlastnictví.

Průmyslové vlastnictví pak je podskupinou duševního vlastnictví, vedle práv autorských a práv s autorským právem souvisejících. Na rozdíl od předmětů ochrany autorskoprávní, u práv průmyslových není nutným požadavkem jedinečnost resp. neopakovatelnost předmětu ochrany, nicméně navíc je zde požadavek na ekonomickou využitelnost předmětu průmyslového vlastnictví.

Základy současného pojetí ochrany průmyslového vlastnictví byly v dnešní podobě kodifikovány tzv. Pařížskou unijní úmluvou v roce 1884, jejímiž zakládajícími členy bylo více než 100 států, tvořících tzv. Pařížskou unii.

Česká republika přistoupila k této úmluvě a stala se členem unie v roce 1967 a součástí právního řádu se tato úmluva stala v tzv. Stockholmském znění¹².

Samotná úmluva má povahu mezinárodní smlouvy dle článku 10 Ústavy ČR¹³ a má přednost před domácí legislativou¹⁴. Je to mezinárodní dokument regulující cestou definice minimálního standardu rozsáhlou oblast od jednotlivých průmyslových práv přes firemní právo až k potlačování nekalé soutěže. Patrně nejdůležitějším ustanovením však je zakotvení unijního principu reciprocity a národního režimu v postavení příslušníků jednotlivých unijních států v kterémkoliv jiném unijním státě.

Druhým kodifikačním počinem v oblasti duševního vlastnictví je tzv. Bernská

12 Vyhláška č. 64/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

13 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, v platném znění

14 čl. 10 ústavy č. 1/1993 Sb., za středníkem

úmluva na ochranu literárních a uměleckých děl¹⁵ z roku 1886, která poprvé ve světovém (resp. mezinárodním) měřítku ustanovila vzájemné uznávání a ochranu autorských děl na území smluvních (unijních) států. Do té doby bylo naprosto běžné, že státy si navzájem neuznávaly autorská práva cizích státních příslušníků, až tato dohoda zajistila minimální jednotný standard pro ochranu práv autorů všech členských států na území kteréhokoliv unijního státu. Bernská úmluva byla mnohokrát doplněna a od roku 1967 její správu provádí Světová organizace duševního vlastnictví WIPO¹⁶

Výstupem pokračujícího kodifikačního procesu poté byla dohoda TRIPS¹⁷, jakožto součást Dohody o založení světové obchodní organizace WTO. Tato dohoda byla výsledkem tzv. Uruguayského kola jednání o dohodě GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu) v roce 1994.

Výsledkem dohody TRIPS byla mimo jiné aktualizace stávající kodifikace s ohledem na rozvoj techniky za více než 100 let od podpisu Pařížské unijní úmluvy a dále doplnění nových institutů (zejména institutu topografie polovodičových výrobků), které v době Pařížské unijní úmluvy nebyly známy a nyní je jejich ochrana žádoucí.

Výše uvedené mezinárodní kodifikace byly samozřejmě promítnuty do tuzemského právního řádu tak, jak se svým podpisem účastněné státy včetně České republiky zavázaly.

V době zpracování této práce probíhají intenzivní přípravy nové kodifikace na poli duševního vlastnictví tzv. dohody ACTA Anti-Counterfeiting Trade Agreement (česky doslova Obchodní dohoda proti padělání), kterou navrhovatelé (USA, EU, Švýcarsko a Japonsko) hodlají "reagovat na růst globálního obchodu s padělaným zbožím a nelegálně šířenými autorskými díly". Návrh v sobě integruje jak opatření v oblasti autorských práv, tak v oblasti práv průmyslových s cílem „ustavit nový mezinárodní právní rámec“ a „nastavit novou, vyšší úroveň vymáhání práv duševního vlastnictví, ke které se další státy mohou dobrovolně připojit“¹⁸.

15 Vyhláška č. 133/1980 Sb., v znění pozdějších předpisů

16 http://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/summary_berne.html

17 Vyhláška 191/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

18 [Prohlášení předkladatelů ACTA \(G8\) z 8.7.2008](#)

Návrh měl být původně zveřejněn a předán ke schvalovacímu procesu v roce 2008, nicméně vzhledem k potřebě řešit technické rozpory mezi vyjednávači, byl finální text předložen členským státům v prosinci roku 2010 k diskuzi.

3.2. Povaha práv k duševnímu vlastnictví

Práva k duševnímu vlastnictví mají povahu garantovaného monopolu k výsledku jedinečné tvůrčí činnosti konkrétního subjektu, kterou jim garantuje vyšší (státní) moc formou vrchnostenské ochrany výlučného práva dispozice s takovým nehmotným statkem.

Takové exkluzivní právo ve skutečnosti vytváří umělý monopol, který umožňuje resp. garantuje původci či majiteli takového nehmotného statku právo na nerušenou exploataci jeho nehmotného statku, čímž v první řadě zajišťuje rentabilitu vývojových nákladů takové tvůrčí činnosti pro původce a také nepřímo motivuje ostatní subjekty k inovacím legálním příslibem, že také jejich registrovaný nehmotný statek jim bude garantován k využívání.

Terciárním efektem takového přístupu je podpora všeobecného rozvoje společnosti, ze kterého profitují nejen vlastníci konkrétního nehmotného statku, ale v návaznosti na vzájemnou provázanost ekonomiky i související segmenty trhu a obory, a v konečném důsledku samozřejmě vždy spotřebitel, který díky postupující inovaci a konkurenci jednotlivých tvůrců duševního vlastnictví, dostává dříve k dispozici produkty na vyšší kvalitativní úrovni právě i díky postupující inovaci trhu, která by nepodpořena státním monopolem byla podstatně pomalejší.

Nicméně aby takový přístup monopolizující výsledek tvůrčí duševní činnosti ve svém důsledku nepůsobil proti trhu, je nutné aby v případech, kdy by neomezený monopol ve skutečnosti rozvoji bránil, tento byl časově omezen.

Lze tedy uzavřít, že práva k duševnímu vlastnictví mají v odůvodněných případech a za splnění předem daných podmínek, povahu státem garantovaného monopolu k využití takového nehmotného statku, který je v důvodných případech omezen na předem stanovenou dobu.

3.3. Třídění práv k duševnímu vlastnictví

Práva k duševnímu vlastnictví

- autorská práva
 - autorská práva osobnostní
 - autorská práva majetková
- práva s autorským právem související
 - práva výkonných umělců
 - práva výrobců zvukových záznamů
 - práva výrobců zvukově obrazových záznamů
 - práva rozhlasových a televizních vysílatelů
 - práva nakladatele
- průmyslové práva
 - práva na označení
 - ochranná známka
 - průmyslový vzor
 - označení původu a zeměpisné označení
 - práva k výsledkům technické duševní činnosti
 - patent a biotechnologický vynález
 - užitný vzor
 - topografie polovodiče
 - odrůda rostlin
- další práva k duševnímu vlastnictví
 - know-how
 - obchodní firma
 - doménové jméno
 - obchodní tajemství
 - goodwill

3.4. Autorská práva a práva příbuzná

V širším slova smyslu lze za autorská práva považovat nejen práva samotného autora, ale i práva s autorským právem související, tedy práva výkonných umělců, výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, práva rozhlasových a televizních vysílatelů a v neposlední řadě též práva autora software a zhotovitele databáze.

Jelikož v našem právním systému je (na rozdíl např. od úpravy v USA) ochrana autorskoprávní postavena na principu tvůrčím a nikoliv registračním, autorské dílo požívá ochrany v okamžiku svého vytvoření, za předpokladu že splňuje podmínky ochrany.¹⁹ Tedy od okamžiku, kdy už lze seznát, že se jedná o jedinečný tvůrčí výsledek lidské činnosti. V důsledku toho může být předmětem autorskoprávní ochrany v podstatě cokoliv, co splňuje výše uvedené podmínky.

Z toho zároveň plyne v praxi poměrně častý souběh ochrany konkrétního výsledku tvůrčí lidské činnosti jak autorským právem, tak právem průmyslovým.

Autorská práva a práva příbuzná jsou v současnosti na podkladě Bernské úmluvy v ČR zakotvena v zákoně č. 121/2000 Sb. v platném znění (dále také jen AutZ), kterým byl nahrazen původní již zastaralý kodex postavený na odlišné autorskoprávní koncepci. Jakkoliv dvě velké novely původního autorského zákona z devadesátých let přiblížily tento předpis současnosti, harmonizace s komunitárním právem si vyžádala vytvoření zcela nového kodexu. Tento nový předpis již zcela vyhovuje komunitární právní úpravě.

Základem nové právní úpravy je tzv. dualismus autorských práv, spočívající v odlišném režimu práv osobnostních a práv majetkových. Práva osobnostní jsou nepřevoditelná a zanikají smrtí autora, na rozdíl od práv majetkových, která jsou sice nepřevoditelná, ale jejich výkon lze svěřit jiné osobě a jsou taktéž předmětem dědictví.

Součástí nové právní úpravy je i úprava práv výkonných umělců, výrobců audiovizuálních děl a dalších subjektů majících práva s autorským právem související, když rozšiřuje rozsah ochrany jejich práv a reflektuje tak rozsáhlé investice do

¹⁹ §3 zákona 221/2003 Sb. v platném znění

moderních technologií, jimiž provádí šíření autorských děl. Konečně nová právní úprava prodlužuje dobu ochrany autorských děl na území ČR na sedmdesát let tak, aby byla v souladu s úpravami ostatních států Evropské unie a nediskriminovala tak tuzemské autory.

3.5. Průmyslová práva

Průmyslovým právem může být v zásadě každý výsledek tvůrčí lidské činnosti, který je jedinečný, může být vtělen do hmotného substrátu a je ekonomicky využitelný.

Mezi práva k průmyslovému vlastnictví patří zejména patenty, užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky, topografie polovodičových výrobků, označení původu a zeměpisná označení a nové odrůdy rostlin a plemena zvířat.

Aby se takový výsledek tvůrčí činnosti stal předmětem průmyslově právní ochrany, je nutná jeho formální registrace za podmínek stanovených zákonem pro každý konkrétní druh průmyslového vlastnictví.

Základy ochrany průmyslového vlastnictví byly založeny Pařížskou unijní úmluvou, která stojí na čtyřech základních zásadách:

Národní režim cizinců ve všech unijních státech, který zaručuje, že bez ohledu na občanství nebo státní příslušnost standard práv majitele bude garantován každému příslušníkovi členského státu Pařížské unie, a to za předpokladu recipacity²⁰.

Priorita majitele nehmotného statku ode dne podání přihlášky v kterémkoliv členském státě (tzv. unijní priorita) v případě, že žadatel požádá o rozšíření své registrace i na území dalších států unie ve stanovené lhůtě 12 resp. 6 měsíců.

Přímé normy obsažené v úmluvě lze aplikovat bezprostředně před orgánem (soudem či správním úřadem) členského státu, aniž by bylo nutné je provádět vnitrostátní legislativou. V případě rozporu vnitrostátní legislativy s Pařížskou úmluvou má tato přednost.

Posledním principem je vymezení administrativního rámce ochrany duševního vlastnictví v každém unijním státě spočívající v ustavení orgánu s průmyslověprávní agendou a podřízení sporů z průmyslově právní agendy tomuto orgánu a soudům.

²⁰ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Reciprocita>

3.5.1. Práva na označení

Práva na označení jsou všeobecně nejrozšířenějším typem průmyslových práv, s nímž se spotřebitelé setkávají denně při řadě běžných aktivit. Z toho důvodu jsou to právě práva na označení, která jsou v drtivé většině případů terčem aktivit zejména méně sofistikovaných padělatelů a z toho důvodu (spolu s nosiči práv autorských) jsou taktéž nejčastěji vyhledávány zákazníky.

Základní funkcí společnou právům na označení je použití k realizaci práva každého podnikatele na to být na trhu individuálně a pokud možno nezaměnitelně vnímám tak, aby spotřebitelé měli objektivně možnost identifikovat jeho soutěžní výkony a odlišit je od druhově zaměnitelných soutěžních výkonů (výrobků nebo služeb) jiných soutěžitelů.

3.5.1.1. Ochranná známka

Ochrannou známku zákon o ochranných známkách²¹ definuje jako jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména tvořené slovy (včetně osobních jmen), písmeny, číslicemi, kresbou nebo tvarem výrobku nebo jeho obalu, popř. jejich kombinací, pokud je takové označení způsobilé k rozlišení výrobků nebo služeb pocházejících od různých podnikatelů.

Podmínkou formální ochrany každé ochranné známky je její zápis do teritoriálně vymezeného veřejnoprávního registru - tzv. rejstříku ochranných známek, který v České republice spravuje Úřad průmyslového vlastnictví ČR, a to v případě, že ochranná známka splňuje výše uvedenou podmínku rozlišovací způsobilosti a že taková ochranná známka ještě není zapsána pro jiného majitele. Za splnění zákonem stanovených podmínek, tj. zejména zaplacení příslušných správních poplatků, pak není doba ochrany ochranné známky časově omezena.

Kromě základní rozlišovací funkce plynoucí ze zákona, napomáhá ochranná

²¹ §1 zákona 441/2003 Sb. v platném znění

známka k ochraně spravedlivé obchodní soutěže, k ochraně spotřebitele a plní i funkci akviziční. Prvořadá a zcela dominantní je samozřejmě funkce rozlišovací, která napomáhá zákazníkům pokud možno na první pohled²² určit původ nabízeného výrobku nebo služby a upevňuje tak spojení mezi takovým označením a podnikem (resp. jeho výrobky a službami), který takové označení oprávněně používá.

Taková integrita v užívání továrního označení spotřebitelům umožňuje snazší výběr a hodnocení výrobků a služeb na trhu, protože zavedené a prověřené ochranné známky producenta, dodavatele či prodejce považují zákazníci na základě předcházející dobré zkušenosti za předpoklad kvality i v dalších případech, kdy ji znovu rozpoznají. Na základě identifikace známé ochranné známky proto spotřebitel může důvodně předpokládat, že pokud si znovu zakoupí zboží nebo službu pod jemu známou značkou, opět dostane za své peníze jemu známou a očekávanou službu nebo výrobek.

3.5.1.2. Průmyslový vzor

Průmyslovým vzorem (někdy též designem) zákon o průmyslových vzorech²³ rozumí vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného nebo jeho zdobení²⁴.

Podmínkou formální ochrany takového průmyslového vzoru je opět zápis do veřejnoprávního registru vedeného v České republice Úřadem průmyslového vlastnictví. Ten zápis provede pouze tehdy, pokud design splňuje výše uvedenou podmínku individuálnosti a je nový, tj. pokud takový vzor již není zapsán pro jiného vlastníka. Řádně zapsaný průmyslový vzor je chráněn po dobu pěti let od podání přihlášky a tuto dobu lze prodlužovat vždy o pět let až na celkem dvacet pět let. Po uplynutí této doby pak již design výrobku tímto institutem chráněný není.

Identicky s ochrannou známkou i zde je základní rozlišovací funkce designu, nicméně i design analogicky napomáhá k ochraně spravedlivé obchodní soutěže,

²² tj. při běžné pozornosti průměrného zákazníka (viz např. Rozsudek ESD C-251/95 SABEL AG vs PUMA AG)

²³ zákon č. 207/2000 Sb. v platném znění

²⁴ § 2 zákona 207/2000 Sb. v platném znění

k ochraně spotřebitele a plní naprosto stejným způsobem i funkci akviziční. Nejdůležitější je samozřejmě funkce rozlišovací, když i podle jedinečného a typického vzhledu konkrétního výrobku si zákazníci mohou zpravidla na první pohled identifikovat výrobce výrobku, který je momentálně předmětem jejich zájmu. Zavedený a lety prověřený vzhled výrobku pak dlouhodobě upevňuje spojení mezi ním a podnikem (resp. jeho výrobky), který takto tvarované výrobky vyrábí, resp. nabízí.

Naprosto stejně jako u ochranné známky, tento mechanismus spočívající v konzistentním užívání tvaru výrobku, či jeho obalu potenciálním spotřebitelům umožňuje snazší výběr a hodnocení druhově zaměnitelných výrobků na trhu, protože zavedené a prověřené tvary považují zákazníci na základě předcházející dobré zkušenosti za předpoklad kvality i v dalších případech. Na základě identifikace známého tvaru proto spotřebitel může důvodně předpokládat, že pokud si znovu zakoupí zboží mající jemu známý tvar či ornament, dostane za své peníze opět jemu známou a akceptovanou kvalitu.

3.5.1.3. Označení původu a zeměpisné označení

Označením původu zákon²⁵ o ochraně označení původu a zeměpisných označení rozumí název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen "území") používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území²⁶.

Zeměpisným označením pak název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území²⁷.

²⁵ Zákon č. 452/2001 Sb. v platném znění

²⁶ § 2 písm. a) zákona 452/2001 Sb. v platném znění

²⁷ § 2 písm. b) zákona 452/2001 Sb. v platném znění

Pro poskytnutí formální ochrany musí být zeměpisné označení i označení původu zapsáno do veřejnoprávního registru vedeného v České republice Úřadem průmyslového vlastnictví. Za splnění výše uvedených podmínek pak každý, kdo vyrábí, zpracovává nebo připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území, má právo takové označení užívat.

Podobně jako u ochranných známek a designu, i zde je primární funkcí označení původu resp. zeměpisného označení snazší orientace zákazníka. Na rozdíl od ochranných známek a průmyslového vzoru zde ale zákazník na základě zjištění přítomnosti takového označení, si s ním neztotožňuje konkrétní subjekt, ale teritoriálně omezenou skupinu producentů, jimž je společná určitá obecněji standardizovaná teritoriálně predeterminovaná kvalita produkce.

3.5.2. Práva k výsledkům tvůrčí technické činnosti

Základním smyslem práv k výsledkům duševně technické činnosti je poskytnout formálním způsobem podchycenou výhodu těm soutěžitelům, kteří investují čas a prostředky do hledání nových technických řešení a zabránit tomu, aby takto objevené či vyvinuté řešení bylo okamžitě využito jinými soutěžiteli bez toho, aby se vlastní invencí a investicí podíleli na jeho hledání.

Funkcí takové ochrany je v první řadě odměnit úspěšného řešitele technického problému časově omezeným monopolem na ekonomické využití takového nového a dosud neznámého řešení, a tím motivovat i ostatní soutěžitele k hledání nových technických řešení na základě legitimního očekávání, že případné jimi nalezené nové technické řešení jim bude veřejnoprávním způsobem, za splnění předem známých podmínek rovněž vyhrazeno po stanovenou dobu k monopolnímu ekonomickému využití.

Konečně nepřímo takový přístup podporuje ekonomický rozvoj celé společnosti, neboť podporuje vědecko technickou činnost, z jejíchž výsledků mají pak zisk nejen konkrétní soutěžitelé, ale obecný prospěch prakticky všichni spotřebitelé.

3.5.2.1. Patent

Patentem zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích²⁸ rozumí vynález, který je výsledkem vynálezecké činnosti, přitom je nový a je průmyslově využitelný. Technické řešení je pak pro účely posouzení patentovatelnosti nové pouze tehdy, pokud není stavem techniky a ani pro odborníka ze stavu techniky zřejmým způsobem nevyplývá. S ohledem na kategorický požadavek na vysokou inovativnost patentovatelného řešení, podléhá každé přihlášené řešení přísnému hodnocení (tzv. věcnému průzkumu) za

²⁸ § 3 zákona 527/1990 Sb. v platném znění

účelem posouzení, zda technické řešení vůbec dosahuje takových kvalit, aby bylo možné na něj patent skutečně udělit.

Patentem ovšem nelze chránit objevy, vědecké teorie ani matematické metody, dále rovněž nelze takto chránit estetické výtvoř, plány, pravidla a způsoby duševní činnosti, her nebo obchodní činnosti a ani počítačové programy a nebo podávání informací, za předpokladu, že by se patent týkal pouze těchto činností.

Formální ochrana patentu je opět vázána na jeho zápis ve veřejnoprávním registru vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví České republiky. V případě jeho zápisu je pak za splnění zákonných podmínek (zejména placení udržovacích poplatků) garantováno právo na nerušené ekonomické využívání patentu po dobu dvaceti let od podání jeho přihlášky.

Zvláštní kategorií jsou vynálezy ve smyslu zákona o biotechnologických vynálezech²⁹, kdy na biotechnologický vynález je možné udělit patent, pokud se týká biologického materiálu vyrobiteľného syntetickou cestou, rostlin či zvířat, pokud technická proveditelnost není omezena na odrůdu či plemeno a mikrobiologického nebo jiného technického postupu získaného syntetickým způsobem.

S ohledem na skutečnost, že získání patentu je zpravidla časově poměrně náročné, je podmíněno jeho novostí nad rámec stavu techniky a tedy předpokládá zpravidla předcházející časově i finančně náročnou vědeckou a výzkumnou činnost, znamená možnost jeho exkluzivního využití v praxi značnou přidanou hodnotu vtělenou ve výrobcích, které takové technické řešení obsahují. Udělení patentu monopolizující po stanovenou (resp. po zaplacenou) dobu ekonomické využívání takového technického řešení proto představuje funkčně přiměřenou metodu stimulace další vynálezecké činnosti vlastníka patentu i třetích osob, jež jsou povinny takový patent respektovat.

²⁹ Zákon č. 206/2000 Sb. v platném znění

3.5.2.2. Užitný vzor

Užitný vzor zákon³⁰ o užitných vzorech definuje jako technické řešení, které je nové, přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti a současně je průmyslově využitelné. Užitný vzor je často nazýván "malým patentem", neboť požadavky na předmět přihlášený pro jeho registraci jsou prakticky totožné s patentem, s výjimkou nepoměrně nižších požadavků na novost a tedy vynálezeckou výši přihlašovaného technického řešení. Řešení, která nejsou uznána za patentovatelná pro nedostatečnou vynálezeckou novost, lze zpravidla, byť s podstatně nižší kvalitou formální ochrany, registrovat a chránit jako užitné vzory, za předpokladu, že byť přihlášení řešení nedosahuje kvalit patentu, přesto je natolik inovativní, že přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti.

Formální ochrana užitného vzoru je rovněž podmíněna jeho registrací ve veřejnoprávním registru vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví, přičemž vzhledem k nepoměrně menším nárokům na novost řešení taková přihláška nepodléhá faktickému průzkumu na novost, ale skutečná zápisná způsobilost se posuzuje ex post na základě případných úkonů ostatních soutěžitelů směřujících proti takové registraci. V případě úspěšné registrace je využívání takového technického řešení vyhrazeno výlučně přihlašovatelovi po dobu čtyř let od podání přihlášky, přičemž tuto lhůtu lze prodloužit celkem dvakrát o další tři roky na celkem deset let.

S ohledem na nižší stupeň vynálezecké novosti je i ochrana užitným vzorem nepoměrně slabší oproti udělenému patentu, kdy nepoměrně vyšší rychlost registrace oproti patentu je vykoupena relativně slabší kvalitou ochrany z důvodu chybějícího věcného průzkumu přihlašovaného řešení.

S ohledem na výše uvedené je proto ochrana formou užitného vzoru přiměřeně kvalitativně i kvantitativně slabší oproti ochraně uděleným patentem, nicméně stále dostatečně motivující k hledání nových technických řešení.

³⁰ §1 zákona 478/1992 Sb. v platném znění

3.5.2.3. Topografie polovodiče

Zákonem o ochraně topografií polovodičových výrobků³¹ jsou chráněny topografie polovodičových výrobků, které jsou výsledkem tvůrčí duševní činnosti původce a které nejsou v průmyslu polovodičových výrobků běžné. Topografií se pak rozumí soubor vzájemně souvisejících zobrazení znázorňující trojrozměrné uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá, přičemž každé zobrazení představuje vzor jedné vrstvy polovodičového výrobku nebo jeho části, popřípadě povrchu polovodičového výrobku v jednotlivých stupních výroby nebo jeho částí³².

Formální ochrana topografií polovodičového výrobku je poskytována na základě registrace ve veřejnoprávním registru vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví České republiky a trvá po dobu deseti let od konce kalendářního roku, kdy ochrana vznikla.

3.5.2.4. Odrůda rostlin

Zákonem o ochraně práv k odrůdám rostlin³³ jsou chráněny odrůdy vymezené Mezinárodní úmluvou na ochranu nových odrůd rostlin³⁴, za podmínky, že taková odrůda je nová, je odlišná, je uniformní a je stálá.

Právo k odrůdě pak vzniká opět registrací ve veřejnoprávním registru (Státní odrůdové knihy) vedeném Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (případně do Společného katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin nebo Společného katalogu odrůd druhů zeleniny sestavovaného příslušným orgánem Evropských společenství na základě seznamů odrůd členských států) a to pod názvem, který ještě není registrován a splňuje zákonem stanovené podmínky³⁵.

31 §1 zákona 529/1991 Sb. v platném znění

32 §2 zákona 529/1991 Sb. v platném znění

33 Zákon 408/2000 Sb. v platném znění

34 Sdělení Ministerstva zahraničí č. 109/2004 Sb.m.s.o. O přístupu České republiky k Mezinárodní úmluvě na ochranu nových odrůd rostlin, z 2. prosince 1961, ve znění revidovaném v Ženevě 10. listopadu 1972, 23. října 1978 a 19. března 1991

35 §7 zákona 408/2000 Sb. v platném znění – název nesmí být složen pouze z čísel, nesmí být shodný nebo zaměnitelný s již existující odrůdou, nesmí být klamavý a nesmí být shodný či zaměnitelný s

Za splnění zákonných podmínek je pak předmětná odrůda chráněna pro přihlašovatele po dobu dvaceti pěti kalendářních let od zápisu, u dřevin, chmele, révy a brambor pak třiceti kalendářních let od zápisu.

existující známkou či zeměpisným označením nebo označením původu a konečně nesmí být jazykově nevhodný

4. Porušování duševního vlastnictví

Základní společnou vlastností všech nehmotných statků je jejich existence nezávislá na jakémkoliv hmotném substrátu. Tato vlastnost umožňuje jejich používání v neomezeném množství, aniž by tím došlo ke spotřebování nehmotného statku nebo ke zhoršení jeho kvality. Zároveň je tak možné nehmotný statek souběžně používat na různých místech a více subjekty současně a nezávisle.

Popsané vlastnosti dělají z nehmotného statku v podstatě ideální předmět porušování, neboť z povahy věci eliminují veškeré hmotné překážky neoprávněného užívání, zejména proto, že k jeho zneužívání dochází zpravidla zcela bez vědomí oprávněného vlastníka, často aniž by takové zneužívání bylo na první pohled patrné či zjištěitelné a na neoprávněnost užití se soudí až podle následků takového jednání.

Základní vlastností, která predeterminuje zájem případných porušovatelů, je skutečnost, že použití cizího duševního vlastnictví při výrobě či úpravě produktu přidává tomuto produktu skutečně nebo alespoň zdánlivě takové vlastnosti (přidanou hodnotu), které způsobují, že koncový spotřebitel si takový výrobek vybere spíše než výrobek jiný byť druhově zaměnitelný, ale bez takové přidané hodnoty, resp. že koncový spotřebitel je za takový výrobek ochoten zaplatit více, než za jiný druhově zaměnitelný výrobek bez takového nehmotného statku. Zřejmým důvodem, proč je takové porušování tak oblíbené, je i skutečnost, že neoprávněné užití nehmotného statku zpravidla nevyžaduje žádné významné dodatečné náklady, neboť výrobní cena výrobku bez užití nehmotného statku i s použitím nehmotného statku zpravidla nebývá výrazně odlišná, dokonce často zejména v případě nedovoleného použití práv k výsledkům technické tvůrčí činnosti může být i nižší, neboť chránění řešení bývá často nejen technicky inovativní, ale taktéž optimalizované z hlediska nákladů k dosažení požadovaného efektu.

Důvody pro takové rozhodování proto mohou být samozřejmě v zásadě dvojí. Jednak použití takového nehmotného statku přidává výrobku kvalitu, kterou by výrobek jinak neměl, například použitím cizího autorského díla, které je spotřebiteli

vyhledáváno, či cizího patentu, který výrobku dává vyšší užitnou hodnotu pro originalnost či efektivitu svého technického řešení. A nebo spotřebitelé výrobek díky použití cizího práva na označení mylně identifikují jako výrobek jiného zpravidla na trhu zavedeného soutěžitele a přisuzují mu proto často nespécifické lepší vlastnosti, vyšší kvalitu či užitnou hodnotu, na které jsou u takového zavedeného soutěžitele zvyklí, aniž by rozpoznali, že se ve skutečnosti jedná o výrobek jiného soutěžitele, který zpravidla předpokládanou vyšší kvality neobsahuje.

V obou popsaných případech je motivace porušovatelů dvojí. V první řadě tím, že použijí cizí duševní vlastnictví, aniž by si jej sami museli řádnou a legální cestou opatřit, ušetří významné náklady na jeho vývoj, získání, udržování a ochranu. Zejména ve vysoce sofistikovaných oborech, jakými je farmaceutický průmysl či biotechnologie nebo mikroprocesorová technika či výroba software, jsou náklady na vývoj duševního vlastnictví obrovské a často i řádově převyšují pozdější výrobní náklady produktů.

Druhým faktorem, který motivuje potenciální porušovatele je skutečnost, že zboží, které obsahuje duševní vlastnictví má na relevantním trhu vyšší potenciál prodeje, který je přímo úměrný hodnotě/kvalitě duševního vlastnictví, které je do zboží vloženo. Promítá se tak do výběru zákazníků jejich dlouhodobá individuální, ale i kolektivní zkušenost, která je zafixována právě přítomností a identifikací konkrétního nehmotného statku, na základě které se právě přítomnost takového nehmotného statku stává dalším kritériem při rozhodování, často kritériem rozhodujícím. Ve vazbě na způsob provedení konkrétního jednání pak často přistupuje i exploatace marketingových aktivit majitele nehmotného statku, který propagací svého vlastního výrobku podporuje i prodej výrobku padělaného.

Výrobce, který takto neoprávněně použije cizí duševní vlastnictví, se tak na trhu neoprávněně dostává do výhodnějšího postavení oproti ostatním soutěžitelům, kteří se k takovému jednání neuchylují, a takové výhodnější postavení se také zpravidla promítne do jeho alespoň krátkodobé ekonomické úspěšnosti, bohužel zpravidla na úkor spotřebitelů a samozřejmě majitele zneužitého duševního vlastnictví a ostatních soutěžitelů na relevantním trhu.

4.1. Pojem "pirátství"

Pojem "pirátství", jakkoliv je v souvislosti s porušování práv k duševnímu resp. k průmyslovému vlastnictví všeobecně používán, náš právní systém v tomto kontextu nezná. Přesto je již delší dobu pravidelně používán zejména organizacemi bojujícími za práva majitelů autorských práva v jejich vyjádřeních a PR produktech a dokonce jedna taková tuzemská organizací si jej dala i do svého názvu³⁶

Kořeny takového použití tohoto označení lze patrně nalézt ve výkladu původního významu anglického termínu "piracy"³⁷, které označuje akt spáchání loupeže a související protiprávní činnosti na moři subjekty soukromého práva. Původ slova je patrně latinský "*pirata*" a řecký *πειρατής* (*peiratēs*) a znamená v překladu "*bandita*" případně *πειράομαι* (*peiráomai*) resp. *πεῖρα* (*peíra*) znamenající "*útok*".³⁸

Definice pirátství je v našem právním řádu zakotvena pouze v §180 Trestního zákona³⁹, kdy za pirátství se na základě Ženevské úmluvy o volném moři (1958), tak nejnovější kodifikační Úmluvy OSN o mořském právu (1982) považuje ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku nebo civilního plavidla⁴⁰.

V přeneseném smyslu a mnohem častěji se ovšem pojem pirátství používá pro neoprávněné nakládání s nehmotnými statky, tedy např. počítačové pirátství ve vztahu k počítačovému software nebo výrobkové pirátství ve vztahu k výrobkům neoprávněně označeným ochrannými známkami atd., a v tomto smyslu bude dále také v textu používán, neboť byt' v našem právním systému tato definice chybí, použití tohoto termínu je v současné době v tomto kontextu zavedených standardem i ve veřejném a politickém životě⁴¹.

36 <http://www.cpufilm.cz/> - Česká protipirátská unie

37 <http://en.wikipedia.org/wiki/Piracy>

38 <http://www.etymonline.com/index.php?search=pirate&searchmode=none>

39 č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění

40 §180 zákona 140/1961 Sb. v platném znění

41 Česká pirátská strana - <http://www.ceskapiratskastrana.cz/>

4.1.1. Společenské dopady porušování práv k duševnímu vlastnictví

Piráctví v první řadě ohrožuje subjektivní práva majitele duševního vlastnictví, neboť primárně zasahuje do jeho subjektivního práva na dispozici s jeho vlastním majetkem - jeho nehmotným statkem.

Při takovém jednání je duševní vlastnictví použito osobami, které k tomu nedostaly souhlas, způsobem, který majitel neschválil, nedovolil resp. výslovně zakázal, a v souvislostech, ve kterých to majitel nehmotného statku nepředvídal a tedy ani nemohl adekvátně posoudit a případně právně ošetřit. Důsledkem takového jednání často bývá jednak neoprávněný zisk konkurenční výhody pro porušovatele, jednak protiprávní poškození ostatních soutěžitelů, kteří tuto nekalou výhodu nemají, i soutěžního postavení majitele nehmotného statku, které může spočívat až v poškození dobrého jména majitele, dobrého jména či pověsti jeho podniku a samozřejmě ve snížení dobrého jména či pověsti jeho nehmotného statku.

Druhým důsledkem neoprávněného používání nehmotného statku třetí osobou je samozřejmě dopad finanční, neboť majitel nehmotného statku takovým neoprávněným užíváním přichází o zisk, který by vytvořil, kdyby v předmětném případě byl nehmotný statek použit jím, a nebo alespoň s jeho souhlasem (tedy obvykle za poplatek).

Porušování práv k duševnímu vlastnictví ale ve svých důsledcích zasahuje i do veřejnoprávní oblasti s dopady nejen makroekonomickými, ale také v oblasti sociální, zaměstnanosti, technologického vývoje společnosti a v neposlední řadě též ochrany spotřebitele či veřejného zdraví.

V souvislosti s bojem s takovým jednáním jsou z veřejných prostředků vynakládány nemalé částky a spotřebovává se značná pracovní síla tisíců státních úředníků, kteří se podílí na boji s takovým jednáním.

4.1.2. Ochrana soukromým i veřejným právem

Porušování práv k duševnímu vlastnictví zasahuje nejen do subjektivních práv vlastníků duševního vlastnictví, nýbrž souběžně ohrožuje i zájmy společnosti chráněné veřejným právem, proto je zde více než na místě souběžná ochrana cestou soukromoprávní i veřejnoprávní.

Na rozdíl od soukromých subjektů, jejichž zpravidla ryze "sobecké" komerční zájmy si tyto subjekty případně uplatňují soukromoprávní cestou, správní orgány nadané veřejnoprávní pravomocí jsou oprávněny a zároveň povinny dbát v první řadě o blaho celé společnosti a pokud možno všech obyvatel, a tedy bojovat s porušováním práv k duševnímu vlastnictví právě v zájmu ochrany veřejnosti a spotřebitelů, veřejného pořádku či veřejného zdraví.

Jak vyplývá ze zkušeností posledních let, porušování práv k duševnímu vlastnictví již často není jen jednáním nahodilým či jednáním jednotlivců, ale čím dál více se jedná o organizované a plánované jednání ve velkém rozsahu, které bývá často významným zdrojem financování i organizovaného zločinu.

Při takovém stupni integrace a sofistikovanosti jednání je již téměř nemožné i pro sebevětší korporaci, svými vlastními (soukromoprávními) prostředky bojovat s takovým protiprávním jednáním, nehledě na to, že dopady takového jednání dalece překračují obchodní zájmy jednoho soutěžitele a z úrovně obchodněprávní resp. mikroekonomické se dostávají do roviny trestně a mezinárodně právní resp. makroekonomické.

Dalším omezujícím faktorem je teritoriální omezenost soukromoprávních (soudních) prostředků, které může majitel duševního vlastnictví použít, neboť jak se ukazuje během posledních let, takové jednání má pravidelně povahu mezinárodní činnosti, na které spolupracují řetězce osob a firem, a každý krok, který je učiněn soukromoprávními prostředky v jednom státě, pouze způsobí, že takový napadený článek řetězu je v distribučním kanálu nahrazen článkem jiným.

Praxe posledních let ukazuje, že takto vysoce sofistikované jednání, mající

všechny znaky typické pro organizovaný zločin, tj. vyznačující se zpravidla komplikovanou hierarchickou strukturou osob, značným stupněm utajení a přísnou dělbou rolí, využívající rozdílné právní úpravy a omezené teritoriální účinky jednotlivých institutů duševního vlastnictví a omezené teritoriální pravomoci jako soukromoprávních tak veřejnoprávních institutů i institucí, je natolik obtížně řešitelné, že ani kombinace všech dostupných prostředků soukromoprávních i veřejnoprávních nemusí být dostatečná k jeho zamezení.

4.1.3. Posuzování porušení práva

Jak řečeno dříve, základním principem ochrany duševního vlastnictví je státem garantovaný monopol na dispozici s předmětem duševního vlastnictví.

Z definice duševního vlastnictví, resp. z jeho pojmové vlastnosti tzv. ubiquity⁴² sama podstata duševního vlastnictví vysloveně umožňuje jeho poměrně snadné neoprávněné užívání a na rozdíl od hmotného vlastnictví takové neoprávněné užívání může být oprávněnému vlastníkovi porušovaného nehmotného statku efektivně a často i dlouhodobě utajeno.

Užití nehmotného statku

Pro posouzení otázky, zda bylo použito nehmotného statku třetí osobou, je v takovém případě rozhodující v první řadě prozkoumat zjištěný potenciálně závadný hmotný substrát a analyzovat, zda obsahuje takové prvky, markanty či vlastnosti, které jsou vyhrazeny na základě priority vytvoření nebo formální registrace pouze oprávněnému vlastníkovi.

V případě, že skutečně posuzovaný hmotný substrát nese dostatečné znaky (ať už znaky totožné, nebo znaky považované za dostačující k zásahu do nehmotného statku) vyhrazené prioritním vytvořením nebo formální registrací majiteli, je potřeba zkoumat i druhou podmínku, totiž zda takový nehmotný statek byl skutečně použit bez souhlasu jeho majitele, tj. zda k výrobě nebo k úpravě předmětného výrobku došlo bez vědomí vlastníka nehmotného statku.

Rozsah ochrany nehmotného statku se nicméně často nevztahuje pouze na stoprocentně identické užití nehmotného statku, ale v závislosti na povaze práva zahrnuje i taková užití, která zpravidla z důvodu zaměnitelné podobnosti (u ochranných známek) či z důvodu neoprávněného zpracování (u autorského díla) svým výsledkem nejsou identická s modelovým užitím nehmotného statkem vlastníka, ale přesto se za užití jeho nehmotného statku považují.

⁴² <http://en.wikipedia.org/wiki/Omnipresence>

Jako předběžnou otázku je tedy třeba posoudit, zda skutečně prvky nalezené na posuzovaném hmotném substrátu jsou dostatečné pro závěr, že došlo k použití nehmotného statku. Typicky u ochranné známky se rozsah ochrany neomezuje pouze na použití identického označení, ale též na použití označení zaměnitelně podobného s ochrannou známkou případně na použití označení, které z důvodu podobnosti může vyvolávat asociaci s ochrannou známkou resp. těžit z její rozlišovací způsobilosti.

Otázka zaměnitelnosti je pak otázkou právní, o níž si posuzující subjekt (zpravidla soud) činí sám závěr na základě skutkových zjištění, která mohou spočívat například v přímém srovnání referenčního produktu s produktem posuzovaným, srovnáním s jeho vlastní zkušeností, spotřebitelským průzkumem či zhodnocením prokazatelných záměn, ke kterým již došlo atd.

Všeobecně akceptované výkladové pravidlo k posuzování zaměnitelnosti pak poskytl Evropský soudní dvůr, když shledal, že *pravděpodobnost záměny musí být posuzována globálně, s přihlédnutím ke všem skutečnostem relevantním okolnostem případ. Globální hodnocení vizuální, zvukové a konceptuální podobnosti předmětných označení musí být založeno na celkovém dojmu s přihlédnutím k distinktivním a dominantním prvkům označení (...) vnímání známky průměrným spotřebitelem na relevantním trhu je rozhodující v komplexním hodnocení pravděpodobnosti záměny, neboť průměrný spotřebitelem obvykle vnímá známku jako celek a neprovádí analýzu jejích detailů.*⁴³

Teprve po zhodnocení všech výše uvedených okolností, včetně posouzení případné shodnosti či zaměnitelnosti chráněných výrobků či služeb s výrobkem či službou posuzovanou, lze učinit spolehlivý závěr, zda došlo k užití nehmotného statku, resp. zda došlo k takovému následku, které spadá do rozsahu ochrany předmětného duševního vlastnictví.

Prozatím, nikoliv ojediněle, se lze i v soudní praxi setkat s řešením otázky zaměnitelnosti formou znaleckého posudku, což je samozřejmě nesprávné, neboť znalec může řešit pouze otázky skutkové nikoliv právní. Bohužel se ojediněle i stane, že v zadání znaleckého posudku je znalec dokonce dotazován, zda bylo porušeno právo

⁴³ ESD C-251/95 *Sabel BV vs. PUMA AG* (EURLEX 61995J9251)

k duševnímu vlastnictví a jaké, což je zcela mimo rámec znaleckého zkoumání a přísluší posoudit pouze rozhodujícímu orgánu. Jak v oblasti civilněprávní⁴⁴, tak v oblasti správní se nicméně stále častěji prosazuje závěr, že otázka zaměnitelnosti je skutečně otázkou ryze právní, na kterou nemůže odpovědět znalec, ale o které si musí udělat názor rozhodující orgán samostatně. Tento závěr vyplývá i z logiky věci, neboť znalec z povahy věci nemůže být schopen objektivně posoudit dojem, který zkoumaná označení vyvolávají v průměrných spotřebitelích při průměrné pozornosti, když sám není ani průměrný spotřebitel, ani zhotovení znaleckého posudku nemůže věnovat pouze průměrnou pozornost⁴⁵.

Nedostatek souhlasu

Jak vyplývá ze všech právních úprav duševního vlastnictví v našem právním řádu, právo majitele využívat jeho vlastní nehmotný statek je právem výlučným, ze kterého jsou připuštěny pouze zákonem taxativně stanovené výjimky⁴⁶.

Tedy každý, kdo bude zjištěn v souvislosti s posuzovaným hmotným substrátem a nevztahují se na něj výjimky citované výše, musí mít souhlas majitele s takovým užitím, jinak lze dospět k logickému závěru, že nehmotný statek užívá neoprávněně a tedy práva majitele porušuje. Užití nehmotného statku se souhlasem vlastníka samozřejmě není porušením jeho práv.

O tom, zda (že) byl udělen souhlas s užitím nehmotného statku lze soudit pouze tehdy, pokud dotčený subjekt takový souhlas vlastníka nehmotného statku doloží, jinak zpravidla pouze tehdy, pokud vlastník nehmotného statku udělení takového souhlasu potvrdí. Z toho ovšem zřetelně plyne, že bez spolupráce s vlastníkem duševního vlastnictví je pro posuzující orgán prakticky nemožné učinit si samostatně závěr o tom, zda užití nehmotného statku je či není oprávněné, neboť pouze vlastník může zpravidla jednoznačně stanovit, zda souhlas s takovým užitím udělil či nikoliv.

44 Např. usnesení VS Olomouc čj. 7 Cmo 195/2006 či rozsudek NSS Brno čj. 5 A 106/2001

45 Viz např. § 8 zákona 36/1967 Sb. v platném znění: "Znalci jsou povinni vykonávat znaleckou činnost řádně a ve stanovené lhůtě"

46 Např. § 30 zákon 121/2000 Sb., či §10 zákona 441/2003 Sb. resp. § 18 zákona 527/1990 Sb.

Na tomto místě je potřeba ovšem připomenout i institut vyčerpání práv, který je zejména u ochranných známek⁴⁷ velice často uplatňovaný, nicméně analogicky platí i u patentů⁴⁸ či autorských děl⁴⁹. Na rozdíl od původní tzv. národní doktríny vyčerpání práv v současné době se všeobecně uplatňuje komunitární doktrína vyčerpání práv. Původní výlučně teritoriální ochrana nehmotných statků je prolomena komunitární doktrínou vyčerpání práv v souladu s články 23 a násl. Smlouvy o ES.

Díky tomu není posouzení otázky, zda byl či nebyl udělen souhlas s použitím nehmotného statku, omezeno jen na území České republiky, což téměř vylučuje posouzení této otázky bez spolupráce s vlastníkem nehmotného statku.

Závěr posuzování

Otázka, zda tedy skutečně došlo k porušení práva plynoucího z duševního vlastnictví, je jak výše řečeno otázkou právní. V praxi zejména správních orgánů je nicméně často tato otázka nesprávně redukována na otázku skutkovou, redukující závěr o porušení práva na prosté posouzení přítomnosti znaků typických pro registrovaný nehmotný statek, ba dokonce často jen srovnáním s hmotným substrátem "originálním", tedy takovým, o kterém je známo, že byl nehmotný statek použit oprávněně.

Takový postup je zřetelně nesprávný, neboť zcela pomíjí podstatu zásahu do práva k duševnímu vlastnictví, která nestojí na samotné přítomnosti znaků chráněných formální registrací na zkoumaném hmotném substrátu, ale je naprosto závislá od protiprávnosti takového stavu, nejčastěji na nevědomosti a resp. nesouhlasu vlastníka s takovým užitím. Sama přítomnost či nepřítomnost určitých znaků nekoresponduje s oprávněností či neoprávněností užití označení, neboť nelze vyloučit, že přestože výrobek obsahuje vyhledávané srovnávané znaky, přesto nemusí jít o originál (například nepovolená nadvýroba smluvního originálního výrobce) a naopak, ani to, že výrobek neobsahuje vyhledávané srovnávací znaky nemusí vylučovat, že se jedná o originál, neboť mohlo například v mezidobí dojít ke změně ochranných znaků či se jedná o výrobek určený na zcela jiný trh nebo některé znaky byly odstraněny (např.

47 § 11 zákona 441/2003 Sb.

48 § 13b zákona 527/1990 Sb.

49 § 14 odst. 2 zákona 121/2000 Sb.

přebalením).

Z výše uvedeného je zcela zřejmé, že posouzení skutkové otázky, zda posuzovaný hmotný substrát svými vlastnostmi může odpovídat referenčnímu výrobku (nejčastěji tedy že má prvky shodné s originálem) není pro závěr o porušení práva dostačující. Naprosto zásadní je totiž zjistit, zda byl nebo nebyl udělen souhlas s použitím nehmotného statku při výrobě či úpravě takového hmotného substrátu.

Otázka, zda byl nebo nebyl udělen souhlas s použitím nehmotného statku, je opět otázkou skutkovou. Správní orgány, trestní i civilní soudy v minulosti považovaly za dostačující učinit si o porušení práva úsudek jakožto o předběžné otázce, případně k otázce zda - zpravidla zboží- porušuje práva k duševnímu vlastnictví, ustavit znalecký posudek. Takový postup nemůže být ovšem dostačující. Bez vyjádření majitele nehmotného statku nelze spolehlivě rozhodnout, zda k předmětnému užití byl či nebyl udělen souhlas a tedy nelze vůbec učinit právní závěr o tom, zda právo k duševnímu vlastnictví bylo, či nebylo porušeno.

4.1.4. Nekalá soutěž

Vedle ochrany formální resp. veřejnoprávní svědčí vlastníkům duševního vlastnictví taktéž ochrana ryze neformální, vyjádřená mimo jiné i v pravidlech proti nekalé soutěži.⁵⁰

Za nekalou soutěž zákon považuje každé jednání, které je učiněno v hospodářském styku, je v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže a je způsobilé poškodit jiné soutěžitele nebo spotřebitele⁵¹.

Lze si jen velmi obtížně představit situaci, kdy neoprávněné užití cizího duševního vlastnictví nebude taktéž jednáním nekalosoutěžním, neboť bude-li se jednat o jednání v hospodářské soutěži (což je naprostým pravidlem), pak nedovolené užití cizího duševního vlastnictví bude zřejmě vždy jednáním v rozporu s dobrými mravy a vždy bude způsobilé poškodit jak vlastníka takového zneužívaného duševního vlastnictví, tak i spotřebitele uváděné takto v omyl.

Tedy prakticky každé jednání, které bude spočívat ve více, či méně přesném kopírování či napodobování duševního vlastnictví jiným soutěžitelem bude s velkou pravděpodobností taktéž možné posoudit jako nekalosoutěžní jednání.

50 §44 a násl. zákona 513/1991 Sb. v platném znění – Obchodní zákoník

51 §44 odst. 1 ObchZ

4.2. Postižené subjekty

4.2.1. Stát

Jakkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že neoprávněné užívání cizího duševního vlastnictví je čistě soukromoprávní resp. obchodněprávní problém, týkající se vlastně jen dotčených zpravidla dvou podnikatelů, téměř ve všech takových případech bude přímo či nepřímo postižen i stát, na jehož území k takovému jednání dochází.

V první řadě je stát v takových případech pravidelně porušovateli přímo poškozován na svých příjmech, neboť bývá krácen na daních, clech a jiných poplatcích, když padělané zboží bývá zpravidla vyráběno na našem území pokoutným způsobem tj. subjekty bez patřičného správního povolení k podnikání, a tedy bez toho aby bylo řádně zdaněno v rámci systému daně z přidané hodnoty resp. daně z příjmu.

V případě specifických komodit, jako jsou například padělky tabákových výrobků nebo lihovin. pak stát je zpravidla krácen též na dani spotřební, neboť výrobci takového zboží naprosto pravidelně používají i padělané nálepky a kolky prokazující zaplacení spotřební daně z takových výrobků.

V případech, kdy je zboží dováženo do České republiky ze zemí mimo Evropská Společenství (zpravidla z Číny, Hong-Kongu či Vietnamu) je toto zpravidla deklarováno s extrémně nízkou celní hodnotou, kdy ceny uvedené na průvodní faktuře neodpovídají skutečné platbě dodavateli, a stát je tím opět krácen na příjmu z cla za dovoz takového zboží.

Nepřímo je pak stát poškozován na nižším výběru daní od vlastníků duševního vlastnictví, když ti díky přítomnosti padělků na trhu prodají méně svých vlastních výrobků, a tedy státu odvedou z takového prodeje nižší daň z přidaného hodnoty, daň z příjmu, případně i daň spotřební.

Konečně v neposlední řadě stát v souvislosti s potíráním nelegální činnosti související s porušováním práv k duševnímu vlastnictví vydává nemalé prostředky na činnost celní správy, police, České obchodní inspekce a Státní zemědělské

a potravinářské inspekce a dalších orgánů státní správy, které se podílejí na úkolech v této oblasti zejména v rámci dozoru nad ochranou spotřebitele, ale rovněž v rámci dozoru nad dodržováním pravidel a norem v rámci jednotlivých sektorů hospodářství.

4.2.2. Soutěžitel(é)

Naprostu pravidelně je neoprávněným užíváním duševního vlastnictví postižen soutěžitel, který je vlastníkem zneužívaného duševního vlastnictví.

Vývoj, registrace a udržování duševního vlastnictví je činnost finančně i časově náročná, vyžadující obvykle značné zdroje nejen finanční, ale i personální a materiální, které musí potenciální vlastník investovat předem, aniž by měl jejich návratnost jakkoliv zaručenu. Musí tak vyčlenit zdroje, které by mohl použít na přímou obchodní činnost a o to v porovnání s ostatními soutěžiteli relativně znevýhodnit svou vlastní pozici v oblasti přímých obchodních výkonů na relevantním trhu.

V okamžiku, kdy takový nehmotný statek má vlastník k dispozici, a tento je bez jeho souhlasu použit jiným soutěžitelem, pak je poškozen s každým takovým prodaným výrobkem, neboť spotřebitel, který si v rámci výběru produktů zvolí výrobek neoprávněně označený jeho vlastní ochrannou známkou či obsahující jeho vlastní patent, i za tuto přidanou hodnotu ve skutečnosti zaplatí padělateli, místo vlastníkovu nehmotného statku. V takovém případě poškození vlastníka nehmotné statku spočívá nejméně v ušlém zisku, které takto nerealizoval, a to ať už ve formě nerealizované marže z prodeje vlastních výrobků, nebo z nezaplacených licenčních poplatků, které by byl vybral, kdyby porušitel řádně požádal o udělení obchodní licence ke své výrobě či obchodu.

V těchto případech pak ovšem pravidelně dochází i k poškození dobré pověsti vlastníka ochranné známky či jiného duševního vlastnictví v očích zákazníků, kteří si např. omylem zakoupí padělaný výrobek a případné zklamání z obvykle nižší kvality či užitné hodnoty výrobku přičtou například značce na výrobku uvedené, nebo patentu, jehož přítomnost je často deklarována v souvislosti s marketingem a prodejem výrobku.

Kromě samotného vlastníka nehmotného statku jsou ovšem takovým jednáním poškozeni i ostatní soutěžitelé, kteří tento nehmotný statek u svých výrobků nepoužívají, neboť neoprávněný uživatel nehmotného statku takovým jednáním získává nekalou soutěžní výhodu nad ostatními spolusoutěžiteli na relevantním trhu, když tím,

že při výrobě nebo úpravě svého výrobku použije cizí duševní vlastnictví, dá tak svému výrobku oproti výrobkům konkurence v očích spotřebitelů zpravidla vyšší přidanou hodnotu (nebo alespoň její zdání) a získá tak zpravidla větší tržní výkony než jaké by uskutečnil, kdyby takto neoprávněně cizí duševní vlastnictví nepoužil.

Analogicky rovněž takový nepoctivý soutěžitel ovšem získá nekalou soutěžní výhodu i oproti svým poctivým soutěžitelům, kteří takový nehmotný statek na svých výrobcích používají na základě souhlasu jeho vlastníka, neboť na rozdíl od nich se o získání takového souhlasu nepokusil, neabsolvoval jednání s vlastníkem, nesplnil jím stanovené, často ekonomicky a organizačně náročné podmínky pro udělení takové licence, a zejména za udělení takové licence nezaplátil.

4.2.3. Spotřebitel

Zásadním problémem padělání a pirátství je úmyslné klamání spotřebitele ohledně původu a vlastností produktu. Spotřebitel, který je z předchozí zkušenosti obeznámen s vlastnostmi produktu obsahující předmětný nehmotný statek (typicky zboží označené jemu známou ochrannou známkou, případně produkt využívající jemu známé patentované technické řešení), na základě této své zkušenosti očekává, že nabízený takto označený produkt bude mít takové vlastnosti, na které je z předcházejících případů zvyklý.

Je tedy v nejlepším zájmu oprávněného vlastníka takového nehmotného statku zajistit, aby jeho výrobky takové vlastnosti měly, neboť tím buduje v povědomí svých zákazníků vazbu mezi jeho výrobky včetně případných jejich identifikačních prvků a označení a takovou dobrou zkušeností zákazníků s jeho výrobky.

V situaci, kdy spotřebitel právě takový produkt na základě jemu známých identifikačních prvků zakoupí, právem očekává, že produkt bude mít právě ty vlastnosti a kvality, na které je zvyklý. V okamžiku, kdy zakoupí výrobek obsahující nehmotný statek bez souhlasu jeho vlastníka, je v první řadě klamán o identitě výrobce či dodavatele výrobku a původu takového zboží či služeb, a rovněž zpravidla o vlastnostech a kvalitách takového výrobku či služby.

Kromě oklamání zákazníka dalším negativním dopadem může být samozřejmě i ohrožení jeho zdraví či bezpečnost. Může se tak dít bezprostředním a evidentním způsobem, jako se to stalo chlapci s jeho mobilním telefonem v případě popsaném v úvodních kapitolách, ale negativní dopady takových výrobků mohou být i mnohem méně evidentní, ale o to nebezpečnější. Příkladem může být stažení více než 16 milionů balení léku Lipitor (sloužícího k snižování hladiny cholesterolu v krvi) po celých Spojených státech amerických a následně i k dalším opatřením v dalších zemích po celém světě⁵², která byla na základě podnětu koncového zákazníka stažena z trhu pro jejich nezvyklou chuť pro podezření na vadnou šarži výrobku, aby se po provedení

⁵² <http://www.in-pharmatechnologist.com/Packaging/Fake-Lipitor-lingers-in-supply-chain>

důkladné analýzy výrobcem ukázalo, že se ve skutečnosti vůbec nejedná o originální výrobek ale o padělek.

Zákazník sám má jen omezené možnosti jak zjistit, zda předložený výrobek je originálem či není. V první řadě nedisponuje zpravidla dostatkem odborných zkušeností a relevantních informací k tomu, aby mohl kvalifikovaně posoudit, zda výrobek je skutečně výrobkem originálním, a dále výběru výrobků a služeb denní spotřeby, které se padělají zdaleka nejčastěji, věnuje zpravidla pouze takovou pozornost, která je úměrná užitné hodnotě výrobků a jejich ceně, to jest hodnotí zpravidla pouze celkový dojem výrobku či služby a neanalyzuje obvykle jednotlivé podrobnosti každé z obchodních nabídek, které jsou mu denně kontinuálně adresovány.

Vyšší informovanost zákazníka samozřejmě přispívá k zvětšování jeho šancí, nicméně některé metody padělatelů jsou natolik sofistikované, že při zběžném ohledání produktu je téměř nemožné s určitostí rozhodnout, zda se jedná o výrobek originální či nikoliv.

4.3. Způsoby porušování práv k duševnímu vlastnictví

Jak řečeno výše, rozdíl mezi oprávněným a neoprávněným užitím (porušením) duševního vlastnictví je přítomnost nebo absence souhlasu vlastníka nebo jiné oprávněné osoby s takovým jednáním.

Díky ubiquitě je možná naprosto nepřehledná paleta různých způsobů oprávněného užívání duševního vlastnictví, které samozřejmě taktéž způsobuje rozmanitou škálu způsobů porušování duševního vlastnictví, mající společný základ v nedostatku souhlasu s takovým jednáním a lišící se zpravidla jen formou.

V oblasti autorských práv je to zpravidla nedovolené vytváření kopií autorských děl a jejich bezplatné či dokonce úplatné šíření, a to ať už formou faktického předávání hmotných nosičů, stánkovým prodejem či zasíláním (obvykle poštou) datových nosičů, přes neoprávněné zpřístupňování audiovizuálních děl v neautorizovaných videopůjčovnách (ať již kamenných či internetových), nedovolené sdílení audiovizuálních děl po výměnných sítích typu P2P (peer to peer)⁵³

Samostatnou kapitolou je výroba, držení a či distribuce nástrojů sloužících k obcházení účinných technických prostředků bránících kopírování audiovizuálních děl.

Specifické postavení má pak výroba, držení, užívání a distribuce nedovolených rozmnoženin software a výroba, držení a distribuce nástrojů sloužících k obcházení technických prostředků bránících v nedovoleném kopírování a užívání neautorizovaných kopií software, zpravidla ve formě tzv. softwarových cracků⁵⁴, keygenů⁵⁵, noCD⁵⁶ patchů⁵⁷ atd.

53 **Peer-to-peer** (doslova *rovný s rovným*), **P2P** nebo **klient-klient** je označení architektury počítačových sítí, ve které spolu komunikují přímo jednotliví **klienti** (uživatelé). <http://cs.wikipedia.org/wiki/Peer-to-peer>

54 **Cracking** (z anglického *crack* - lámat) je metoda odstraňování ochranných prvků **proprietárního softwaru** (**zabezpečení před kopírováním**, **seriové číslo**, **trial/demo verze**, **hardwarového klíče** atd.) za pomoci techniky **disasemblování**. Osoba odstraňující tyto ochrany se nazývá **cracker** (taktéž z angličtiny). <http://cs.wikipedia.org/wiki/Cracking>

55 Nástroj generující falešná seriová čísla produktů, která projdou prvotní offline případně i online kontrolou validity

56 Nástroj obcházející nutnost mít při užití software v CD/DVD mechanice originální instalační medium produktu

57 **patch** (záplata) je v **informatice** označení pro **příkaz** nebo pro soupis změn mezi soubory (*staré a*

V oblasti průmyslového práva je to samozřejmě nedovolené používání cizí ochranné známky k označování vlastních výrobků, případně výroba více či méně věrných kopií výrobků oprávněného vlastníka, tzv. výrobkové pirátství. Typickým projevem je stánkový prodej padělaného zboží, méně často pak i prodej takového zboží v kamenných obchodech. V poslední době pak se velmi rozmáhá nabídka a prodej padělaného zboží prostředky dálkové komunikace, nejčastěji prostřednictvím internetu, a to ať už na specializovaných, nicméně obvykle maximálně anonymizovaných internetových obchodech, tzv. webshopech, či prostřednictvím zavedených aukčních serverů typu eBay či Aukro. Přetrvávající formou pak je tzv. emailový spam⁵⁸, když odesílatelé typicky používají zpravidla všeobecně známé ochranné známky výrobků, aby adresáty nalákali k využití jejich, často podvodné, nabídky výrobků nebo služeb.

Za hraniční případ je pak třeba považovat používání označení, které sice není identické s existující ochrannou známkou, nicméně je podobné do té míry, že ve spotřebitelích může případně vyvolat záměnu s takovou ochrannou známkou. V takovém případě bude vždy záležet na konkrétním posouzení všech okolností jednotlivého případu, zda takové jednání bude, či nebude protiprávní.

Méně častým, nicméně nikoliv ojedinělým případem pak je neoprávněné použití cizí ochranné známky v souvislosti se službami, nicméně zejména v posledních letech se tyto případy začínají množit. Ať už se jedná o přímé označení služeb ochrannou známkou, nebo nedovoleného použití další renomované ochranné známky vedle vlastního označení k dodání důvěryhodnosti (například uvedením reference jako certified, approved, compatible, original accesories etc.).

V oblasti práv k výsledkům tvůrčí technické činnosti bývá nejčastěji porušovaným nehmotným statkem patent. Nejtypičtější případem je neoprávněné užití cizího patentu při výrobě vlastního výrobku, ať už jde o technologie při výrobě klasických výrobků pro padělatele zajímavých, jako je obuv či oděvy, přes náhradní

nové). Ve formě příkazu se jedná o nástroj, kterým může být zmíněný soupis změn aplikovány na *staré* soubory tak, že získáme *nové*. Aplikací záplaty provádíme [aktualizaci software](#).

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Patch>

58 **Spam** je nevyžádané sdělení (nejčastěji reklamní) masově šířené internetem. Původně se používalo především pro nevyžádané reklamní e-maily, postupem času tento fenomén postihl i ostatní druhy internetové komunikace – např. diskuzní fóra, komentáře nebo instant messaging. Používá se též zkratka **UBE/UCE** (Unsolicited Bulk/Commercial Email). <http://cs.wikipedia.org/wiki/Spam>

díly k automobilům či příslušenství ke spotřební elektronice, až po léky či mikročipy. Samostatnou kapitolou kontinentálnímu právu poměrně vzdálenou pak jsou tzv. softwarové patenty, které jakkoliv v Evropě nejsou k registraci připuštěny, zejména v americkém právním systému jsou s postupem času stále dominantnější oblastí, s čím souvisí i zvyšující se frekvence jejich porušování a odpovídajících zpravidla soudních sporů.

4.3.1. Digitální věk a nástup internetu

Z hlediska porušování práv k duševnímu resp. průmyslovému vlastnictví se s příchodem tzv. digitálního věku a s tím souvisejícího rozmachu celosvětové sítě Internet změnilo více, než by se na první pohled mohlo zdát, a to zejména v oblasti porušování práv autorských.

V tzv. "předdigitální" době platilo bez výjimky pravidlo, že jakkoliv nehmotný statek není existenčně spjat s konkrétním hmotným substrátem, přesto aby byl nehmotný statek smysly vnímatelný a šířitelný, je nutné jej do nějakého hmotného substrátu integrovat. Z počátku byla výrobní technologie natolik komplikovaná, že kopírování takového hmotného substrátu prakticky vyloučené, a bylo téměř nemožné vyrábět neautorizované kopie např. vinylových gramofonových desek či celuloidového filmového pásu v přijatelné kvalitě a teprve s nástupem audiokazet a VHS kazet se vytváření neautorizovaných kopií začalo vnímat jako sice marginální, ale přesto existující problém.

Výše uvedené vytvářelo efektivní ekonomické bariéry, omezující rychlost, kvalitu i cenu vytváření kopií a napodobenin, neboť to vyžadovalo pro jejich zhotovení obstarání vhodného hmotného substrátu (např. audiokazet, VHS kazet či alespoň kopírovacího papíru) a dále získání přístupu k příslušnému kopírovacímu zařízení, jehož pořizovací ceny klesaly z původních astronomických částek na přijatelnější jen velmi pomalu. Navíc zpravidla díky objektivním technologickým omezením a nezdědky i díky výrobcem uměle implementovaným omezením, byla schopnost takových zařízení vytvářet kopie zatížena nezanedbatelnou ztrátovostí⁵⁹ projevující se ve stále se zhoršující kvalitě pořizovaných kopií, a v neposlední řadě taktéž taková zařízení trpěla z nezanedbatelné části úmyslnou pomalou rychlostí vytváření kopií způsobující, že byla naprosto nevhodná pro vytváření většího množství kopií.

V důsledku výše uvedeného bylo v této době prakticky nemožné s běžně

⁵⁹ Analogová technologie je při reprodukci vždy ztrátová, neboť nikdy nedokáže na kopii přenést 100% informací obsažených v předloze, a vždy do kopie vnese nezanedbatelnou část (zpravidla obrazovaného či zvukového) šumu, která v předloze obsažena nebyla

dostupnou technikou vytvářet významně velké množství dostatečně kvalitních kopií a distribuovat je dostatečně velkou rychlostí mezi zákazníky, aby to vůbec ovlivnilo tržní poměry a postavení výrobců originálních produktů resp. autorizovaných kopií. Výsledkem je, že zatímco výrobové pirátství je kontinuálně problémem přetrvávající ve stávající podobě a úrovni již po řadu let, pirátství hudební, filmové a zejména softwarové je fenoménem, který začal být problémem teprve s nástupem tzv. digitálního věku, přičemž nelze přehlédnout, že význam a dosah této změny nebyl zřejmě řadou vlastníků práv k duševnímu vlastnictví stále ještě doceněn.

Postupné vylepšování analogových technologií sice v průběhu času poněkud zlepšovalo kvalitu i dostupnost prostředků k vytváření kopií, nicméně stále to bylo daleko od masovějšího využitelnosti majícího i makroekonomických rozměr.

Zásadní změna nastala poněkud nečekaně ve způsobu záznamu duševního vlastnictví na hmotný substrát. Původně analogová metoda spočívala v přímém záznamu měřené fyzikální veličiny zaznamenávaného jevu (například tónu či barvy) do jiné fyzikální veličiny záznamového média (např. směru drážky či její hloubky). Při reprodukci pak zařízení snímačem četlo nepřetržitě hodnotu na mediu (například směr či hloubku zářezu) a reprodukovalo nepřetržitě tomu odpovídající zvuk či barvu. Je zřejmé, že pro záznam různých typů jevů (zvuk, film, obraz, fotografie), byly vhodné různé typy záznamových medií, které byly navzájem nezaměnitelné. Obraz, fotografii ani film nebylo možné zaznamenat na audiokazetu, zvuk se nedal nakreslit na plátno ani vyfotografovat.

Digitální technologie toto vše změnila. Podstatou digitálního záznamu je vytvoření takové konvence (formátu), který umožní popsat a zaznamenat fyzikální jevy číselně. Základním problémem byla spojitost analogového signálu znamenající, že libovolně dlouhý či libovolně velký soubor v analogové formě obsahoval prakticky nekonečné množství informací. Aby bylo možné provést digitalizaci záznamu, přistoupilo se k takzvanému vzorkování, tedy rozdělení analogového záznamu na dohodnuté nejmenší části, které byly poté považovány za jedinou hodnotu (barvu, bod, tón atd.). Poté již nic nebránilo vytvoření konvence přiřazující ke každému takovému vzorku barvy či tónu atd. jedinečné číslo a převedení celého díla do digitální podoby.

Se stoupající velikostí (kapacitou) digitálních paměťových medií pak přestala být otázka volby konkrétního záznamového media jako hmotného substrátu důležitá, neboť v digitalizované podobě bylo možné nehmotný statek uložit na prakticky jakékoliv digitální paměťové medium a s postupem času se stávalo pravidlem, že na jediné digitální paměťové medium bylo možné uložit značné množství různých digitalizovaných nehmotných statků i různého druhu.

V této době se začínají prudce rozvíjet tzv. účinné technické prostředky nasazované k zabránění vytváření kopií děl uložených na digitálních mediích (nejčastěji CDROM discích). Již některá analogová media obsahovala prostředky zabraňující (resp. znesnadňující) vytváření záložních kopií, například Macrovision⁶⁰, nicméně jejich funkčnost byla principiálně vždy založená na nemožnosti jakkoliv zasahovat do fungování stolních VHS přehrávačů a rekordérů a jim podobných přístrojů spotřebiteli. S nástupem digitálního záznamu se i tento koncept změnil, neboť stejně jako pro ukládání záznamů již nebylo třeba specializovaná media, ale stačilo jakékoliv digitální záznamové medium⁶¹, stejně tak pro vytváření kopií a přehrávání záznamů již nebylo potřeba specializovaného přístroje, ale na vše náhle stačil osobní počítač⁶², který začal být v devadesátých letech minulého století běžnou součástí vybavení kanceláří i domácností.

Druhá digitální revoluce pak nastala s rozvojem internetu⁶³, kdy tato síť postavená samozřejmě na principu výměny digitálních dat, velice rychle převzala úlohu jak univerzálního dorozumívacího prostředku, tak postupem času i úlohu univerzálního transportního media pro jakákoliv digitalizovaná data.

Jestliže digitalizace záznamu odstranila první faktickou bariéru spočívající

60 Ochrana pozdějších verzí VHS kazet proti kopírování tím, že nahrávající přístroj sám na základě standardních optimalizačních algoritmů aktivovaných parazitními informacemi v neviditelné resp. neslyšitelné části spektra celý záznam natolik ztmaví nebo naopak zesvětlí, že nebude rozpoznatelný a tím jej znehodnotí http://www.hackerscatalog.com/Services/TECH_Notes/nineteen.html

61 Standard pro digitální záznam na disky CDROM vznikl v roce 1986 za spolupráce společností SONY a Philips

62 **Osobní počítač** (anglicky **personal computer**, zkratka **PC**, čte se *pí sí*, hovorově též *pécéčko* apod., odborně také **osobní mikropočítač**) je označení pro počítač určený pro použití jednotlivcem (na rozdíl od dřívějších střediskových počítačů resp. sálových počítačů). http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobn%C3%AD_po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D

63 **Internet** je celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí („sítí sítí“), ve kterých mezi sebou počítače komunikují pomocí rodiny protokolů TCP/IP.

v nutnosti převádět spolu s nehmotným statkem i hmotný substrát, pak internet postupně učinil pirátskou činnost ještě mnohem snazší, když v první řadě umožnil relativně anonymní, ale zejména řádově rychlejší komunikaci mezi potenciálními porušovateli navzájem a mezi porušovateli a jejich zákazníky a to samozřejmě bez ohledu na státní hranice a tedy bez ohledu na teritoriálně omezené jurisdikce. Díky tomu je dnes možné například vybrat si ze širokého sortimentu dostupného kdekoli na světě, objednat si neoriginální zboží přímo u výrobce a nechat si jej poslat poštou, aniž by se výrobce a zákazník kdy potkali nebo znali jménem.

4.3.2. Výrobní pirátství

Termínem výrobní pirátství je obvykle označována výroba nebo úprava výrobků takovým způsobem, že jsou při tom porušena práva třetích osob k jejich duševnímu vlastnictví.

Základním cílem výrobního pirátství je vyrobit produkt, který je možné poté podvodně prezentovat a nabízet jako originální výrobek, obvykle proto, aby bylo možné neoprávněně využít resp. vzbudit dojem lepší kvality imitovaného výrobku.

Jakkoliv tendence k padělání výrobků tu byly odpradáva a prakticky stejnou dobu existují i prostředky obrany proti padělkům (např. puncy kvality drahých kovů⁶⁴ atd.), teprve s rozvojem mezinárodního obchodu a prudkým ekonomickým rozvojem asijských ekonomik, pro které je typická jiné, zpravidla nižší míra ochrany duševního vlastnictví, se stal z padělání mezinárodní problém.

Podle některých odhadů tvoří padělky 5-7% celosvětového obchodu⁶⁵ což představuje odhadem cca 200 miliard USD jen v roce 2005⁶⁶ se stoupajícím trendem potvrzeným odhady OECD koncem roku 2009, kdy tato částka již měla činit téměř 250 miliard USD.⁶⁷

Jen v České republice obchod s padělkami představuje cca obrát 1 000 000 kusů zboží ročně⁶⁸.

Masivnější rozmach obchodu s padělkami je přičítán postupné globalizaci světové ekonomiky. Tím jak se řada producentů "značkového" zboží snaží optimalizovat své náklady, hledají nové výrobní kapacity i v méně rozvinutých zemích tzv. třetího světa⁶⁹,

64 Zákon č. 539/1992 Sb., o puncovníctví a zkoušení drahých kovů (puncovní zákon) v platném znění

65 ICC Counterfeiting Intelligence Bureau (1997), Countering Counterfeiting: A Guide to Protecting and Enforcing Intellectual Property Rights, United Kingdom.

66 "The Economic Effect of Counterfeiting and Piracy, Executive Summary" (PDF). OECD, Paris. 2007. <http://www.oecd.org/dataoecd/13/12/38707619.pdf>. (2007)

67 "Magnitude of counterfeiting and piracy of tangible products – November 2009 update" (PDF). OECD, Paris. 2009. <http://www.oecd.org/dataoecd/57/27/44088872.pdf>. (2010)

68 Viz příloha č.3

69 **Třetí svět** je označení, používané pro státy světa, jež jsou považovány za ekonomicky málo rozvinuté. Rozdělení zemí na „světy“ vzniklo během studené války (autorem samotného termínu je francouzský demograf Alfred Sauvy), kdy jím byly označovány státy, které nepatřily ani do prvního, ani do druhého světa (tj. ani mezi západní kapitalistické státy, ani země socialistického bloku).

kde je samozřejmě podstatně levnější pracovní síla i ostatní přímé náklady (např. díky nižší míře regulace v oblasti pracovního práva nebo práva životního prostředí), ale zároveň i obvykle podstatně nižší úroveň právní ochrany duševního vlastnictví.

Otázka výskytu padělků je samozřejmě otázkou fungování trhu, tj. nabídky a poptávky. Nejčastěji padělané jsou proto takové výrobky, které se padělají nejsnáze, s co nejmenšími náklady (např. CD, DVD a další audiovizuální nosiče) a nebo takové produkty, po jejichž padělcích je vysoká poptávka spotřebitelů, tedy zejména luxusní a žádané značky.

Mechanismus působení takového výrobku je dvojitý, přičemž obvykle u každého výrobku jde o kombinaci obou faktorů, v závislosti na jeho kvalitě a cenové odlišnosti od originálního výrobku. V první řadě se padělaným výrobkem prodejce obvykle pokouší uvést potenciálního zákazníka v omyl tak, aby si myslel, že si ve skutečnosti kupuje originální výrobek. V případě, že se zákazníci takto v omyl uvést nenechají, zpravidla díky bližšímu zkoumání produktu a okolností nabídky včetně nabízené ceny, přichází v úvahu alternativní mechanismus, kdy zákazníka ke koupi může vést domněnka, že takovým produktem by mohl oklamat své okolí a vzbudit tak dojem originálu. Krajním případem je pak situace, kdy se prodejce nesnaží vůbec vzbudit dojem originálního výrobku, neboť předmětem nabídky je fakticky pouze nehmotný statek a jeho hmotný substrát je zcela marginální (např. hudba či software na tzv. vypalovaných⁷⁰ nosičích).

Podle dostupných údajů⁷¹ je většina padělků dovážena do zemí Evropských společenství z Asie, konkrétně z Číny, Hong-Kongu, Tchaj-wan a Vietnamu, přičemž Čína je z pohledu objemu obchodu mnohonásobně větší než všichni ostatní dohromady. Odhaduje se, že obchod s padělkami tvoří přibližně 8 procent hrubého národního produktu (GDP) Čínské lidově demokratické republiky⁷². Není neobvyklé, že se padělky vyrábí

http://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99et%C3%AD_sv%C4%9Bt

70 Vypalované nosiče jsou datová média zhotovená neprůmyslovým způsobem, autorizované kopie jsou bez výjimky vyráběny zcela odlišnou technologií (lisováním) a jsou od vypalovaných medií na první pohled odlišitelná

71 Viz příloha č. 8

72 "Intellectual Property Rights".

<http://www.asiabusinesscouncil.org/docs/IntellectualPropertyRights.pdf>. (15.5.2010)

"MIT CIS: Publications: Foreign Policy Index". http://web.mit.edu/cis/fpi_china.html. (15.5.2010)

dokonce i v továrnách, které vyrábí i originální zboží, pouze za použití méně kvalitních materiálů.

V posledních letech se zejména v oblasti spotřební elektroniky projevuje zajímavý trend, kdy výrobce padělků vyrobí produkt, který ve skutečnosti ani neexistuje, například použije materiály nebo povrchovou úpravu, kterou originální výrobce nepoužívá nebo např. do zařízení vloží funkce, které ani originální výrobek nemá, a takový výrobek opatří logem proslulé značky, aby svůj výrobek prezentoval jako nejnovější nebo regionálně specifický model světoznámé značky.⁷³

⁷³ Typickým příkladem může být například mobilní telefon zajištěný v poštovní zásilce v Praze v roce 2007, označený ochrannými známkami LV resp. Louis Vuitton, když takový originální výrobek vůbec neexistuje, společnost Louis Vuitton Malletier sama mobilní telefony nevyrábí a licenci pro jejich výrobu nikdy neudělila

4.3.3. Hudební pirátství a pirátství audiovizuálních děl

Hudební a audiovizuální pirátství představuje fenomén rozvíjející se zejména s rozmachem internetu a digitálního záznamu a distribuce audio a audiovizuálních děl.

Podstatou tohoto fenoménu je neautorizované, resp. výslovně zakázané užívání hudebních a filmových děl, které porušuje výlučná práva držitele autorských práv (majetkových) včetně práva na vytváření kopií a reprodukci autorsky chráněného díla a práva na zpracování díla.

Použití termínu pirátství pro činnost porušující autorská práva⁷⁴ sahá daleko do minulosti, ještě před první kodifikací autorského práva. Zřejmě poprvé se tento výraz objevuje v tzv. Královském regálu z roku 1603 udělující londýnské společnosti Stationers' Company (Sdružení tiskařů a editorů novin) výlučné právo tisknout a postihovat neoprávněné kopírování jejich tiskovin, přičemž osoby takto porušující předmětné oprávnění byly označovány za piráty⁷⁵. Legislativně byl termín "pirát" použit pro osoby porušující autorská práva ve Velké Británii v tzv. Statutu královny Anny z roku 1709 (často též zkráceně odkazovaném jako tzv. "Copyright act"), odkazující na neautorizovanou výrobu a prodej autorsky resp. spíše vydavatelsky chráněného díla.

V našem právním systému se legislativně tento termín poprvé objevuje v článku 13 odst. 3 Bernské úmluvy⁷⁶, jakkoliv původně anglické znění originálu "*Pirated works may be seized on importation into those countries of the Union where the original work enjoys legal protection*" je do českého jazyka přeloženo jako "*záznamy pořízené podle odstavců 1 a 2 tohoto článku a dovezené bez souhlasu dotčených stran do státu, kde se považují za záznamy pořízené protiprávně, mohou tam být zabaveny*".

Podobně se termín "pirátství" v souvislosti s porušováním autorských práv

74 Ve skutečnost je termín "autorská práva" poněkud zavádějící, daleko výstižnější je anglický termín "copyright" neboli práva vydavatelská resp. editorská

75 T. Dekker: Wonderfull Yeare 1603 [University of Oregon](#)

76 Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl

objevuje poté v dohodě TRIPS⁷⁷, kde v článku 61 je v českém překladu závadné jednání specifikováno jako "*úmyslné padělání ochranné známky nebo porušení autorského práva v komerčním měřítku*", přičemž v originálním znění dohody TRIPS tato definice zní "*willful trademark counterfeiting or copyright piracy on a commercial scale*".

K zásadnímu posunu v chápání pirátství ve smyslu porušování autorských práv, jehož důsledky prozatím nebyly dostatečně analyzovány, a jehož dopady na vnímání autorskoprávního pirátství prozatím nebyly dostatečně doceněny, došlo se změnou způsobu ukládání autorských děl z analogového, na digitální záznam a zejména s prudkým rozvojem internetu. Zcela typickým znakem, společným jak výrobkovému pirátství, tak pirátství autorskoprávnímu, byla motivace ke generování zisku. Zásadní rozdíl, zastíraný ovšem v analogovém věku nutností převádět hmotný substrát i v případě autorských děl, byl fakt, že zatímco v případě výrobkového pirátství je oprávněné i neoprávněné užití nehmotného statku (ochranné známky či např. patentu) přidanou hodnotou výrobku či služby, a spotřebitelé takový nehmotný statek vnímají jako součást resp. vlastnost, ale nikoliv podstatu poptávaného zboží či služby, v případě autorských děl zpravidla tím poptávaným statkem je sám nehmotný statek, a jeho nosič je v celé věci naprosto marginální a na rozhodování zákazníka nemá prakticky žádný vliv. Na rozdíl od autorských děl totiž ochranná známka nebo patent samy o sobě nemají pro spotřebitele žádný význam, spotřebitel nemá žádný zájem kupovat samotnou ochrannou známku nebo samotný patent, ale jeho motivace je zcela obrácená, totiž obstarat si výrobek či službu, a pouze eventuálně resp. sekundárně posuzuje, zda jím poptávaný statek obsahuje nějaké duševní vlastnictví.

Z toho ovšem plyne, že v okamžiku, kdy byla díky digitalizaci autorských děl tato oproštěna v rámci oficiální výroby a distribuce od svého fyzického nosiče, umožnila tím vytváření a distribuci svých kopií s prakticky nulovými náklady.

Důsledky takové změny jsou zcela zásadní, totiž zatímco výrobkové pirátství je stále vázáno na distribuci hmotného substrátu a tedy má nenulové výrobní, distribuční a prodejní náklady, pirátství autorskoprávní se postupem času z výdělečné činnosti

⁷⁷ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví - příloha 1C Dohody o zřízení světové obchodní organizace (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)

spočívající ve výrobě a prodeji nosičů autorských děl (video a audio kazet či CD a DVD disků) přeměňuje na bezplatné sdílení a šíření a výměnu autorsky chráněných děl přes celosvětovou síť Internet.

Porušování autorských práv je často nesprávně označováno za krádež. Nicméně z právně teoretického i legislativně praktického hlediska je takové označení nesprávné. Krádeží se totiž rozumí přisvojení si cizí věci zmocněním se jí⁷⁸. Oproti tomu porušování autorských práv postrádá oba prvky této skutkové podstaty, neboť předmětem není cizí věc, ale cizí právo a porušováním autorských práv nedochází ke zmocnění se (ať už věci či práva), neboť původní právo je jeho oprávněnému držiteli zachováno a jednáním neoprávněných uživatelů nedochází ke kvantitativní změně jeho charakteru, nýbrž ke změně kvalitativní.

Na první pohled zdánlivě jednoznačná problematika porušování autorských práv v oblasti audio a audiovizuálních děl je v řadě právních systémů, včetně českého právního řádu, modifikována přítomností tzv. institutu volného užití, resp. užití pro osobní potřebu, kdy za užití podle autorského zákona (a tedy ani za neoprávněné užití) se nepovažuje takové užití, které je činěno fyzickou osobou pro její potřebu nebo právnickou osobou pro její vnitřní potřeby a pokud účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu a to včetně zhotovování záznamů, rozmnoženin a kopií autorských děl pro svou osobní potřebu⁷⁹. Tento zjevný průlom do výlučnosti autorských práv je ovšem ze zákona kompenzován odpovídající všeobecnou daňovou povinností uloženou všem osobám, které si rozmnožují autorská díla pro osobní a vnitřní potřebu⁸⁰.

78 § 205 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákon v platném znění

79 § 30 zákona 121/2000 Sb. Autorský zákon v platném znění

80 § 25 zákona 121/2000 Sb. Autorský zákon v platném znění a příloha č. 1 téhož zákona

4.3.4. Softwarové pirátství

Porušování autorských práv k počítačovým programům a databázím je často označováno jako softwarové pirátství, které je chápáno jako podmnožina obecnějšího pojmu počítačové pirátství, zahrnující v sobě kromě softwarového pirátství i další nezákonné aktivity související s používáním osobních počítačů, jako např. rozesílání nevyžádaných reklamních sdělení⁸¹, neoprávněné pronikání do uzavřených počítačových systémů, či neoprávněné zásahy do cizích počítačových systémů a databází, atd.

K rozvoji počítačového pirátství (stejně jako pirátství hudebního a filmového) opět přispěl masivní rozvoj osobních počítačů a internetu, kdy se vlastnictví osobního počítače stalo běžným a vývoj jejich programového vybavení se rozšířil ze striktně profesionální sféry, reprezentující počítačové programy určené pro specializované obchodní

a průmyslové účely, směrem k obecnějším a méně specializovaným programům využitelným i pro každodenní pracovní i soukromé činnosti. Pravý boom softwarového pirátství ovšem nastal v okamžiku, kdy se osobní počítač a později i další specializované přístroje jako např. herní konzole či mobilní telefony staly nástrojem zábavy. V tomto okamžiku přestali výrobci software svými produkty oslovovat jenom komerční sektor, jejich produkty přestaly být výlučně výrobními a obchodními nástroji posuzovanými jako nástroje generující zisk, ale začali nabízet i produkty určené ke konzumaci koncovými uživateli bez jakéhokoliv dalšího obchodního či komerčního multiplikačního efektu.

Tím se fakticky výrobci software dostali do sféry, která je v řadě právních systémů, včetně českého právního řádu, paušálně vyjmuta z působnosti autorského zákona ustanovením o volném užití díla⁸². To, co je zcela nedůležité v oblasti

81 Viz zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, viz směrnice EU 2000/31/EC "o určitých aspektech služeb informační společnosti" a 2002/58/EC "o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací"

82 Tuzemský právní řád tento evidentní ekonomický rozpor řeší poměrně nejednoznačným způsobem, když současně konstatuje, že počítačový program je sice bez ohledu na svou formu chráněn jako dílo

výrobního pirátství, je v kontextu institutu volného užití zřejmě nejkontroverzněji vnímaným důsledkem současného trendu boje proti softwarovému (ale i hudebnímu a filmovému) pirátství, totiž skutečnost, že zatímco v případě výrobního pirátství jsou obvykle vlastníky duševního vlastnictví postihováni výrobci a prodejci, kteří se snaží na jejich duševním vlastnictví zcela bezostyšně vydělávat, a koncoví spotřebitelé postihováni až na výjimky nebývají.⁸³

V případě autorskoprávního pirátství je situace komplikovanější. Samozřejmě stále je zde jistá část autorskoprávního pirátství, která zahrnuje podnikatele porušující autorská práva třetích osob při své vlastní podnikatelské činnosti za účelem generování vlastního zisku, nicméně zejména pro vydavatele (ať už hudebních, filmových nebo počítačových produktů) to často znamená nutnost volby, zda se vůbec snažit postihovat za porušování autorských práv své potenciální nebo dokonce i stávající zákazníky.

Tato dichotomie se ovšem projevuje i do značné míry nestejným přístupem jednotlivých vlastníků duševního vlastnictví k jednotlivým variantám porušování jejich výlučných práv. Na rozdíl od výrobního pirátství, kde je téměř bez výjimky u všech vlastníků duševního vlastnictví zaujímán zcela nekompromisní postoj vůči jakémukoliv neoprávněnému napodobování jejich výrobků či služeb, v případě porušování autorských práv, a tím spíše v případě porušování autorských práv v oblasti software, může přístup různých oprávněných subjektů kolísat mezi prakticky úplnou tolerancí⁸⁴ a až například po absolutní a nekompromisní postihování často i ne zcela pozitivně přijímanými metodami⁸⁵.

Hledání nejvhodnějšího přístupu, jak bojovat s pirátstvím jejich produktů, proslula koneckonců i největší softwarová společnost Microsoft, která ač zakládajícím

literární a tedy spadající pod ustanovení § 30 Autorského zákona, na druhou stranu v § 30 je výslovně řečeno, že za volné užití se nepovažuje užití počítačového programu pro osobní potřebu. Paradoxně tak podle této úpravy vedle sebe mohou stát dvě literární díla, z nichž jedno volnému užití podléhá a druhé nikoliv.

83 Držení či užívání zboží neobchodní povahy neoprávněně označeného cizí ochrannou známkou či obsahující cizí patent není ve většině právních systémů protiprávní

84 V hudební oblasti je tímto přístupem v České republice proslulý např. zpěvák a skladatel Jaromír Nohavica, i v oblasti software je řada společností, které založily svůj obchodní model na volné šířitelnosti jimi vyvíjeného software sdružena např. do Open Software Foundation resp do Free Software Foundation

85 V tomto směru v České republice značně kontroverzním způsobem působila v minulosti například dnes již neexistující tuzemská pobočka organizace BSA

členem sdružení BSA proslulého relativně tvrdými a často i kontroverzními opatřeními proti pirátským aktivitám, vděčí pirátství do jisté míry za svůj nepopiratelný komerční úspěch. Traduje se, že už v počátcích komerčního úspěchu společnosti se nechal vrcholný management společnosti slyšet, že *"je pořád lepší, aby se nelegálně kopírovaly jejich vlastní produkty, než když by si piráti začali kupovat nebo i nelegálně kopírovat produkty konkurence"*.⁸⁶ Byl to dokonce Bill Gates, výkonný prezident společnosti Microsoft, který prohlásil *"že je pro jeho firmu daleko snazší bránit se ostatním soutěžitelům na trhu, díky softwarovému pirátství jejich vlastních produktů"*⁸⁷

Z výše uvedeného je evidentní, že postoj vlastníka autorských práv může být daleko méně vyhraněný a dokonce může považovat za jistých okolností porušování svých vlastních autorských práv za pozitivní jev! Legendární je v tomto směru výrok Billa Gatese týkající se snah jeho společnosti Microsoft dále expandovat na čínský trh v kontextu k masivnímu porušování autorských práv k jejich produktům, kdy se údajně nechal slyšet, že *"dokud se tam bude software nelegálně kopírovat, chtějí, aby se tam nelegálně kopíroval jejich software, jakmile si na jejich software uživatelé zvyknou, začnou řešit, jak tam (v Číně) na svém software v dalším desetiletí vydělat"*⁸⁸

86 Jeff Raikes, ředitel Microsoft business group, Morgan Stanley Technology conference (březen 2007)

87 The Economist. *Piracy: Look for the Silver Lining* (July 19th-25th, 2008 ed.). pp. 23

88 [Gates, Buffett a bit bearish](#)". CNET. July 2, 1998

4.3.5. Autorskoprávní pirátství na Internetu

Ovšem zcela novou éru v oblasti porušování autorských práv započal rozvoj sofistikovanějších distribučních technologií prostřednictvím sítí internet. Jakmile se proces vytváření a výměny kopií autorských děl znovu posunul od ukládání kopii na fyzická media (např. diskety nebo disky CDROM) k nabídce a stahování autorských děl prostřednictvím internetu, dostal tento druh činnosti zcela novou dimenzi. Díky internetu se proces obstarávání, nabízení, hledání a získávání autorských děl v digitální podobě do té doby nevídaným způsobem zrychlil a zjednodušil. Již nebylo najednou potřeba pracně zjišťovat, kde by se požadované autorské dílo dalo sehnat, a kontaktovat poté dotyčnou osobu s žádostí o poskytnutí kopie, neboť velice rychle se na internetu začaly objevovat specializované servery a vyhledávací služby, které přímo sloužily k vyhledávání autorských děl a umožňovaly jejich okamžité stahování.

První generace těchto služeb fungovaly na prostém principu úložiště, kdy subjekt mající k dispozici nevyužitou kapacitu úložného prostoru a dostatečně dimenzované připojení do internetu⁸⁹ shromažďoval poptávaná autorská díla. V této fázi veškerý nabízený obsah byl uložen na jednom místě (případně několika málo místech) a případní zájemci si jej mohli z tohoto místa obstarat stažením.⁹⁰ Není proto překvapující, že zpočátku se pro tyto aktivity potají využívaly zejména prostředky státních institucí či univerzit, kde byly po dlouhou dobu úložné kapacity i propustnost datového spojení do internetu mnohonásobně vyšší než v soukromém sektoru nebo dokonce domácnostech. Teprve o něco později se začaly objevovat subjekty, které si na podobné přístupy zakládaly svůj obchodní model, a servery nabízející autorsky chráněný obsah provozovaly na komerční bázi, nicméně nikdy v podstatě neměly valného trvání.

Tento způsob byl totiž záhy překonán⁹¹, neboť vlastníci autorských práv se

89 V počátcích internetu nebylo samozřejmé mít k dispozici neomezené připojení do internetu, obvykle většina uživatelů disponovala připojením typu dial-up, které bylo jednak zpoplatněno časově a jednak rychlostí bylo zásadním způsobem omezené díky technologickým omezením komutované telefonní linky

90 Servery obsahující takový obsah byly obvykle tzv. FTP servery (file transfer protocol) případně BBS servery (bulletin board system)

91 Služby s centrálním úložištěm nicméně v posledních letech prožívají opět renesanci, byť v poněkud

velice rychle naučili identifikovat a lokalizovat taková centrální úložiště, a bylo pro ně poté jednoduché kontaktovat odpovědného provozovatele s požadavkem na okamžité ukončení takové činnosti, a bylo v zásadě stejně jednoduché takového provozovatele případně k ukončení činnosti donutit právními prostředky a za předcházející porušování autorských práv i právně postihnout.

Tato evidentní nevýhoda centrálního úložiště digitalizovaného obsahu vedla brzy k vzniku další generace služeb sloužících ke sdílení autorsky chráněného obsahu, který byl postaven na tzv. principu peer-to-peer, neboli na vzájemném přímém spojení jednotlivých uživatelů. Základní myšlenkou technologie peer-to-peer je odstranění nejzranitelnějšího článku distribučního řetězce, totiž centrálního úložiště, které bylo doposud pro fungování takové služby naprosto zásadní a díky snadné lokalizovatelnosti taktéž snadno zranitelné. V sítích typu peer-to-peer (často označovaných také zkratkou P2P) je centrální úložiště vypuštěno a jeho úlohu přebírají jednotliví uživatelé sítě, kteří sami ostatním nabízejí ke stažení vybraný obsah uložený v jejich vlastních počítačích, výměnou za možnost stahování nabízeného obsahu z počítačů jiných uživatelů. V každém okamžiku tak každý uživatel výměnné sítě zároveň plní do jisté míry funkci úložiště umožňujícího stahování pro ostatní uživatele. Celý princip fungování sítí P2P je postaven na předpokladu, že uživatelé si navzájem budou ochotni nabízet ke stažení obsah tak dlouho, dokud o něj budou mít jiní uživatelé zájem. Původní centrální úložiště dat dominující sítím první generace je zde redukováno na tzv. hub neboli směrovač. Jeho úkolem je pouze uchovávat informace o tom, který z uživatelů má v nabídce jaký obsah, ale na rozdíl od předcházející generace sám žádný autorsky chráněný obsah neobsahuje. Nejtypičtějším příkladem služby založené na použití P2P sítě první generace je služba DC neboli Direct Connect, která ač již léta překonána, stále má po světě nezanedbatelné množství uživatelů.

Asi nejznámějším příkladem P2P sítě první generace byla služba NAPSTER spuštěná v polovině roku 1999 a fungující až do poloviny roku 2001, která nabízela uživatelům mezi sebou jednoduše kopírovat a distribuovat hudbu ve formátu MP3⁹².

pozměněné zejména právní spíše než technologické podobě, a například společnost Rapidshare sídlící ve Švýcarsku si na tomto principu založila svůj již několik let velmi úspěšně fungující obchodní model

92 **P3** ([MPEG-1](#) nebo [MPEG-2 Audio Layer III](#)) je formát [ztrátové komprese zvukových souborů](#),

Služba ale měla veřejně deklarovaného provozovatele, který provoz služby financoval z reklamy zobrazované uživatelům na stránkách při vyhledávání písniček a nakonec byla na základě soudního rozhodnutí ukončena.

Jakkoliv tento způsob distribuce využívali piráti k šíření autorských děl dlouhá léta a v menší míře přežívá dodnes, postupem času se ukázalo, že ani odstranění centrálního úložiště dat typického pro síť první generace, není dostatečné k zajištění bezpečnosti takové distribuční sítě před právními nástroji majitelů práv a zejména je nevyhovující z pohledu ochrany identity jednotlivých uživatelů nabízejících svůj obsah ke stažení, neboť onen centrální prvek zvaný hub neustále udržuje a aktualizuje informace o tom, kdo je do sítě připojen a co nabízí ke stažení ostatním, a tyto informace jsou dostupné pro kohokoliv, kdo se do sítě připojí. To samozřejmě nezůstalo bez povšimnutí a vlastníci autorských práv i státní orgány se brzy naučili do takových sítí vstupovat a lokalizovat a identifikovat nejen centrální hub, ale i jednotlivé uživatele, kteří, aby se mohli do sítě efektivně zapojit, museli ostatním nabídnout ke stažení vlastní obsah, který měli uložený ve svých počítačích, což je samozřejmě činilo v rámci sítě zranitelnými.

K odstranění tohoto nedostatku začaly být záhy upřednostňovány P2P sítě druhé generace, postavené nejčastěji na distribučním protokolu bittorrent⁹³, který ovšem původně vznikl za naprosto legálním účelem distribuce velkého objemu dat (původně linuxových distribucí či legálního audiovizuálního obsahu) a který je i v současné době stále častěji používán i pro naprosto legální účely⁹⁴ (například i oblíbený komunikační program Skype⁹⁵ funguje na principu takové P2P sítě). Podmínkou pro zapojení uživatele do první generace P2P sítě reprezentované například zmiňovanou službou Direct Connect bylo, že sám měl k dispozici celé autorské dílo případně díla, která

založený na kompresním algoritmu [MPEG](#) (Motion Picture Experts Group). Při zachování poměrně vysoké kvality umožňuje zmenšit velikost [hudebních](#) souborů v [CD](#) kvalitě přibližně na desetinu. O vývoj formátu MP3 se zasloužil německý vědec [Karlheinz Brandenburg](#), ředitel pobočky [Fraunhoferova ústavu pro mediální komunikaci](#) v Ilmenau, a jeho vědecký tým - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mp3>

93 Autorem BitTorrentu je Bram Cohen a zveřejněn byl na konferenci CodeCon 2002 - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Torrent>

94 Např. společnosti BitTorrent Inc., Sub Pop Records či Podcasting Software či televizní společnosti CBS nebo NRK, či softwarová společnost Activision-Blizards

95 [Http://www.skype.com](http://www.skype.com)

mohl dát k dispozici ostatním uživatelům ke stažení. Tento model měl ovšem dva zásadní nedostatky. V první řadě předtím než si od takového uživatele někdo mohl požadovanou písničku nebo film stáhnout, musel vyčkat než si jej tento uživatel sám celý stáhne a poté jej nabídne dále ke stahování. Pokud uživatel, který nabízel požadovaný soubor ke stažení, jej přestal z nějakého důvodu nabízet předtím, než bylo možné si jej celý stáhnout (což mohlo trvat i mnoho dní), celá dosavadní námaha přišla vniveč a bylo nutné celý proces absolvovat znovu od začátku a hledat jiného uživatele, který má k dispozici stejné dílo a znovu jej celé stahovat. Druhou nevýhodou bylo, že aby taková síť fungovala, muselo v ní být dostatečné množství osob, ochotných nabízet obsah, který již oni sami mají, ostatním uživatelům ke stažení. Oba tyto nedostatky eliminoval protokol bittorrent, který modifikoval filosofii předcházející generace P2P sítí typu Direct Connect tím, že v první řadě umožňoval tzv. segmentová stahování od různých uživatelů, dále každý uživatel, který stahoval soubor prostřednictvím protokolu bittorrent jej automaticky okamžitě umožňoval segmentově stahovat ostatním uživatelům a konečně centrální server hub se přeměnil na tzv. tracker server, který již neukládá seznamy toho, co který z uživatelů sdílí, pouze umožňuje první spojení mezi koncovými uživateli a dále se na vzájemné komunikaci již přímo nepodílí.

Základní výhodou této filosofie bylo, že zatímco při klasickém stahování se soubor stahoval najednou z jednoho zdroje, při segmentovém stahování bylo možné soubor rozdělit na malé části, a tyto souběžně stahovat z různých zdrojů, dokonce i z takových, které samy ještě celý soubor nemají a v cílovém počítači pak tyto části získané z různých zdrojů poskládat zpět do původního celku. Proto výpadek jednoho zdroje, který u sítí typu DC znamenal nutnost celý proces opakovat, zde je za běhu plynule nahrazen jiným zdrojem. V neposlední řadě podmínkou fungování sítě není, aby zde existoval zdroj, který má k dispozici celý soubor, ale pouze to, aby celý soubor byl přítomen v síti, byť ve formě kousků rozptýlených mezi různými uživateli, což ve svých důsledcích znamená, že není jednoduše možné identifikovat toho, kdo má autorské dílo k dispozici a nabízí jej ostatním, protože centrální tracker tyto informace neuchovává a seznam uživatelů zapojených do konkrétního torrentu⁹⁶ se neustále mění.

96 Obsahuje metadata o distribuovaných souborech. Obsahuje jména souborů, jejich velikosti a kontrolní součet (viz [Hašovací funkce](#)) jednotlivých bloků *torrentu*. Také obsahuje

4.3.6. Cybersquatting

Jedním ze zvláštních způsobů porušování duševního vlastnictví, který zažíval boom zejména v souvislosti s rozvojem informačních technologií a zvyšováním všeobecné dostupnosti internetu je tzv. cybersquatting resp. někdy též nazývaný domaingrabbing.

Cybersquatting je registrace, přesměrování nebo přímé využívání doménového jména nikoliv v dobré víře, v úmyslu realizovat zisk na úkor dobrého jména ochranné známky či obdobného označení patřícího jinému subjektu. Osoby páchající toto jednání využívají specifické vlastnosti systému doménových jmen, jež na rozdíl od ubiquity např. ochranných známek, v důsledku technických omezení nedovoluje registraci jednoho doménového jména více než 1 subjektu. Tyto osoby poté často nabízí získané doménové jméno vlastníkovvi ochranné známky za zvýšenou cenu.

Podobnost s neoprávněným užíváním bytů či nebytových prostor tedy tzv. squatteringem je zde dána v tom, že i zde dochází k používání hodnoty (označení) patřícího jinému subjektu bez jeho souhlasu, přičemž doménové jméno, představující vymezenou část virtuálního prostoru v příslušné vrcholové doméně (TLD), je zde zabráno bez souhlasu vlastníka označení odpovídajícího tomuto doménovému jménu.

Technik, které používají cybersquatterři je celá řada, některé jsou na první pohled evidentní, jiné například využívají specifických návyků a postupů uživatelů plynoucích ze způsobu hledání informací na internetu. Nejevidentnějším způsobem je využití toho, že doménové jméno není vlastníkem příslušné ochranné známky doposud obsazeno. Takové případy byly nejčastější v začátcích používání internetu a postupem času došlo k jejich eliminaci tím, jak se jednotlivá doménová jména jednak registrovala a jednak od neoprávněných osob buď víceméně dobrovolně smluvně nebo na základě soudních rozhodnutí dostávala pod kontrolu oprávněných osob.

I v dnešní době se samozřejmě stane, že i takto vlastněná doména není řádně obnovena a zaplácena a stane se volnou, a pokud toho squatter využije, může se tak

adresu *trackeru* (většinou [PHP](http://www.wikipedia.org) skript). (<http://www.wikipedia.org>.)

dostat i dnes k zajímavému doménovému jménu porušujícímu práva k duševnímu vlastnictví. Kromě obvyklých právních nástrojů popsanych dále je v případech neoprávněného užívání doménových jmen (nikoliv však doménových jmen .CZ) možné využít i řešení prostřednictvím UDRP⁹⁷

⁹⁷ Unified dispute resolution procedure – jednotná pravidla řešení sporů před arbitrážním střediskem WIPO, která jsou téměř všemy registrátory doménových jmen uznávána. Registrátor CZ.NIC tato pravidla ale neuznává.

5. Právní prostředky ochrany majitele práva

5.1. Přehled právní ochrany

Právní prostředky, které má oprávněný subjekt k dispozici v případě zjištění porušování práv k jeho duševnímu vlastnictví, lze rozdělit na prostředky soukromoprávní a prostředky veřejnoprávní.

Otázka, jaké prostředky oprávněný k ochraně svých práv použije je zásadním rozhodnutím, které by mělo být vždy učiněno na základě podrobné a pečlivé analýzy jednotlivého případu, zejména s ohledem na efektivitu každého z dostupných prostředků, časovou a finanční dostupnost a případnou návaznost na další okolnosti či případy.

Okolnosti konkrétního případu mohou být poměrně různorodé, od zjištění evidentních nekvalitních napodobenin prodávaných na tržištích prakticky anonymními prodejci, často zahraniční národnosti, u kterých není na první pohled o jejich neautentičnosti důvodná pochybnost, až po vysoce kvalitní napodobeniny sofistikovaných elektronických či farmaceutických produktů, jejichž neoriginalitu prakticky není možné bez specializované analýzy zjistit.

Vzhledem k tomu, že pirátství je díky globalizaci ekonomiky a díky rozmachu internetu téměř vždy problém mezinárodní, přesahující hranice konkrétního státu, do jehož realizace je zapojen obvykle celý řetěz subjektů v různých státech, je nutností vzájemná koordinace jednotlivých subjektů zapojených do boje proti padělkům nejen v různých státech navzájem, ale i v každém konkrétním státě, neboť jenom tak lze dosáhnout alespoň uspokojivé efektivity podnikaných opatření. Kromě orgánů státní správy podílejících se na potírání pirátství v rámci svých zákonem daných pravomocí proto vznikaly a stále vznikají i specializované organizace a sdružení, zabývající se bojem s pirátstvím, ať už formou pirátství výrobního, nebo pirátství autorskoprávního, s cílem vzájemné koordinace postupu a spolupráce.

5.2. Dotčené subjekty

5.2.1. Státní orgány

Ministerstvo vnitra

Do působnosti⁹⁸ Ministerstva vnitra ČR jakožto ústředního orgánu státní správy patří kromě řady dalších záležitostí (např. sdružování občanů, požární ochrany, archivnictví, evidence obyvatel, státní hranice a administrativní členění státu atd.) též záležitosti veřejného pořádku a bezpečnosti.

Jako ústřední orgán státní správy dále vykonává dozor nad Policií ČR a metodicky vede jak Policii ČR tak ostatní podřízené složky a zprostředkovává komunikaci se soukromým sektorem i v oblasti duševního vlastnictví.⁹⁹

Policie ČR

Policie České republiky je ozbrojeným sborem podřízeným Ministerstvu vnitra. Policie slouží veřejnosti, jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.¹⁰⁰

V rámci boje proti pirátství Policie ČR, konkrétně zpravidla útvary Služby kriminální policie a vyšetřování, odbor hospodářské kriminality, plní úkoly orgánů činných v trestním řízení ve věcech trestných činů souvisejících s porušováním práv k duševnímu vlastnictví.

Úkolem Policie ČR je v této souvislosti vyhledávání a vyšetřování trestných činů spočívajících mimo jiné v porušování autorských práv a práv plynoucích z průmyslového vlastnictví a příprava podkladů pro státní zastupitelství.

98 §12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

99 Např. Smlouvy o strategické spolupráci s významnými subjekty soukromého sektoru

100 §2 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství¹⁰¹. V rámci své činnosti vykonává dozor nad státními zastupitelstvími a materiálně technicky zabezpečuje činnost justice.

V rámci své činnosti rovněž připravuje legislativní rámec práce orgánů činných v trestním řízení i v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

Státní zastupitelství a trestní soudnictví

Státní zastupitelství vykonává dozor nad činností Policie ČR, prověřuje její postup a v případě že závěry policejních orgánů shledá za důvodné, tak podává ve vyšetřované věci obžalobu a věc předává k řešení trestnímu soudu. Vedle toho státní zastupitelství plní úkoly v oblasti obecné prevence kriminality a poskytuje pomoc obětem trestné činnosti.¹⁰²

Úkolem trestních soudů je pak na návrh státního zástupce rozhodovat o vině a trestu osob obžalovaných státním zastupitelstvím ze spáchání činu naplňujícího znaky skutkové podstaty některého ze zákonem stanovených trestných činů¹⁰³.

Ministerstvo financí

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet republiky, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky, finanční trh s výjimkou dozoru nad kapitálovým trhem v rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry, daně, poplatky a clo, finanční hospodaření, finanční kontrolu, účetnictví, audit

101 §11 zákona 2/1969 Sb. o zřízení ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon)

102 §4 zákona č. 283/1993 Sb. O státním zastupitelství v platném znění

103 Např. § 2 odst. 3 a odst. 8 zákona 141/1961 Sb. Trestní řád v platném znění

a daňové poradenství, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, pro tomboly, loterie a jiné podobné hry, hospodaření s majetkem státu, privatizaci majetku státu, pro věci pojišťoven, penzijních fondů, ceny pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.¹⁰⁴

V oblasti duševního vlastnictví vykonává ministerstvo financí dozor nad činností Celní správy ČR

Celní správa

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem zajišťující výkon kompetencí v oblasti správy cel a některých daní, jakož i dalších svěřených nefiskálních činností ve prospěch státu i jeho občanů. Je podřízena Ministerstvu financí ČR.

V rámci své činnosti provádí celní správa kromě správy cel, správy spotřebních a jiných daní a řízení o přestupcích a řady dalších kompetencí také kontrolu ochrany práv duševního vlastnictví.¹⁰⁵

V rámci organizační struktury se vertikálně člení na Generální ředitelství cel, 8 Celních ředitelství a 54 celních úřadů, přičemž v oblasti duševního vlastnictví plní Generální ředitelství cel zejména funkci dozorovou a metodickou, Celní ředitelství mimo jiné vystupují jako orgány činné v trestním řízení v přípravném řízení týkajícím se porušování práv k duševnímu vlastnictví v souvislosti s celním řízením dozorované státním zastupitelstvím a dále fungují jako orgány odvolací ve vztahu k činnosti celních úřadů. Celní úřady pak provádí jednotlivé úkony celního řízení a dozorovou a dohledovou činnost v rámci celního řízení a konečně pátrá po zboží porušujícím práva k duševnímu vlastnictví či uniklém celnímu dohledu.

104 §4 zákona 2/1969 Sb. o zřízení ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon)

105 Dle zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví; zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003, o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo; nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatření, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo.

Ministerstvo Kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy v oblasti umění, kulturně výchovné činnosti, kulturních památek, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro přípravu návrhů zákonů a jiných právních předpisů pro oblast rozhlasového a televizního vysílání, pro provádění autorského zákona, pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

V rámci provádění autorského zákona Ministerstva kultury vyhodnocuje úroveň ochrany práva autorského a práv s ním souvisejících a navrhuje vhodné legislativní úpravy a jiná opatření k ochraně těchto práv podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Zastupuje Českou republiku při Světové organizaci duševního vlastnictví (WIPO/OMPI) a při jednáních v rámci úmluv a smluv spravovaných Světovou organizací duševního vlastnictví touto organizací včetně

Je kontaktním místem ochrany autorského práva a práv s ním souvisejících v rámci informačního systému ochrany duševního vlastnictví vytvářeného podle usnesení vlády č. 330 ze dne 14. dubna 1999, kterým vláda schválila Koncepti boje proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví.

Uděluje oprávnění k výkonu kolektivní správy práv podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). V rozsahu vymezeném tímto zákonem dohlíží nad činností kolektivních správců práv a spolupracuje s nimi při ochraně práv českých i cizích autorů a ostatních nositelů práv.

Vede seznam zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv uzavíraných mezi uživateli předmětů ochrany podle autorského zákona a kolektivními správci práv.¹⁰⁶

¹⁰⁶ <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/cinnost-odboru-autorskeho-prava-363/>

Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. V jeho čele je předseda jmenovaný vládou.

Do pravomoci Úřadu průmyslového vlastnictví spadají mimo jiné následující činnosti:

- vedení správního řízení v oblasti registrace vynálezů, průmyslových a užitných vzorů,
- topografií polovodičových výrobků, ochranných známek, zeměpisných označení a označení původu výrobků
- správa veřejnoprávních registrů zapsaných průmyslových práv
- dozorová činnost v oblasti patentových zástupců
- správa fondu světové patentové literatury
- vydávání věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky je ústředním orgánem státní správy pro státní politiku v oblasti průmyslu, obchodu, surovin a ekonomických vztahů vůči zahraničí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je mimo jiné ústředním orgánem státní správy pro

- státní průmyslovou politiku, obchodní politiku, zahraničně ekonomickou politiku, tvorbu jednotné surovinové politiky, využívání nerostného bohatství, energetiku, teplárenství, plynárenství, těžbu, úpravu a zušlechťování ropy a zemního plynu, tuhých paliv, radioaktivních surovin, rud a nerud
- hutnictví, strojírenství, elektrotechniku a elektroniku, průmysl chemický a zpracování ropy, gumárenský a plastikářský, skla a keramiky, textilní a oděvní, kožedělný a polygrafický, papíru a celulózy a dřevozpracující
- výrobu stavebních hmot, stavební výrobu, zdravotnickou výrobu, sběrné

suroviny a kovový odpad

- vnitřní obchod a ochranu zájmů spotřebitelů, zahraniční obchod a podporu exportu
- věci malých a středních podniků, jakož i věci živností
- technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
- průmyslový výzkum, rozvoj techniky a technologií
- věci komoditních burz s výjimkou věcí náležejících do působnosti Ministerstva zemědělství České republiky

V rámci výše uvedených sektorů pak

- koordinuje zahraničně obchodní politiku České republiky ve vztahu k jednotlivým státům
- zabezpečuje sjednávání dvoustranných a mnohostranných obchodních a ekonomických dohod včetně komoditních dohod
- realizuje obchodní spolupráci s Evropskými společenstvími, Evropským sdružením volného obchodu a jinými mezinárodními organizacemi a integračními seskupeními
- řídí a vykonává činnosti spojené s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím
- posuzuje dovoz dumpingových výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků
- řídí puncovníctví a zkoušení drahých kovů
- je nadřízené České energetické inspekci, České obchodní inspekci, Puncovnímu úřadu a Licenčnímu úřadu

Živnostenské úřady

Živnostenský úřad je podřízen Ministerstvu průmyslu a obchodu a v rámci státní správy je úřadem zabývající se živnostníky tj. podnikateli. Vlastní evidenci všech podnikatelů ve svém okrese resp. živnostenských listů a vydává nové živnostenské listy, bez jejichž vydání není možné podnikat. Každý živnostenský list je vydáván na

jméno fyzické osoby a na profesi, respektive obor, kterým se podnikání zabývá. Živnostenský list má k dispozici identifikační číslo IČO každého podnikatelského subjektu, podle kterého může být nalezen, popř. zrušen.

Živnostenský úřad dále má k dispozici veškeré informace o právech podnikání a zprostředkovává výpisy z živnostenského rejstříku. Konečně v rámci dozоровé a kontrolní pravomoci je oprávněn podnikatele kontrolovat a sankcionovat za porušování právních předpisů.

Česká obchodní inspekce¹⁰⁷

Česká obchodní inspekce je orgánem státní správy v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Hlavní náplní činnosti obchodní inspekce je dozor nad dodržováním obecně závazných právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele. Česká obchodní inspekce kontroluje fyzické a právnické osoby prodávající zboží, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce¹⁰⁸

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) je orgánem státního dozoru zejména nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin.

SZPI dohlíží především na bezpečnost a zdravotní nezávadnost potravin neživočišného původu, chrání spotřebitele před klamavě označenými produkty a také před těmi výrobky, které mají prošlé datum použitelnosti nebo jsou neznámého původu. Nedílnou součástí cílené kontroly SZPI jsou podmínky výroby a prodeje.

Meziresorství komise pro potírání nelegálního jednání proti právům z duševního vlastnictví

Svou činnost zahájila v roce 2000 s cílem potírání nelegálního jednání proti

107 <http://www.coi.cz>

108 <http://www.szpi.cz>

právům k duševnímu vlastnictví v rámci struktur Ministerstva průmyslu a obchodu v souladu s usnesením vlády České republiky z dubna 1999 jako dílčí orgán v rámci Koncepce boje proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví. Při své činnosti komise sleduje aktuální stav projednávání legislativních opatření v oblasti právní regulace a ochrany duševního vlastnictví, vývoj porušování práv k duševnímu vlastnictví na trhu a ve společnosti a následně realizuje opatření k zamezení nelegálního jednání proti právům k duševnímu vlastnictví, vyjadřuje se k legislativním návrhům v této oblasti a konečně řeší aktuální problémy, které vyplývají z činnosti mezinárodních organizací a rovněž formuluje návrhy a připravuje dokumenty pro účely mezinárodní spolupráce.¹⁰⁹

OLAF¹¹⁰

Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF). Jeho úkolem je mimo jiné ochrana ekonomických a hospodářských zájmů Evropské unie a vnitřního trhu.

V rámci své činnosti mimo jiné proto:

- vyšetřuje podezření na podvody a další nesrovnalosti, které mohou mít dopad na rozpočet EU,
- vyšetřuje případy korupce a dalších závažných pochybení pracovníků evropských orgánů

¹⁰⁹ <http://www.mpo.cz/dokument7752.html>

¹¹⁰ http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.html

5.2.2. Nestátní subjekty

Vedle státních úřadů jednak proti porušování práv k duševnímu vlastnictví postupují jednotliví vlastníci, jednak soukromé právnické osoby vzniklé nejen ze zákona, ale též jako zájmové sdružení držitelů práv za účelem společného prosazování zájmů. Mezi nejznámější patří například:

OSA - www.osa.cz

GESTOR - www.gestor.cz

DILIA – www.dilia.cz

INTERGRAM – www.intergram.cz

OAA - www.ooas.cz

OAZA - www.oaza.eu

BSA – www.bsa.org

IFPI – www.ifpi.org resp. www.ifpicr.cz

RIAA – www.riaa.com

MPA – www.mpaa.org

5.3. Prostředky soukromého práva

Jak zmiňováno dříve, problém pirátství má dvě roviny, rovinu soukromoprávní, tj. porušování subjektivních soukromých práv oprávněného vlastníka nehmotného statku, případně poškozování ostatních soutěžitelů na relevantním trhu a rovinu veřejnoprávní, tj. nedovolené pokřívání soutěžních vztahů na relevantním trhu poškozující veřejný zájem na rovné a spravedlivé soutěži a poškozování a klamání spotřebitelů.

V zásadě lze říci, že každé pirátské jednání v sobě obsahuje vždy oba tyto aspekty, a účinná opatření proti takovému jednání proto budou obvykle kombinací různých dostupných právních prostředků, v závislosti na tom, jak silně bude který z výše naznačených aspektů v jednání a jeho následcích akcentován.

V souladu se zásadou legální licence a principem minimální intervence státu do soukromoprávních vztahů proto v praxi prostředky veřejného práva jsou státními orgány, ať už v řízeních zahájených na podnět nebo v řízeních zahájených ex officio, užívány spíše jen tehdy, když je zřejmé, že posuzované jednání má veřejnoprávní dopady popsané výše, přičemž v takových případech prostředky soukromého práva obvykle na řešení situace již samy o sobě nestačují.

Naopak v situacích, kdy je v jednání pouze resp. dominantně přítomen prvek poškozování soukromých subjektivních práv vlastníka duševního vlastnictví a veřejný zájem na státní intervenci v podstatně není, pak to budou zejména prostředky práva soukromého, které bude vlastník k ochraně svého majetku mít k dispozici a volit.

5.3.1. Vztah tuzemského soukromého práva a práva EU

Jak demonstrováno výše, hmotněprávní úprava práva týkajícího se duševního vlastnictví je obsažena v jednotlivých oborových předpisech. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropských společenství resp. do Evropské unie se součástí právního řádu platného na území České republiky stala i tzv. komunitární legislativa (*acquis communautaire*) modifikující či zpřesňující autoritativním způsobem dosavadní tuzemskou právní úpravu, a to formou nařízení, jež jsou přímo a bezprostředně použitelná a mají přednost před vnitrostátní úpravou a pak také formou směrnic, jejichž implementace je poté ponechána na legislativě jednotlivých členských států a samy o sobě nejsou až na výjimečné případy bezprostředně aplikovatelné na konkrétní případy.

Jak v oblasti autorských práv, tak i v oblasti průmyslového vlastnictví je komunitární právní úprava relativně rozsáhlá, pojímající do jednotlivých směrnic širokou škálu aspektů problematiky duševního vlastnictví. Jednotlivé členské státy (včetně České republiky) mají ve směrnici stanovené přechodné období, po jehož uplynutí se mohou jednotlivé fyzické a právnické osoby domáhat náhrady vůči státu za škodu či jinou újmu, která jim vznikla tím, že členský stát nesplnil svou povinnost implementovat platnou směrnici.

V oblasti autorského práva se jedná zejména o směrnice 2006/116/ES o harmonizaci doby ochrany autorského práva a práv s ním souvisejících, směrnice EP a Rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů, směrnice EP a Rady 2006/115/ES o právu na pronájem a půjčování a některých právech v oblasti duševního vlastnictví související, směrnice EP a Rady 96/9/ES o právní ochraně databází, směrnice EP a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv souvisejících v informační společnosti, směrnice EP a Rady 2001/48/ES o právu na zpětný prodej ve prospěch autora originálu a konečně směrnice 2004/48/ES o vymáhání práv z duševního vlastnictví.

V oblasti průmyslového vlastnictví jsou to zejména nařízení č. 2009/207/ES o ochranné známce Společenství, nařízení 2002/6/ES o průmyslovém vzoru

Společenství, nařízení 2005/510/ES o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů, První směrnice Rady č. 89/104/ES kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách.

Vedle platné tuzemské i komunitární převážně hmotněprávní úpravy v oblasti autorské a průmyslově právní, je potřeba zmínit i předpisy procesní, které fyzickým i právnickým osobám umožňují se zákonem stanoveným způsobem dovolat ochrany svých subjektivních práv. V oblasti soukromoprávní je to především kodex civilního řízení soudního tj. Občanský soudní řád a v oblasti duševního vlastnictví pak speciální předpis – zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví¹¹¹, přijatý Českou republikou k provedení směrnice 2004/48/ES o vymáhání práv z duševního vlastnictví.

¹¹¹ Zákon č. 221/2006 Sb. O vymáhání práv z průmyslového vlastnictví v platném znění (dále také jen "ZoVP")

5.3.2. Smírčí řízení

Základním procesním předpisem soukromého práva, který má majitel duševního vlastnictví k dispozici, je Občanský soudní řád¹¹² (dále také jen "OSŘ"), upravující postup, jakým subjekty soukromého práva, tedy fyzické a právnické osoby dotčené na svých subjektivních právech plynoucích z vlastnictví jejich duševního vlastnictví, mohou tato svá práva uplatňovat před soudními orgány.

Pokud je to možné, preferuje se samozřejmě v rámci soukromoprávní vztahů dohoda dotčených subjektů, která upraví jejich vzájemné vztahy takovým způsobem, aby to bylo pro obě (všechny) strany přijatelné a pokud možno to minimalizovalo případné opakování či další konflikty plynoucí z totožných či obdobných skutkových okolností.

V případech, kdy je tedy potenciální porušovatel, popřípadě alespoň nějaký článek řetězu výrobce-distributor-prodejece znám, má zpravidla smysl pokusit se takový subjekt kontaktovat a vyzvat jej, aby se závadným jednáním víceméně dobrovolně přestal. Současně bývá praktické v takové výzvě rovněž požadovat, aby o tomto požadavku byli spraveni jeho obchodní partneři podílející se na potenciálně protiprávní činnosti a taktéž jí zanechali. Konečně poměrně často je součástí takové výzvy rovněž požadavek na vydání nebo zničení zbývajících zásoby závadného zboží a dalších souvisejících zpravidla marketingových materiálů a písemností a poskytnutí informací o původu zboží či služby, kterou mělo být zasaženo do práv pisatele.

V nepominutelném procentu případů, zejména tam, kde se jedná o relativně hraniční případy posuzování, zda k zásahu do duševního vlastnictví skutečně došlo či nikoliv, případně tam, kde závadné jednání tvoří nahodilou případně naprosto zanedbatelnou část jinak legálního podnikání osloveného subjektu, vede takový postup k úspěchu a oslovený subjekt/subjekty skutečně jednání zanechají. Často se tak děje aniž by bylo na původní výstražný dopis jakkoliv odpovězeno a pouze další kontrolou těchto skutkových okolností, jež vedly k prvotní výzvě, je zjištěno, že závadného

¹¹² Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád v platném znění (dále také je "OSŘ")

jednání již bylo zanecháno.

Je pak na rozhodnutí vlastníka duševního vlastnictví, zda se s takovým výsledkem spokojí a pouze nadále bude aktivity porušovatele monitorovat, či zda (obvykle v opakovaných nebo relativně závažnějších případech) bude požadovat po porušovateli písemné potvrzení (ať už formou písemné odpovědi, smlouvy nebo formalizované dohody o narovnání), že jeho práva z titulu duševního vlastnictví bude do budoucna respektovat, případně i pod sankcí smluvní pokuty.

V důvodných případech, zejména pokud se jedná o závažnější způsoby porušování případně o takové případy, kde se vyskytují některé skutkové okolnosti, které vlastník nehmotného statku vyhodnotí jako hodné zvláštního zřetele, bývá na místě zvažovat u písemné dohody o narovnání variantu soukromoprávního narovnání a variantu soudem potvrzeného smíru, uzavřeného před nebo případně i po podání civilní žaloby k soudu.

V praxi daleko častější je varianta narovnání mimosoudního, které bývá akceptováno zpravidla v případech, kdy šlo o nevědomý zásah do práv k duševnímu vlastnictví, popřípadě tam, kde je skutečnost, zda k zásahu do práv k duševnímu vlastnictví skutečně došlo, sporná, a jeví se oboustranně účelné toto vzájemně upravit dohodou, daleko spíše, než věc řešit soudním sporem, který by nebyl v zájmu ani jedné ze stran.

Připouští-li to ovšem povaha věci, lze tam, kde je dohoda bez pomoci soudu momentálně nedosažitelná, ale obě strany projevují obecnou vůli k dohodě, navrhnout u kteréhokoliv věcně příslušného soudu, aby se v dané věci pokusil o smír. Soudu jsou vylíčeny rozhodné skutečnosti a požádán, aby se pokusil mezi stranami zprostředkovat dohodu, která je pak následně potvrzena (schválena) soudním rozhodnutím¹¹³. V praxi je toto řešení poměrně ojedinělé, neboť pokud už jsou strany ochotné se dohodnout, obvykle bývá možné podmínky narovnání vyjednat bez asistence soudu. V případě, že je asistence soudu nezbytná, pak je to obvykle proto, že se strany dohodnout nejsou schopny a pak vlastník duševního vlastnictví obvykle preferuje podání návrhu ve věci a pro případné smírcí jednání je i nadále před soudem ponechám prostor např. v rámci

113 §67-69 OSŘ

přípravy jednání¹¹⁴, kdy s poněkud konkrétnější představou o případného úspěchu či neúspěchu ve věci jsou strany obvykle poněkud ochotnější se případně smírně dohodnout.

Základním motivem tohoto postupu je obvykle snaha o urychlení řízení ve věci, neboť návrh na smírčí řízení není návrhem na zahájení řízení a v případě že smírčí řízení nedospěje ke kýženému konci (k účasti na smírčím řízení nelze strany nijak nutit), je nutné podat samostatný návrh na zahájení řízení ve věci. Z hlediska efektivity se proto jeví účelnější podat rovnou návrh na zahájení řízení ve věci a teprve poté požádat soud o vedení smírčího řízení. Jakkoliv často jsou předmětem řízení ve věci pouze nároky nemajetkové, není výjimkou, že součástí požadavků vlastníka dotčeného duševního vlastnictví jsou rovněž nároky majetkové a ty samozřejmě podléhají promlčení, proto se i z tohoto pohledu jeví neprodlené podání návrhu ve věci za účelnější, neboť na rozdíl o návrhu na zahájení smírčího řízení, včasný návrh na zahájení řízení ve věci zabraňuje promlčení majetkových nároků plynoucích z porušení duševního vlastnictví.

V případě, že strany dojdou v rámci smírčího řízení k oboustranně přijatelné dohodě, tato je, pokud neodporuje právním předpisům, soudem (usnesením) schválena. Smír schválený soudním rozhodnutím má po nabytí právní moci účinky pravomocného rozsudku¹¹⁵ a je exekucním titulem¹¹⁶, pro který lze vést výkon rozhodnutí dle části šesté Občanského soudního řádu i dle zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále také jen "Exekuční řád")¹¹⁷

114 § 99 OSŘ

115 Smír lze pouze zrušit rozsudkem na návrh podaný do 3 let od právní moci usnesení o jeho schválení, pokud je neplatný podle hmotného práva (§99 odst. 3 OSŘ)

116 viz § 261 odst. 2 OSŘ

117 Viz § 38 odst 1, 2 zákona 120/2001 Sb. O soudních exekutorech a exekutorské činnosti (dále tak jen ExŘ)

5.3.3. Žádost/žaloba o poskytnutí informací

Nežádá se vlastník nehmotného statku sice dozví, ať už z vlastní obchodní činnosti, případně na základě upozornění obchodních partnerů nebo i státních orgánů, že dochází k porušování jeho duševního vlastnictví, nicméně obvykle v této fázi mívá k dispozici pouze kusé informace o podstatných skutkových okolnostech.

Zpravidla v prvotní fázi je k dispozici pouze informace o tom, že k porušování patrně dochází a jakým způsobem toto bylo zjištěno, nicméně málokdy jsou k dispozici další upřesňující informace, zejména týkající se identifikace odpovědných resp. zúčastněných subjektů a způsobu a rozsahu porušování práv oprávněného majitele duševního vlastnictví.

Nicméně tyto informace zpravidla bývají důležité pro rozhodování oprávněného vlastníka o dalším postupu. Jinak se totiž bude posuzovat nahodilý jednorázový výskyt několika kusů napodobeniny neuměle imitující sezónní módní výstřelek a jinak samozřejmě např. zaplavení trhu generickým preparátem vyráběným v rozporu s dosud platným patentem na originální účinnou látku.

V této souvislosti je proto často velmi vhodné, ještě předtím, než je podán návrh na zahájení řízení ve věci, zjistit tyto okolnosti, aby bylo možné na základě nich učinit rozhodnutí, jak ve věci dále postupovat.

Jak v oblasti autorskoprávní tak v oblasti průmyslového vlastnictví tuto problematiku nově komplexněji a téměř shodně řeší jednak novela autorského zákona¹¹⁸, jednak nově přijatý zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví¹¹⁹, nahrazující a sjednocující původní odlišnou úpravu podobné problematiky v jednotlivých zákonech upravujících průmyslová práva, např. (v zákoně o ochranných známkách¹²⁰).

Nově tak společnou úpravou přiznává zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví všem vlastníkům průmyslového vlastnictví jednotnou a to zásadně širší¹²¹

118 Zejména zákon č. 216/2006 Sb. - viz § 40 zákona 121/2000 Sb. v platném znění

119 Zákon č. 221/2006 Sb. v platném znění

120 Zákon 221/2006 Sb. Nahradil poněkud odlišnou úpravu v § 8 odst. 5-8 zákona 441/2003 Sb., které zrušil

121 Podle původní úpravy měl např. vlastník ochranné známky pouze právo na informaci o původu výrobků či na doklady provázející výrobky nebo služby, což bylo pro potřeby efektivního soudního

a účelnější ochranu.

V prvé řadě totiž rozšiřuje rozsah oprávněných osob, když právo na informace přiznává nejen samotnému vlastníkovému průmyslového práva, ale rovněž za splnění stanovených podmínek i osobám, které jsou oprávněny průmyslové právo užívat na základě licence¹²².

Oproti dosavadní úpravě pak rozšiřuje nároky oprávněných osob, omezující se původně pouze na poskytnutí informací o původu zboží, i na informace o množství závadného zboží a jeho distribučních sítích, které obsahují v prvé řadě úplnou identifikace výrobce, zpracovatele, skladovatele, distributora, dodavatele a jiného předchozího držitele zboží nebo služby a dále údaje o vyrobeném, zpracovaném, dodaném, skladovaném, přijatém nebo objednaném množství a o ceně obdržené za dané zboží nebo službu.¹²³ Nejsou-li takové informace poskytnuty dobrovolně, lze se těchto informací domáhat i soudně v rámci řízení o porušení práva.

Na rozdíl od obdobné úpravy autorskoprávní se v oblasti duševního vlastnictví tento institut teprve začíná používat, takže judikatura v této věci doposud není co do způsobu uplatnění zcela jednotná. Prozatím není definitivně jasné, zda se nárok na poskytnutí informace dle zákona o vymáhání práv z duševního vlastnictví uplatňuje v rámci řízení na ochranu před porušováním duševního vlastnictví jako požadavek procesní povahy¹²⁴, nebo se jedná o nárok samostatný, nezávislý na řízení o porušení práva, který se musí uplatnit samostatnou žalobou¹²⁵, nicméně právně teoreticky se jeví správným postupem ukládání této povinnosti rozsudkem ve věci, neboť v případě rozhodnutí nemeritorního, majícího procesní povahu by toto mohlo být až v rozporu s články 38 a 40 Listiny základních práv a svobod.

Jakkoliv lze nárok na poskytnutí informací ať už podle autorského zákona nebo podle zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví uplatnit i samostatnou žalobou, je zřejmé, že jako nejpraktičtější a zřejmě naprosto převažující bude uplatnění

řízení nedostatečné.

122 Viz § 41 AutZ a § 2 ZoVP

123 § 3 odst. 3 ZoVP

124 Viz analogicky obecná informační povinnost dle §128 OSŘ resp. obecná ediční povinnost dle §129 odst. 2 OSŘ

125 Rozsudek Krajského soudu v Brně 41/11 Cm 41/2000-57 z 9.3.2010 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci čj. 7 Cmo 202/2010-600 z 21.10.2010

tohoto nároku současně se žalobou na ochranu před porušováním práv, případně jako další nárok v rámci již zahájeného řízení a to ať už z důvodu ekonomičnosti řízení a tak i z důvodu procesní taktiky, kdy je nanejvýš žádoucí, aby nejprve nabylo právní moci a případně bylo i vykonáno rozhodnutí o poskytnutí informace a tyto informace byly žalobci skutečně poskytnuty, aby tento mohl na základě těchto informací rozhodnout o dalším procesním postupu ohledně svých hlavních nároků a případně i doplnit nebo upřesnit své majetkové nároky z titulu náhrady škody či přiměřeného zadostiučinění.

Jako elementární se proto v této souvislosti jeví otázka případného promlčení nároku na poskytnutí výše specifikovaných informací. Podle platné právní úpravy se promlčují veškerá práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Judikatura prozatím zaujala stanovisko¹²⁶, že předmětné informace mají povahu majetkového nároku a tedy že se promlčují v obecné promlčecí lhůtě.

Jelikož se jedná o povinnost k provedení výkonu (poskytnutí informací), přicházelo by zde v úvahu výkon rozhodnutí dle § 350 OSŘ. Teoreticky je sice možné, aby povinnost sdělit informace za žalovaného splnila třetí osoba, nicméně v praxi se jedná o možnost spíše teoretickou, když takové informace nebude mít zřejmě kromě žalovaného nikdo další k dispozici. Proto bude přicházet v úvahu zřejmě jen výkon rozhodnutí ukládáním pokut povinnému dle 351 OSŘ. Jelikož výrok rozhodnutí bude žalovanému ukládat povinnost sdělit informace a nikoliv vydat movité věci, výkon rozhodnutí spočívající v odebrání věci (např. potřebných účetních podkladů) dle § 345 OSŘ zde patrně nebude přicházet v úvahu a je třeba takového cíle dosáhnout jinými právními prostředky zmiňovanými dále.

Výše uvedená právní úprava, jakkoliv evidentně zásadním způsobem přispívá k efektivitě uplatňování práv vlastníků duševního vlastnictví, s sebou nicméně přináší i některá úskalí, která poněkud komplikují její efektivní uplatňování.

Z právní úpravy není zřejmé, a soudní praxe se v tomto směru doposud neustálila, jak postupovat v případě, že žalovaný požadované informace nemá. ZoVM sice explicitně stanoví, že soud požadavek žalobce na poskytnutí informací zamítne, pokud by toto bylo v přímém nepoměru k závažnosti ohrožení či porušení práva, ale již

¹²⁶ Např. rozsudek Městského soudu v Praze čj. 10 Cm 49/2009-32 z 2.7.2010 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 301/2010-56 z 11.4.2011

neřeší, jak postupovat, pokud žalovaný informace k dispozici nemá. ZoVM poměrně velkoryse stanoví okruh pasivně legitimovaných osob, jež mohou být žalobcem pohnány k soudu za účelem zjištění informací potřebných pro účelné uplatnění jeho práv z titulu duševního vlastnictví, a jasně stanoví rozsah informací, které jsou takové osoby povinny žalobci poskytnout. Řešením se jeví důsledné zkoumání pasivní legitimace případného žalovaného dle §3 ZoVP spočívající v provedení důkazu o tom, že žalovaný je skutečně osobou, která se na porušování práv účastnila a že žalovaný je skutečně osobou, která je povinna požadované informace mít.

Nicméně ani takový postup nevylučuje možnost, že žalovaný skutečně objektivně požadované informace nemá k dispozici, například proto, že v mezidobí sídlo jeho společnosti postihl požár či jiná živelná událost, nebo proto, že od předmětného jednání uplynula natolik významně dlouhá doba, že veškeré listinné podklady byly v souladu s platnou právní úpravou skartovány.

V neposlední řadě je otázkou, kterou bude nutné hodnotit s přihlédnutím k všem okolnostem konkrétního případu, jakou vypovídací hodnotu mají takové informace poskytnuté žalovaným, bez ohledu na to, zda se tak stalo dobrovolně na písemnou žádost, pod tíhou pravomocného soudního rozhodnutí a nebo na základě úkonů výkonu rozhodnutí. Jelikož předmětné informace má k dispozici v naprosté většině případů pouze žalovaný, je diskutabilní, jakým způsobem jsou takto poskytnuté informace *per se* použitelné k prokázání nároku žalobce, když jejich správnost není na první pohled možné nijak ověřit a nelze zřejmě *a priori* vždy spoléhat na to, že žalovaný ve všech případech poskytne úplné a pravdivé informace.

5.3.4. Zajištění důkazu

Ani poskytnuté informace o původu a množství zboží dle bodu 5.3.3. ještě nemusí být dostačující k efektivnímu uplatnění práv z titulu duševního vlastnictví. V prvé řadě může trvat i několik let, než je v případě neochoty porušovatele nárok na poskytnutí informací potvrzen pravomocným soudním rozhodnutím a případně vykonán. Dále nelze vyloučit, že ani přes pravomocné rozhodnutí a provedený výkon rozhodnutí žalobce požadované informace nezíská, například proto, že znal pouze lokálního distributora závadného výrobku na tuzemském trhu, který v mezidobí zemřel či zanikl konkurzem či likvidací, a není s kým dále pokračovat v řízení, nebo např. sídlo žalovaného postihl požár či jiná živelná událost, nebo účetní podklady, které by žalovaný mohl použít k zpracování požadovaných informací, byly v mezidobí zničeny, ztratily se nebo byly skartovány.

Aby žalobce předešel takovému vývoji, má možnost požádat soud i před zahájením řízení, (samozřejmě případně i kdykoliv po zahájení řízení), jsou-li splněny zákonné podmínky, o předběžné řízení spočívající v zajištění důkazu. Obecně lze požádat o zajištění důkazu tehdy, pokud je zde obava, že později důkaz nebude možné provést nebo pouze s velkými obtížemi.¹²⁷ Účastníci mají právo být přítomni zajištění důkazu, ledaže je zde nebezpečí z prodlení.

V případech týkajících se práv z duševního vlastnictví pak lze navíc dle § 78b OSŘ za účelem provedení důkazu zajistit zboží, případně jeho vzorek, jehož výrobou mohlo být porušeno právo z duševního vlastnictví, materiál a nástroje, které byly použity k výrobě nebo rozšiřování zboží a dokumenty, týkající se předmětného zboží¹²⁸. V tomto případě na rozdíl od § 78 a 78a zákon dokonce poněkud nesystematicky ani nevyžaduje od žalobce osvědčení podmínky naléhavosti, pouze poněkud nadbytečně stanoví, že takto nelze postupovat, pokud již byly požadované důkazní prostředky zajištěny podle ustanovení § 78 a 78a OSŘ, ledaže předcházejícím rozhodnutím nebyly postihnuty všechny okolnosti významné pro rozhodnutí ve věci samé.

¹²⁷ §78 a 78a OSŘ

¹²⁸ § 78b OSŘ – i když to z textu předmětného ustanovení nevyplývá, dá se předpokládat, že takto lze zajistit i materiál a nástroje užívané k poskytování nebo šíření závadných služeb a taktéž dokumenty týkající se takových služeb

Předseda senátu může dle okolností požadovat složení jistoty na zajištění náhrady škody v souvislosti se zajištěním důkazu v přiměřené výši, maximálně 100000,- Kč splatnou do 8 dnů¹²⁹. Soud o návrhu rozhodne bez slyšení účastníků a kromě rozhodnutí o zajištění důkazního prostředku navrhovateli určí lhůtu k podání žaloby ve věci. Předmět, jež je rozhodnutím o zajištění důkazu postihnut, bude držiteli odebrat bezprostředně poté, co mu bude doručen stejnopis soudního rozhodnutí, pokud jej odmítne vydat dobrovolně.

Zajištění důkazu pak zanikne, jestliže navrhovatel nepodá ve stanovené lhůtě žalobu, důkaz ohledáním zajištěného důkazního prostředku byl v řízení proveden a nebo řízení ve věci samé bylo pravomocně ukončeno.

Vzhledem k speciální úpravě výkonu tohoto typu rozhodnutí obsažené v §78c odst. 4 OSŘ zde zřejmě nepřichází v úvahu doručování tohoto rozhodnutí datovou schránkou ani držitelem poštovní licence či jiným vhodným způsobem, neboť tak by nebyla splněna podmínka dobrovolného vydání či odebrání bezprostředně poté, co je doručen stejnopis soudního rozhodnutí. V úvahu zde proto patrně přichází pouze doručení tohoto rozhodnutí prostřednictvím soudního úředníka resp. soudního vykonavatele či soukromého exekutora, nejspíš za asistence Policie České republiky.

129 §78d OSŘ

5.3.5. Předběžné opatření

Získání informací o porušování práv k duševnímu vlastnictví a/nebo zajištění důkazu pro řízení ve věci samé sice významným způsobem napomáhá žalobci unést důkazní břemeno v následném meritorním řízení o porušení jeho práva k duševnímu vlastnictví, nicméně jak řízení o zajištění důkazu, tak zejména řízení o poskytnutí informací, může v závislosti na procesním postupu účastníků a případných opravných prostředcích trvat řadu měsíců.¹³⁰

Bez ohledu na informace případně získané a bez ohledu na eventuálně zajištěné důkazní prostředky, případný porušovatel, který neupustil od závadného jednání dobrovolně například na základě výstražného dopisu, může i nadále pokračovat ve svém jednání a nadále porušovat práva k duševnímu vlastnictví žalobce.

Právě v oblasti porušování práv z duševního vlastnictví je relativně typické, že ani podání žaloby ve věci často neodradí porušovatele od závadného jednání. Proto náš právní řád v souladu s požadavky mezinárodních závazků v této oblasti¹³¹, poskytuje oprávněné osobě možnost požádat soud, a to jak před zahájením řízení, tak případně i v průběhu řízení ve věci samé, o vydání předběžného opatření, jímž je možné, na dobu do rozhodnutí ve věci samé, zatímně upravit poměry účastníků

Podmínkou pro takové rozhodnutí je, že je zde naléhavá potřeba takové zatímní úpravy a nebo že je zde obava, že výkon rozhodnutí je ohrožen. Splnění některé z těchto podmínek musí navrhovatel osvědčit v rámci svého návrhu. Nejtypičtějším důvodem pro naléhavou potřebu zatímní úpravy bude v těchto souvislostech zpravidla prohlubující se nenapravitelná újmu spočívající v imateriální újmě způsobované navrhovateli případně jeho duševnímu vlastnictví, například na jeho dobrém jméně či dobré pověsti jeho podniku či jeho výrobků, případně na dobrém jméně či dobré pověsti jeho duševního vlastnictví. Rozhodnutím o předběžném opatření může předseda senátu zejména uložit jinému účastníkovi, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy

¹³⁰ Pro zajištění důkazu ani pro zajištění důkazního prostředku ve věcech týkajících se duševního vlastnictví OSŘ výslovně nestanoví žádnou lhůtu. Argumentací *a rubrica* hlavy druhé OSŘ lze dovodit, že ustanovení o předběžném opatření se nevztahuje na ustanovení o zajišťování důkazů.

¹³¹ Závazek k implementaci opatření předběžné povahy obsahuje např. čl. 50 dohody TRIPS

nebo aby něco vykonal, něčeho se zdržel případně něco strpěl. Jiné osobě než účastníkovi řízení lze předběžným opatřením uložit povinnost jen tehdy, pokud to po něm lze spravedlivě požadovat.

Důvodnost požadavku na zatímní úpravu poměrů mezi účastníky zpravidla nebude osvědčena tehdy, jestliže navrhovatel toleroval protiprávní jednání po nepřiměřeně dlouho dobu, aniž by k takovému jednání měl legitimní důvod, např. po celou dobu probíhající intenzivní jednání o narovnání, která nakonec nevedla k smírnému řešení ale vyústila k podání návrhu k soudu. V případě, že navrhovatel s takovým návrhem otálel nepřiměřeně dlouho, svou pasivitou implicitně dal najevo, že zde není naléhavá potřeba zatímní úpravy, neboť nebyl dostatečně dbalý svých práv a nepodnikl v přiměřené době opatření k jejich ochraně. Samozřejmě neúspěch v řízení o předběžném opatření, zejména neúspěch z důvodu nedostatku naléhavé potřeby zatímní úpravy, nikterak nepředjímá výsledek řízení ve věci samé. V zásadě lze říci, že ani úspěch v řízení o předběžném opatření nepředjímá výsledné rozhodnutí v řízení o věci samé, jakkoliv lze očekávat, že bude-li soud vycházet ze stejných skutkových okolností a použije-li stejné právní hodnocení, výsledek řízení ve věci samé by měl v principu odpovídat závěru soudu v řízení o předběžném opatření.

Věcně a místně příslušným k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření je soud, který by byl příslušný k řízení ve věci samé (viz dále). Nejpozději současně s návrhem na vydání předběžného opatření musí navrhovatel složit soudu jistotu ve výši 50000,- Kč (resp. 10000,-), která bude na účtu soudu uložena po celou dobu řízení.

Rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření v těchto věcech soud vydá ve lhůtě 7 dnů od doručení návrhu, přičemž na řízení o tomto návrhu se nepoužije ustanovení § 43 OSŘ¹³². Z toho plyne, že návrh na vydání předběžného opatření musí být bezvadný, tj. musí po formální i materiální stránce obsahovat vše, co je nezbytné k rozhodnutí soudu včetně všech důkazních prostředků, které má soud v řízení zkoumat v souvislosti s tím, zda jsou osvědčena pro rozhodnutí podstatná tvrzení obsažená v návrhu. Rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření soud učiní bez nařízení

132 Předseda senátu nevyzývá navrhovatele k odstraňování vad podání, ale rovnou podání odmítá

jednání. Kromě výroku, ukládajícího typicky jinému účastníkovi omezující povinnost předseda senátu stanoví navrhovateli lhůtu, ve které musí podat žalobu ve věci, jinak předběžné opatření zanikne. Stejnopis návrhu na vydání předběžného opatření se ostatním účastníkům doručuje až společně se soudním rozhodnutím. Proti usnesení o nařízení předběžného opatření je možné podat odvolání v zákonné lhůtě 15 dní od jeho doručení, které ale nemá odkladný účinek, neboť rozhodnutí je vykonatelné okamžikem jeho doručení bez ohledu na jeho právní moc.

Předběžné opatření, pokud není výslovně ve svém výroku časově omezeno, pak zanikne tehdy, pokud navrhovatel nepodá v soudem stanovené lhůtě žalobu ve věci, nebo pokud je žaloba ve věci pravomocně zamítnuta, pokud návrhu ve věci bylo vyhověno a uplynulo 15 dní od vykonatelnosti. Pominou-li důvody pro nařízení předběžného opatření, zruší jej též předseda senátu.

I z výše uvedeného popisu je zřejmé, že institut předběžného opatření je svou povahou zcela výjimečný instrument, který v zájmu ochrany oprávněných zájmů navrhovatele proti akutnímu a závažnému protiprávnímu jednání škůdce umožňuje výjimečně do jisté míry prolomit některé základní zásady občanskoprávního řízení jako např. rovnost účastníků jak v návrzích, tak ve slyšení, ústnost, dvojinstančnost atd. v zájmu rychlosti a efektivnosti soudního zásahu. Tím spíše je potřeba klást nejméně stejný důraz na kvalitu takového rozhodnutí zejména co se jeho srozumitelnosti a důvodnosti týká, neboť důsledky nařízeného předběžného opatření, zejména ve spojení s jeho okamžitou vykonatelností, mohou znamenat naprosto zásadní zásah do sféry subjektu, jemuž je předběžným opatřením uložena omezující povinnost.

Jako značně kontraproduktivní se proto jevílo stanovisko Nejvyššího soudu ČR¹³³ shledávající, že písemné vyhotovení usnesení, kterým soud prvního stupně vyhověl návrhu na nařízení předběžného opatření v plném rozsahu a nařídil navrhovatelem požadované předběžné opatření bez slyšení ostatních účastníků řízení nebo sice po jejich slyšení, přičemž žádný z nich nevyslovil před rozhodnutím soudu s navrženým předběžným opatřením nesouhlas, nemusí obsahovat odůvodnění.

133 Stanovisko Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. června 2007 k rozhodování soudů ve věcech předběžných opatření spisová značka Cpjn 19/2006

Jakkoliv soud takový závěr zdůvodnil nadbytečným formalismem v řízení, ve kterém nejde o rozhodnutí ve věci, z hlediska důsledků rozhodnutí o předběžném opatření, jsou jeho následky často minimálně srovnatelné z rozhodnutím ve věci. Naštěstí obecné soudy se tímto stanoviskem ve většině případů neřídily a svá rozhodnutí o předběžném opatření nad rámec tohoto stanoviska odůvodňovaly. Že je jednalo o praxi správnou nakonec vyplynulo z nálezu Ústavního soudu ČR, který výslovně konstatoval, že absence odůvodnění v rozhodnutí o předběžném opatření je porušením ústavních práv účastníka, jemuž je povinnost ukládána.¹³⁴

Dalším pozoruhodným úskalím řízení o předběžném opatření, plynoucím z § 220 odst. 3 OSŘ, je, či spíše byla, možnost odvolacího soudu změnit rozhodnutí prvoinstančního soudu v případě, že nejsou dány podmínky pro potvrzení nebo zrušení prvoinstančního rozhodnutí. Bylo relativně běžné, že odvolací soud nesdílel názor soudu prvoinstančního, jež návrh na vydání předběžného opatření zamítl a v rámci odvolacího řízení změnil zamítavé rozhodnutí tak, že předběžné opatření svým odvolacím rozhodnutím vydal. Proti takovému rozhodnutí však již nebyl přípustný ani řádný, ani mimořádný opravný prostředek a adresát předběžného opatření se tak dostával do situace, kdy mu byla pravomocným a vykonatelným soudním rozhodnutím najednou nařízena nová povinnost, a proti tomuto rozhodnutí nemohl vůbec nic dělat.

Teprve v roce 2010 shledal Ústavní soud ČR¹³⁵ takový postup jako protiústavní a výslovně stanovil, že v řízení o předběžném opatření není změna zamítavého rozhodnutí v odvolacím řízení přípustná.

134 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV.ÚS 1554/08, ze dne 15.01.2009: Ustanovení § 169 odst. 2 o. s. ř. je nutno vyložit v souladu s jeho smyslem a účelem. Smyslem zmíněného ustanovení je zbavit soud povinnosti odůvodnit rozhodnutí, které zřejmě nebude napadeno odvoláním, neboť s ním všichni účastníci souhlasí. Tento smysl však v případě usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu na předběžné opatření, chybí. Postrádá racionalitu zbavit soud povinnosti odůvodnit rozhodnutí tam, kde se k návrhu, na jehož základě bylo rozhodnutí vydáno, účastník vůbec nemohl vyjádřit. Jinak řečeno, spojení "usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu, jemuž nikdo neodporoval" je třeba vykládat tak, že jde o usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu, jemuž nikdo neodporoval, ačkoliv mu reálně - chtěl-li by - odporovat mohl.

135 Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 16/09, ze dne 19.01.2010 : V řízení o nařízení předběžného opatření musí být dotčenému účastníkovi řízení zachována reálná možnost ochrany jeho práv ve vztahu k nařízení daného opatření, ovšem při současném reflektování účelu předběžného opatření, jakož i rychlosti a efektivnosti řízení. Ustanovení § 220 odst. 3 o. s. ř. požadavek ochrany práv účastníka nesplňuje a je v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Bohužel ani samo nařízení předběžného opatření často nemá kýžený účinek na jednání porušovatele a nezbyvá pak než vynutit splnění předběžného soudního rozhodnutí cestou výkonu rozhodnutí. Obsahem převážné většiny rozhodnutí o nařízení předběžného opatření ve věcech týkajících se porušování práv z duševního vlastnictví je uložení povinnosti spočívající v zdržení se jednání, kterým je zasahováno do práv k předmětnému duševnímu vlastnictví. Vzhledem k tomu, že se jedná o uložení povinnosti k nepeněžitému plnění, přichází zde do úvahy prakticky jen výkon rozhodnutí ukládáním pokut dle § 351 OSŘ, a to až do výše 100,000,- Kč, přičemž v případě, že povinný nerespektuje ani po uložení první pokuty soudní rozhodnutí, lze mu na návrh ukládat pokuty opakovaně, dokud není soudní rozhodnutí respektováno.

Jakkoliv se institut předběžného opatření na první pohled jeví jako velmi mocný a účinný nástroj k ochraně práv majitele práv z duševního vlastnictví, je to právě jeho výkon rozhodnutí, který do značné míry snižuje jeho účinnost. Na rozdíl od nalézacího řízení, kde má prvoinstanční soud lhůtu 7 dnů pro rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření, pak v řízení exekucí není stanovena žádná lhůta pro rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí. V praxi proto návrhy na výkon rozhodnutí nařízeného předběžného opatření jsou exekucí soudy (tedy příslušnými okresními soudy) vyřizovány standardním způsobem, tedy chronologicky podle nápadu, nikoliv přednostně, a nařízení výkonu rozhodnutí o předběžném opatření trvá zpravidla od cca 3-4 měsíců, ale ve výjimečných případech třeba i 2 roky, což je samozřejmě neakceptovatelně dlouho a zcela neguje účel předběžného opatření, jakožto nástroje zatímní úpravy. Je zřejmé, že za účelem zajištění reálné použitelnosti jinak výjimečného institutu předběžného opatření by bylo na místě stanovit soudu stejně jako pro rozhodnutí o návrhu, i pro rozhodnutí o výkonu již nařízeného předběžného opatření obdobnou, například sedmidenní lhůtu.

5.3.6. Žaloba ve věci

V případě, že selžou všechny pokusy o mimosoudní řešení situace, nezbyvá vlastníkovu duševního vlastnictví než podat návrh na zahájení nalézacího řízení k civilnímu soudu s cílem domoci se ochrany svých subjektivních práv, garantovaných mu státem, pomocí autoritativního rozhodnutí orgánu justice, případně pomocí rozhodnutí rozhodčího soudu či rozhodčího tribunálu (viz dále).

Věcná a místní příslušnost

Z hlediska věcné příslušnosti je ve věcech duševního vlastnictví příslušný krajský soud¹³⁶, přičemž místně příslušný je krajský soud dle sídla žalovaného¹³⁷. V případě, že žalovaný nemá obecný soud v České republice, lze majetková práva vůči takovému žalovanému uplatnit u soudu, v jehož obvodu má žalovaný majetek, například provozovnu nebo organizační složku.¹³⁸

Vzhledem k zásadním obtížím s uznáváním a výkonem rozhodnutí tuzemských soudů v zahraničí a naopak, přistoupila Evropská unie k unifikační úpravě této problematiky¹³⁹, která se pro nás stala závaznou dnem vstupu České republiky do Evropské unie. Na základě tohoto nařízení, mohou být za určitých okolností osoby, mající bydliště (nebo místo podnikání) v jednom státě, žalovány v jiném členském státě i v případech, kdy by jinak příslušnost soudu nebyla dle vnitrostátní legislativy dána. Ve věcech týkajících se duševního vlastnictví by nejspíše přicházelo v úvahu ustanovení článku 5 odst. 1¹⁴⁰ případně odst. 3 nařízení¹⁴¹, kdy by příslušný k projednání byl takový soud, kde se projevíly škodlivé následky jednání. Subsidiárně pak je článek 24 nařízení stanoví, že i kdyby pravomoc a příslušnost soudu nebyla dána, žalovaný ji automaticky

136 Autorskoprávní nároky dle §9 odst. 2 písm. b), nároky týkající se průmyslových práv pak dle §9 odst. 3 písm. o)

137 §85 resp. 85a OSŘ

138 §86 odst. 2 a 3 OSŘ

139 Nařízení 44/2001/ES o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

140 pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn

141 ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události;

uznává, pokud se k soudu dostaví a její nedostatek nenamítne.

Zákonem o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví pak byl novelizován zákon o soudech a soudcích¹⁴² tak, že ve věcech týkajících se nároků z titulu průmyslového vlastnictví je věcně i místně příslušným soudem Městský soud v Praze, přičemž v těchto věcech rozhoduje ve specializovaných senátech složených ze 3 soudců. V případě uplatnění více různých nároků, z nichž některý spadá do pravomoci Městského soudu a jiný nikoliv má pak přednost výlučná zvláštní pravomoc Městského soudu před obecně stanovenou pravomocí soudu jiného¹⁴³.

Věcnou příslušnost soudu zkoumá soud kdokoliv za řízení, naproti tomu místní příslušnost pouze do zkončení přípravného jednání, resp. než začne jednat ve věci samé, později pouze k námitce vznesené žalovaným při jeho prvním úkonu.

Zahájení řízení

Žalobu ve věci lze podat současně s návrhem na vydání předběžného opatření, popřípadě samostatně. Oba tyto přístupy mají své výhody i nevýhody a vždy záleží na posouzení konkrétní situace, který z nich si žalobce zvolí. Obecně se dá říci, že podání návrhu na vydání předběžného opatření a žaloby společně má výhody zejména administrativní, spočívající ve zpracování obou návrhů v jednom dokumentu, a v zahájení řízení ve věci samé současně s podáním návrhu na vydání předběžného opatření. Nevýhodou bývá obvykle, že k uplatnění dalších nároků vedle nároku zdržovacího zpravidla žalobce nemá k dispozici veškeré potřebné údaje a podklady, když jejich opatření si zpravidla vyžádá delší čas, který by příliš odkládal podání návrhu na vydání předběžného opatření, a také že řada těchto informací vyjde často najevo teprve v průběhu řízení, případně vyplyne z úkonů a podání žalovaného.

Oproti tomu oddělené podání návrhu na vydání předběžného opatření je sice administrativně náročnější, a vyžaduje zvýšenou pozornost při sledování lhůty stanovené soudem v rozhodnutí o nařízení předběžného opatření k podání žaloby, a taktéž při sledování případného promlčení nároku, nicméně umožňuje při zpracování

142 §6 zákona 221/2006 Sb. A § 39 zákona. č. 6/2002 Sb.

143 Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 343/2008

žaloby zohlednit jak stanovisko prvoinstančního soudu obsažené v odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí, tak argumentaci a důkazní návrhy a prostředky obsažené v případném vyjádření potenciálního žalovaného k zamítnutí návrhu na vydání předběžného opatření (pokud je mu doručeno) nebo v případném odvolání proti nařízenému předběžnému opatření.

Všechna řízení týkající se nároků z titulu duševního vlastnictví podléhají koncentraci řízení a tedy veškeré rozhodné skutečnosti mohou být účastníky tvrzeny a důkazy mohou být účastníky označovány pouze do skončení přípravného jednání, resp. pokud se toto nekonalo, tak do skončení prvního jednání ve věci, ledaže jim byla soudem poskytnuta dodatečná lhůta k takovým úkonům. Po skončení přípravného resp. prvního jednání, popřípadě po uplynutí dodatečné lhůty stanovené soudem již není možné tvrdit nové skutečnosti nebo označovat nové důkazy.

Nároky žalobce

Žalobou ve věci se lze domáhat ve věcech duševního vlastnictví v první řadě poskytnutí informací ohledně porušování duševního vlastnictví. Dále stažení závadných výrobků z trhu, jejich trvalé odstranění nebo zničení, a dále stažení, trvalé odstranění nebo zničení nástrojů, které sloužily výlučně nebo převážně k porušování nebo ohrožování práva. Výkladové obtíže vznikají poněkud v případě nároku na stažení z trhu takových výrobků, které již nejsou ve vlastnictví žalovaného, neboť nelze patrně žádným prostředkem civilního práva donutit třetí osoby, aby výrobky, které již takové výrobky vlastní tyto předaly žalovanému ke zničení. Takový postup by byl možný leda prostředky práva veřejného v odůvodněných případech (viz dále). Je ovšem nepochybné, že žalovaný je v takových případech povinen stáhnout z trhu nejméně ty výrobky, které jsou v jeho vlastnictví a alespoň se pokusit stáhnout z trhu ty výrobky, které v jeho vlastnictví nejsou, například tím, že obešle svoje odběratele a požádá je o zrušení uzavřených kupních smluv a vrácení výrobků, které ještě nebyly prodány dále.

Výše uvedených nároků se lze domáhat i vůči každému, jehož prostředky či

služby byly užívány třetími osobami k porušování práv žalobce.¹⁴⁴ Tedy pasivně legitimovaný ve sporu z průmyslového vlastnictví není jen ten, který vlastním jednáním porušuje průmyslové vlastnictví, ale prakticky kterýkoliv subjekt, který se na takovém jednání přímo či nepřímo obchodně účastní, s tím omezením, že pokud jeho zapojení je pouze nepřímé, jsou případné nároky žalobce omezené pouze na nároky zdržovací a odstraňovací. Alternativně, pokud se prokáže, že šlo o jednání nevědomé, může soud namísto zdržovacích a odstraňovacích nároků přiznat žalobci peněžitou kompenzaci. V neposlední řadě může soud oprávněné osobě přiznat právo na zveřejnění rozsudku.

Vedle nároků zdržovacích a odstraňovacích má vlastníků duševního vlastnictví rovněž nárok na náhradu škody způsobenou neoprávněním užitím jeho duševního vlastnictví, na vydání bezdůvodného obohacení, které porušovatel získal v důsledku neoprávněného použití žalobcova duševního vlastnictví a na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, byla-li zásahem do práv žalobce způsobena nemajetková újmy, přičemž přiměřené zadostiučinění může spočívat i v peněžitém plnění.

Bezdůvodné obohacení, náhrada škody a přiměřené zadostiučinění

V praxi značné potíže činí v souvislosti s uplatňováním nároků z titulu duševního vlastnictví kvantifikace nároků spočívajících v náhradě škody, vydání bezdůvodného obohacení a zaplacení přiměřeného zadostiučinění.

Patrně nejméně nejasností je v nároku na vydání bezdůvodného obohacení, když toto je definováno jako majetkový prospěch získaný buď bez právního titulu a nebo jednáním v rozporu se zákonem. Pokud tedy žalovaný realizoval neoprávněným užíváním cizího duševního vlastnictví zisk, je tento zisk jeho bezdůvodným obohacením na úkor oprávněného vlastníka a je povinen mu jej vydat.

Výpočet bezdůvodného obohacení je relativně jednoduchý, má-li soud k dispozici údaje o obratu realizovaném žalovaným na zbožích či službách zneužívajících duševní vlastnictví žalobce, může na základě kalkulace žalobce či žalovaného a nebo na základě znaleckého posudku zjistit, kolik činily náklady žalovaného na dosažení takového zisku a rozdíl odpovídající marži žalovaného uložit

¹⁴⁴ §4 odst. 3 ZoVP

žalovanému vyplatit žalobci.

Byla-li žalobci způsobena jednáním žalovaného škoda, je povinen tuto škodu nahradit. Předpokladem pro přiznání nároku na náhradu škody je existence škodné události mající povahu protiprávního jednání (zde neoprávněného užívání cizího duševního vlastnictví), vznik škody a příčinná souvislost. Potíže zpravidla nevznikají v prokázání protiprávního jednání, neboť otázka porušení práv k duševnímu vlastnictví je obvykle otázkou zjištění, zda k užití duševního vlastnictví došlo a zjištění, zda k takovému jednání byl či nebyl udělen souhlas. Potíže ovšem často činí prokázání, že došlo ke škodě na majetku žalobce. Škodou se rozumí jednak to, oč se majetek žalobce snížil v důsledku jednání žalovaného, tedy přímá škoda, jednak to, oč se majetek v důsledku jednání žalovaného nezvýšil, ač by se byl zvýšil, nebýt jednání žalovaného, tedy ušlý zisk. Vzhledem k tomu, že duševní vlastnictví je nadáno ubiquitou a je nezávislé na hmotném substrátu, pak jeho neoprávněným užíváním se toto duševní vlastnictví samo o sobě neznehodnocuje ani nespotebovává, a tedy je poměrně obtížné hovořit o přímé škodě způsobené jeho vlastníkově spočívající ve snížení hodnoty jeho majetku. Faktem ovšem je, že duševní vlastnictví má svou tržní hodnotu odvozovanou zejména od možnosti jeho kapitalizace, a tedy v případě prokázání snížení obchodního potenciálu nehmotného statku v důsledku protiprávního jednání žalovaného, je možné například snížení tržní hodnoty ochranné známky nebo snížení tržní hodnoty patentu či autorského práva považovat za přímou škodu, vzniklou na majetku žalobce.

Kromě přímé škody může žalobce rovněž nárokovat i ušlý zisk, spočívající ve snížení nebo ztrátě očekávaného zisku v důsledku protiprávního jednání žalovaného. Konstrukce tohoto nároku spočívá v předpokladu, že pokud by nedošlo k protiprávnímu jednání žalovaného, žalobce by realizoval zisk, který díky jednání žalovaného takto nerealizoval, tedy v prokázání příčinné souvislosti mezi jednáním žalovaného a poklesem zisku resp. nulovým ziskem žalobce. Při posuzování této konstrukce je nutné přihlídnout ke všem okolnostem případu, když tuto konstrukci nelze použít paušálně na všechny případy, neboť v těchto případech více než kdy jindy neplatí *post hoc ergo propter hoc*.

Lze jistě právem očekávat, že za víceméně ideálních podmínek, kdy je možné minimalizovat vliv ostatních tržních faktorů, např. pokud na určitém území je udělena

výlučná licence ke knižnímu vydání určitého autorského díla v českém překladu, pokud jiný subjekt neoprávněně vydá tento překlad bez patřičné licence a za stejnou koncovou cenu, pak nejen že vlastníka autorských práv ošidí o licenční poplatek, ale rovněž nabyvatele licence o zisk, který by sám byl realizoval prodejem stejného množství jeho vlastních produktů, když lze očekávat, že v případě, že by na trhu nebyl padělek, spotřebitelé by si zakoupili originál. Pokud však tento porušovatel na své výrobky nenasadí stejnou cenu jako autorizovaný licenciát, nebo pokud licence nebyla udělena jako výlučná, popřípadě pokud stejné autorské díly bylo v českém překlad vydáno i na jiném mediu (např. jako elektronická kniha, či na CD nebo DVD) pak již nelze paušálně konstatovat, že za takových podmínek by oprávněný nabyvatel licence prodal stejné množství výrobků jako by prodal porušovatel, neboť rozdílná cena či ostatní zásadní tržní faktory zásadním způsobem ovlivní množství prodaných výrobků. V případě výrobků neoprávněně označovaných ochrannými známkami pak toto pravidlo již platí málokdy, neboť na rozdíl od autorských děl zde nepůsobí jazyková bariéra a jako další tržní faktor zde spolupůsobí volný pohyb zboží v rámci trhu Evropských společenství a taktéž obvykle rozdíl mezi prodejní cenou originálního výrobku a cenou padělku je často i několikanásobný a okruh zákazníků kupujících originální výrobek je často naprosto odlišný od okruhu zákazníků kupujících padělky. Zcela nepoužitelný je pak tento model v případech porušování autorských práv formou bezplatného sdílení, neboť těžko lze reálně očekávat, že všichni ti neoprávnění uživatelé, jež si autorsky chráněné dílo zdarma stáhli z internetu, by si jej zakoupili za tržní cenu v případě, že by neměli možnost si jej takto zdarma opatřit.

Vzhledem k výše naznačeným obtížím při vyčíslování náhrady škody umožňuje platná legislativa v případě porušování práv k duševnímu vlastnictví použít pro vyčíslování náhrady škody metodu licenční analogie. Tato konstrukce je založena na tom, že pokud by neoprávněný uživatel své jednání realizoval v souladu se zákonem, musel by si pro své aktivity opatřit licenci od vlastníka duševního vlastnictví, a to za podmínek obvyklých v daném času a místě pro předmětný způsob použití. Pokud tak ovšem neučinil, způsobil tím vlastníkovi duševního vlastnictví škodu majetkovou i újmu nemajetkovou, a získal by bezdůvodné obohacení, spočívající v souhrnu nejméně ve výši obvyklého licenčního poplatku, který by byl zaplacen, kdyby

postupoval právně správně. Je tedy možné vlastníkovvi dotčeného duševního vlastnictví v případě, že se jednalo o jednání nedbalostní, přiznat náhradu ve výši obvyklého licenčního poplatku. Pro případ, že by se jednalo o úmyslně protiprávní jednání, je pak přiměřenou paušální náhradou dvojnásobek obvyklého licenčního poplatku.

Jak naznačeno výše, v praxi jsou s uplatňováním těchto nároků značné potíže a nejednotnost v řešení těchto otázek se projevuje nejen mezi různými soudy, ale často i mezi různými senáty téhož soudu, a to nejen v otázkách vyčíslování nároků, ale často i v otázkách posuzování splnění zákonných podmínek pro přiznání jednotlivých nároků¹⁴⁵. Vzhledem k potížím plynoucím ze zvláštní povahy duševního vlastnictví se proto jako neschůdnější cesta jeví používání metody licenční analogie, která je sice paušalizující a tedy poněkud zjednodušuje pohled na celou problematiku, ale v praxi se zdá být prozatím nejlépe fungující.¹⁴⁶

145 Např. rozsudek Městského soudu v Praze čj. 6 Cm 58/2009 a Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 34/2010

146 Např. rozsudek Městského soudu v Praze čj. 19 Cm 148/2008

5.3.7. Výkon rozhodnutí

Samo rozhodnutí ve věci by nebylo vlastníkoví práva z titulu duševního vlastnictví příliš platné, pokud by nebylo možné jeho splnění eventuálně vynutit i proti vůli žalovaného v těch případech, kdy ani pravomocné soudní rozhodnutí nebylo pro porušovatele dostatečným důvodem pro ukončení jeho protiprávní činnosti.

Obecným soudem pro výkon rozhodnutí je okresní soud podle bydliště resp. sídla žalovaného.

Návrhem oprávněné osoby soud není co do způsobu výkonu rozhodnutí vázán a může nařídit výkon rozhodnutí i jiným vhodným způsobem.

Stejně jako v případě výkonu rozhodnutí o předběžném opatření, ani ve věci výkonu rozhodnutí ve věci samé není stanovena lhůta pro rozhodnutí soudu, což vede často k diametrálně odlišnému přístupu v rozhodovací praxi jednotlivých okresních soudů. Jakkoliv některé soudy jsou schopny nařídit výkon rozhodnutí v nadstandardních 2-3 měsících od podání návrhu a standardem bývá 3-6 měsíců, v extrémních případech trvá i déle než rok, než je na návrh oprávněného nařízen výkon rozhodnutí. To samé lze říci i o exekuci pravomocného rozhodnutí cestou soukromého exekutora, kdy i mezi jednotlivými exekutory jsou nezanedbatelné rozdíly a dokonce i mezi různými typy nároků jejich exekuce je požadována u téhož exekutora.

Typickými nároky v rozsudcích týkajících se duševního vlastnictví jsou v první řadě nároky zdržovací, odstraňovací a nárok na uvedení do původního stavu. Jedná se o nároky nemajetkové, jejichž výkon je zpravidla veden cestou ukládání pokut dle § 351 OSŘ. Teoreticky by bylo v některých případech možné zřejmě odstranění závadného stavu a uvedení do původního stavu provést třetí stranou na náklady povinného, nicméně obvykle se jedná o zásah do vlastnictví žalovaného, který by vyžadoval spolupráci policeí, a v praxi takto není soudy postupováno. Jakkoliv soukromý exekutor je rovněž oprávněn vést exekuci pro takový nárok, v praxi to činí značné obtíže a v zásadě lze konstatovat, že soukromí exekutoři jsou schopni vést efektivně exekuci zejména pro nároky na zaplacení, případně na vydání věci či vyklizení nemovitosti, nicméně pro nároky nemajetkové je takový postup spojen

s nemalými obtížemi a výsledek je velmi nejistý.

Na základě návrhu oprávněné osoby soud zpravidla uloží povinnému k vymožení splnění povinnosti spočívající v nepeněžitém plnění pokutu až do výše 100000, Kč, přičemž výše pokuty záleží na úvaze soudu. Rozhodnutí o nařízení exekuce je rozhodnutím prvoinstančním, proti kterému je možné podat odvolání jež má odkladný účinek. O opakovaném návrhu exekuční soud zpravidla rozhoduje teprve poté, co je pravomocně rozhodnuto o předcházejícím návrhu na nařízení exekuce, a tedy v případě, že povinný se odvolá proti uložení pokuty, trvá dalších cca 6-12 měsíců, než prvoinstanční soud znovu, opět nepravomocně uloží další pokutu k vymožení splnění povinnosti.

Zvláštním případem je situace, kdy je potřeba rozhodnutí soudu vykonat mimo území České republiky. Před vstupem České republiky do Evropské unie toto nebylo vůbec možné, teprve po 1.5.2004 začalo na našem území platit příslušné nařízení¹⁴⁷, které je přímo použitelné a kterýkoliv soud v kterémkoliv členském státě EU podle něj může přímo postupovat.

Podle tohoto nařízení rozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je v tomto státě vykonatelné, bude vykonáno v jiném členském státě poté, co zde bylo na návrh kterékoli zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné. Návrh se podává u soudu místně příslušného; příslušnost se určuje podle bydliště strany, vůči níž je výkon navrhován, nebo podle místa výkonu. Prohlášení vykonatelnosti musí být vydáno, jakmile jsou splněny určité formální náležitosti, a musí být doručeno druhé straně, která je oprávněna jej napadnout pouze u soudu. Cizí rozhodnutí je možné neuznat, je-li takové uznání v rozporu s veřejným pořádkem nebo je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím nebo jestliže písemnost o zahájení řízení nebyla doručena v dostatečném časovém předstihu nebo jestliže se druhá strana nedostaví.

Postup působí relativně jednoduše, ale nařízení stále ještě neodstraňuje všechny překážky volného pohybu soudních rozhodnutí v Evropské unii a ponechává výrazný počet mezitímních opatření, která jsou stále ještě příliš omezující.

¹⁴⁷ [Nařízení Rady \(ES\) č. 44/2001](#) ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech obsahuje pravidla výkonu v jiném členském státu.

5.3.8. Rozhodčí řízení

Ve věcech duševního vlastnictví lze samozřejmě alternativně použít vedle civilního řízení soudního i řízení rozhodčí, a to tam, kde byla předem zjednána rozhodčí doložka mezi stranami sporu, případně tam, kde je na základě veřejné rozhodčí doložky rozhodčí řízení předem účastníky sporu akceptováno.

V praxi rozhodčí soudy řeší spory týkající se duševního vlastnictví zejména tam, kde jde o nároky plynoucí ze smluv týkajících se duševního vlastnictví a obsahujících rozhodčí doložku a dále pak typicky v případech internetových domén, kdy drtivá většina registrátorů vrcholových domén má ve svých registračních pravidlech zakotveno řešení doménových sporů za použití Unifikovaných pravidel řešení doménových sporů¹⁴⁸ vydaných mezinárodní organizací ICANN¹⁴⁹, které jsou oprávněna aplikovat v současné době 4 sudiště¹⁵⁰ na světě, včetně Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Vedle toho je rozhodčí řízení zakotveno jako obligatorní forma řešení sporů týkajících se doménových jmen .EU Nařízeních o doméně .EU¹⁵¹, kde je výslovně stanoveno, že tyto spory se musí řešit formou rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR podle pravidel stanovených nařízením.

Konečně i v registračních pravidlech tuzemského registrátora CZ.NIC¹⁵² je v člancích 15 a 16 stanovena příslušnost Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Nastává tak poměrně kuriózní situace, kdy tento soud může podle unifikovaných pravidel ICANN řešit spory ohledně prakticky všech doménových jmen, s výjimkou domácích doménových jmen, na které se pravidla UDRP nevztahují.

Přes výše uvedená oprávnění ale (jak ostatně plyne i ze statistiky vedené samotným sdružením CZ.NIC)¹⁵³ vlastníci duševního vlastnictví upřednostňují řízení

148 UDRP - <http://www.icann.org/en/udrp/udrp.htm>

149 <http://www.icann.org/>

150 <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/approved-providers.htm>

151 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 733/2002 a Nařízení Komise (ES) č. 874/2004, ve znění pozdějších předpisů.

152 http://www.nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_DSDng_20100101.pdf

153 http://www.nic.cz/files/nic/doc/Statistika_20100428.pdf

cestou civilního soudu před řízením před soudem rozhodčím. Přes avizovanou rychlost rozhodčího řízení může být důvodem poměrně větší nevyzpytatelnost nálezů rozhodčího soudu a zejména jednoinstančnost rozhodčího řízení, která v často velmi komplikovaných sporech o duševní vlastnictví může být vyhodnocena jako nepřiměřeně riziková.

5.4. Prostředky veřejného práva

Jakkoliv primárně je porušování práv k duševnímu vlastnictví vztahem soukromoprávním (obchodním) mezi vlastníkem duševního vlastnictví a porušovatelem, některými svými aspekty zasahuje i do veřejného zájmu a do sféry regulace veřejnoprávní legislativy.

Obecně lze říci, že v okamžiku, kdy porušení práva k duševnímu vlastnictví přesáhne svými potenciálními nebo faktickými důsledky pouhý zásah do práv a chráněných zájmů jeho vlastníka a začne zasahovat i do práv a chráněných zájmů dalších subjektů, přestává to být problém ryze soukromoprávní a začíná to být rovněž problém veřejnoprávní.

V závislosti na relevantních okolnostech případu může porušování práv k duševnímu vlastnictví mít následky zejména v oblastech ochrany spotřebitele, v oblasti prodeje zemědělských, potravinářských a tabákových výrobků, v oblasti veřejného zdraví, na úseku veterinární péče, v oblasti obchodu a služeb či v oblasti nakládání s léčivy, ale i v řadě dalších.

Z výše uvedeného je zřejmé, že provádění dozorové činnosti zaměřené mimo jiné i na kontrolu, zda není porušováno duševní vlastnictví, spadá průřezově do pravomoci celé řady správních orgánů podílejících se zejména na plnění úkolů v oblasti ochrany spotřebitele.

Porušování práv k duševnímu vlastnictví může mít dále závažné následky v oblasti daňové a celní a s tím související oblasti vnitřního trhu a oběhu zboží v rámci Evropských společenství a obchodu se zeměmi mimo Evropské společenství.

Konečně v neposlední řadě porušování práv k duševnímu vlastnictví může mít i závažné následky v oblasti trestněprávní (resp. subsidiárně i přestupkové) a to jak v rovině obecné a hospodářské kriminality, tak i v rovině boje se zvláště závažnou trestnou činností, organizovaným zločinem nebo dokonce terorismem.

5.4.1. Dozor nad ochranou spotřebitele

Jednou ze zásadních oblastí veřejného práva, která je porušováním práv k duševnímu vlastnictví zasažena prakticky ve všech případech, kdy se výrobek nebo služba, porušující právo k duševnímu vlastnictví dostane na trh, je oblast ochrany spotřebitele.

Kontrolní činnost správních orgánů v oblasti duševního vlastnictví spočívá především v dohledu nad dodržováním zákona o ochraně spotřebitele¹⁵⁴ (dále také jen "ZOS"), který jim svěřuje pravomoc v oblasti nabízení a prodeje výrobků a na nabízení a poskytování služeb v případech, kdy k plnění dochází na území České republiky.

Součástí dozoru ve výše uvedené oblasti je rovněž kontrola, zda nedochází ke klamavých obchodním praktikám v souvislosti na nabídkou a prodejem výrobků a služeb. Za klamavou obchodní praktiku se považuje také nabízení nebo prodej výrobků nebo služeb porušujících některá práva duševního vlastnictví, jakož i skladování takových výrobků za účelem jejich nabízení nebo prodeje a dále neoprávněné užívání označení chráněného podle zvláštního právního předpisu v obchodním styku.¹⁵⁵ S výjimkou výlučné kontrolní pravomoci jiných orgánů¹⁵⁶ provádí Česká obchodní inspekce kontroly všech výrobků a služeb.

Vedle České obchodní inspekce jsou další správní orgány oprávněné k dozoru v oblasti ochrany spotřebitele rovněž Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Krajské hygienické stanice, Státní veterinární správa, živnostenské úřady, celní úřady, Český úřad pro zkoušení zbraň a střeliva, Česká národní banka nebo Státní ústav pro kontrolu léčiv.

V řadě případů pak jednání porušující práva k duševnímu vlastnictví svými důsledky spadá do rozsahu kontrolní činnosti více orgánů státní správy, které pak na postihování předmětného jednání postupují v úzké součinnosti koordinovaně.

Patrně v největším množství případů, daným zaměřením padělatelů zejména na

154 Zákon č. 634/1992 Sb. O ochraně spotřebitele v platném znění

155 §5 odst. 2 ZOS

156 §23 odst. 1 ZOS

spotřební zboží, provádí zejména pracovníci České obchodní inspekce (nicméně analogicky postupují i ostatní výše jmenované orgány státní správy) kontroly, zda nedochází ke klamání spotřebitele, na základě vlastního podnětu nebo podnětu jiného státního orgánu, dále na základě podnětu spotřebitele, nebo jiné osoby, která prokáže právní zájem ve věci. Podat podnět ke kontrole může též majitel nebo spolumajitel patentu, majitel autorského osvědčení, majitel ochranné známky, majitel autorského práva nebo jiného práva chráněného autorským zákonem nebo majitel práva k zapsanému průmyslovému vzoru nebo užitému vzoru¹⁵⁷.

V rámci této kontrolní činnosti jsou pracovníci správního orgánu oprávněni vyzvat majitele práva duševního vlastnictví k předložení dokumentace potřebné k posouzení, zda nedochází ke klamání spotřebitele. Odpovídajícím úkonem se majitel duševního vlastnictví sice nestává účastníkem správního řízení, nicméně má možnost tak získat informace dostupné správnímu orgánu v rámci řízení, které lze využít k účelnější ochraně jeho práv z titulu duševního vlastnictví.¹⁵⁸

Pro tyto správní orgány postupující na úseku ochrany spotřebitele je charakteristické, že mají poměrně omezené personální zdroje a velice široké pole působnosti, z něhož dohled nad neporušováním práv k duševnímu vlastnictví tvoří pouze malou část, takže padělky zajišťují jen v omezeném rozsahu, zpravidla na podnět a nebo v rámci jiné kontrolní činnosti, přičemž na takových aktivitách zpravidla spolupracují zejména s těmi složkami státní správy, které jsou personálně i technicky lépe vybavené pro rozsáhlejší kontroly, jaké jsou nezbytné například v případech kontrol na otevřených tržištích čítajících desítky až stovky provozoven na jednom místě.

V této souvislosti zásadní pravomocí je oprávnění správních orgánů požadovat po provozovateli tržnice předložení evidence prodávajících, kterou je povinen vést, a která musí obsahovat údaje v rozsahu uvedeném ve zvláštním právním předpise¹⁵⁹, a kterou je povinen uchovávat po dobu jednoho roku ode dne provedení evidenčního

157 §5a zákona 64/1986 Sb. O České obchodní inspekci v platném znění

158 §5a odst. 2 zákona 64/1986 Sb. O ČOI

159 §17 odst. 7 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů: tj. u každé provozovny obchodní firmu nebo názvem nebo jméno a příjmení podnikatele a jeho identifikační číslo, bylo-li přiděleno

záznamu.

V případech, kdy je kontrolní činnost prováděna na základě podnětu fyzické nebo právnické osoby, mají správní úřady právo požadovat úhradu nákladů vzniklých kontrolní akcí provedenou na takový podnět¹⁶⁰, což například v případě kontrolních akcí prováděných Českou obchodní inspekcí představuje cca částku 3000,- za jeden "inspektoroden".

V rámci kontrolní činnosti mají výše uvedené správní orgány mimo jiné oprávnění ukládat povinnost odstranit zjištěné nedostatky. V případech reálného ohrožení života, zdraví nebo majetku mohou i uložit kontrolované osobě přerušit prodej výrobků nebo poskytování služeb anebo dokonce i uzavřít provozovnu až do konečného rozhodnutí.

Dopustí-li se kontrolovaná osoba správního deliktu, spočívajícího mimo jiné v použití nekalých obchodních praktik zahrnujících v sobě i nabídku zboží či služeb porušujících práva k duševnímu vlastnictví a taktéž nevedení evidence, zahájí s ním dozorové orgány správní řízení, jež může vedle uložení zákazu takového jednání a zabavení závadného zboží vést i k uložení pokuty až ve výši 5 milionů Kč.

Ve zvlášť závažných případech mohou příslušné správní orgány, buď na základě vlastní kontrolní činnosti podle zvláštních předpisů¹⁶¹ nebo na podnět některého z výše jmenovaných orgánů vykonávajících dozor na úseku ochrany spotřebitele, i odejmout podnikateli oprávnění k provozování samostatně výdělečné činnosti, nicméně takový postup je naprosto ojedinělý.

Se zbožím zajištěným v rámci kontrolní činnosti správními orgány dle ZOS je pak nakládáno v souladu s platnou legislativou¹⁶² a to je buď se souhlasem vlastníků duševního vlastnictví nabídnuto k dalšímu neobchodnímu využití pro humanitární účely (za předpokladu, že neoprávněně užitá duševní vlastnictví může být ze zboží odstraněno) nebo zničeno.

160 §8a odst. 2 ZOS

161 §58 zákona 455/1991 Sb. O živnostenském podnikání v platném znění

162 Zákon 191/1999 Sb. O opatřeních celních orgánů při ochraně práv k duševnímu vlastnictví v platném znění - Hlava III

5.4.2. Trestní řízení

Neoprávněné užívání cizího duševního vlastnictví může mít rovněž závažné dopady v oblasti trestněprávní. Zejména v poslední době nelze přehlédnout dramatický nárůst aktivit skupin organizovaného zločinu v souvislosti s trestnou činností související s porušováním práv k duševnímu vlastnictví.

Dříve často jen ojedinělé aktivity mající povahu spíše deliktů soukromoprávních se stávají stále více doménou mezinárodně organizovaných skupin založených na soustavném páčání nejen této trestné činnosti. Přitom nebezpečnost tohoto druhu trestné činnosti je dána nejen samotným významem ohroženého zájmu chráněného trestněprávní legislativou (v tomto případě samotným zneužívaným duševním vlastnictvím), ale rovněž i související nelegální činností, která v drtivé většině případů tyto aktivity doprovází, jako je např. neoprávněné podnikání, krácení daní a obdobných poplatků, obchod s lidmi, nelegální zaměstnávání cizinců, porušování zákona o pobytu cizinců, prostituce, obchod s narkotiky a zbraněmi a další závažná hospodářská trestná činnost i trestná činnost proti životu, zdraví a veřejnému pořádku.

V tuzemském právním řádu jsou hmotněprávní normy související s porušováním práv k duševnímu vlastnictví obsaženy zejména v ustanoveních části druhé, hlavy VI., dílu 4 Trestního zákona¹⁶³ (dále také jen "TZ") jako *Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu*¹⁶⁴.

Orgány činné v trestním řízení postupují proti pachatelům této trestné činnosti z úřední povinnosti, přičemž převážná část této kriminality je dle dostupných informací stíhána zejména na základě úkonů celní správy, když v rámci kontrolní činnosti podle celních předpisů rovněž fungují vybrané celní orgány jako policejní orgány ve smyslu trestního řádu (dále také jen "TŘ")¹⁶⁵.

Do okruhu trestné činnosti související s porušováním duševního vlastnictví

163 Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákon v platném znění

164 §268 TZ Porušení práv k ochranné známce a jiným označením, §269 Porušení chráněných průmyslových práv, §270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi a §271 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

165 §12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. Trestní řád v platném znění: Postavení policejních orgánů mají i pověřené celní orgány v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží

spadá široká škála nelegálních aktivit, počínaje výrobou a držením padělaného zboží nebo nástrojů a matric sloužících k takové výrobě, přes dovoz a skladování padělaného zboží, až po nabídku a prodej padělaného zboží a to nejen na tržišťích, ale i v klasických "kamenných" provozovnách. Neméně významnou součástí je i postihování tzv. počítačové kriminality a to jak ve formě neoprávněné distribuce audio a audiovizuálních děl tak ve formě pravé počítačové kriminality spočívající v neoprávněné distribuci a užívání počítačového software, obcházení účinných technických prostředků ochrany atd.

Jakkoliv výše uvedené aktivity mají společného jmenovatele v porušování práv k duševnímu vlastnictví, při jejich vyšetřování naráží orgány činné v trestním řízení nejen na některé společné problémy, které významným způsobem znesnadňují jejich objasňování, ale v některých případech i na specifické problémy dané konkrétní formou páchaní té které trestné činnosti.

Trestní prověřování bývá zpravidla zahájováno na základě zjištění konkrétního jednání podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, a to například na základě zjištění výskytu padělaného zboží na tržišti nebo v prodejní síti, nebo například na základě zjištění šíření autorského díla prostřednictvím počítačové sítě internet a to tím, že jsou zajištěny stopy ve formě padělaných výrobků resp. ve formě záznamu telekomunikačního provozu a prověřovány související skutečnosti s cílem identifikace osoby, proti které by mohlo být vedeno trestní řízení.

V této fázi ovšem orgány činné v trestním řízení narážejí na zásadní obtíže mající často fatální důsledky pro vyšetřování této trestné činnosti, neboť potenciální pachatelé se zpravidla nesnaží příliš zakrývat objektivní stránku trestné činnosti, která je často evidentní na první pohled, ale spíše spoléhají na obtížnost identifikace pachatele a na obtížnost prokazování subjektivní stránky této trestné činnosti.

Typicky se tento postoj pachatelů projevuje v případě porušování práv k duševnímu vlastnictví prodejem padělaných výrobků na tržišťích. Zpravidla není problém na tržišťích nalézt padělané zboží a nevznikají ani pochybnosti o tom, že takové zboží skutečně porušuje práva k duševnímu vlastnictví. Naprosto typické ovšem bývá, že orgány celní správy resp. orgány činné v trestním řízení často nejsou schopny identifikovat osoby odpovědné za nabídku a prodej těchto výrobků na tržišťích.

Vzhledem k značně organizovanému způsobu páchaní tohoto typu trestné činnosti se u prodejců vyvinul poměrně efektivní způsob, jak se bránit proti úkonům orgánů činných v trestním řízení, a jak případně pokud možno omezit negativní následky správního řízení nebo trestního řízení. Tato spolupráce se projevuje již při samotném prověřování těchto aktivit resp. při provádění kontrolní činnosti správními orgány, kdy tyto osoby se sdružují do komunit a společně se snaží bránit a chránit proti správním a trestním úkonům například tak, že v přístupových prostorách tržiště umisťují hlídky, které jakmile zjistí příjezd kontrolních orgánů, neprodleně vyšlou varování ostatním například mobilním telefonem, krátkovlnnou vysílačkou, nebo dokonce i jen zvukovým znamením. Důsledkem takového "systému včasného varování" zpravidla bývá, že prodejci okamžitě přerušují svoji činnost, uzavírají svoje prodejny a často i svá prodejní místa opouštějí a nechávají zboží takřkajíc na pospas kontrolním orgánům, které po příchodu do provozovny či na prodejní místo samozřejmě zajistí zboží podezřelé z porušení práva k duševnímu vlastnictví, nicméně zpravidla nemohou zajistit žádnou osobu podezřelou ze spáchání případné trestné činnosti.

S cílem zamezit těmto "technikám" maření vyšetřování takové trestné činnosti byla provozovatelům tržišť stanovena zákonem o ochraně spotřebitele povinnost¹⁶⁶ vést evidenci o každém subjektu, který provádí svou podnikatelskou činnost v prostorách tržnice. Cílem takové povinnosti bylo umožnit orgánům činným v trestním řízení i správním orgánům spolehlivě identifikovat osobu odpovědnou za konkrétní prodejní místo. S postupem času se ale organizované skupiny prodejců naučily¹⁶⁷ bránit i proti těmto opatřením, když prakticky k dokonalosti to dovedli zřejmě prodejci na největším tuzemském tržišti "Asia Dragon Bazar" nacházejícím se v katastru obce Svatý Kříž poblíž města Cheb. Obrana prodejců spočívá v uzavírání hierarchických nájemních smluv, u kterých je možné zjistit několik prvních článků, nicméně je prakticky nemožné se dobrat skutečného prodejce a to buď proto, že nejnižše dohledatelné nájemní smlouvy

166 §14a ZOS Provozovatel tržiště (tržnice), včetně obce pronajímající část veřejného prostranství k příležitostnému stánkovému prodeji, jsou povinni vést evidenci prodávajících, která musí obsahovat údaje v rozsahu uvedeném ve zvláštním právním předpise, a předložit ji na žádost dozorovému orgánu. Evidenci je povinen uchovávat po dobu jednoho roku ode dne provedení evidenčního záznamu.

167 zpravidla za pomoci kvalifikovaných právních poradců

jsou neplatné či nesrozumitelné, nebo často proto, že osoby, které podle těchto smluv mají být provozovateli prodejních míst, jsou již prokazatelně mimo území České republiky dobrovolně, či vyhoštěny atd.

Podobný problém, jakkoliv se na první pohled zdá že počítačová kriminalita je od té páchané na tržištích vzdálená, řeší orgány činné v trestním řízení v i případech objasňování porušování práv k duševnímu vlastnictví neoprávněným užíváním cizích autorských práv ve formě užívání či sdílení autorsky chráněného obsahu na internetu. Situace je podstatně jednodušší v případech, kdy se jedná o činnost úplatnou, neboť je samozřejmě podstatně jednodušší vysledovat původce a příjemce bankovních převodů než v případě hotovostních bezdokladových plateb prováděných na tržištích. Bohužel, na rozdíl od minulého desetiletí, s rozvojem internetu přestalo být podnikání v oblasti porušování práv z duševního vlastnictví formou šíření autorsky chráněných děl za poplatek již lukrativní, protože autorská díla jsou poměrně volně přístupná zdarma a tedy motivace platit za jejich kopírování je minimální.

Důsledkem takového posunu ve způsobu šíření autorských děl je, že jedinými prvotními stopami po šíření autorských děl po internetu jsou záznamy telekomunikačního provozu, které orgány činné v trestním řízení mohou v přípravném řízení analyzovat. Na základě takové analýzy pak kontaktovat příslušného poskytovatele připojení a požadovat¹⁶⁸ identifikaci vlastníka koncové přípojky, ze které byla taková podezřelá komunikace vedena. Nicméně provozovatel takové přípojky, pokud sám není poskytovatelem veřejných telekomunikačních služeb, nemá zákonnou povinnost uchovávat provozní údaje této přípojky ani identifikovat jednotlivé uživatele a zaznamenávat jejich aktivity, takže i v případě, že orgány činné v trestním řízení jsou schopny identifikovat jejího vlastníka, nejsou zpravidla schopny identifikovat osobu, která ve skutečnosti podezřelý telekomunikační provoz realizovala. Důvodem je v první řadě to, že nelze prakticky jinak než svědecky prokázat, kdo ve skutečnosti fakticky seděl u počítače v okamžiku, kdy se telekomunikační provoz realizovat a v neposlední

¹⁶⁸ §97 odst. 3 zákona 127/2005 Sb. O elektronických komunikacích v platném znění: Právnická nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinna uchovávat provozní a lokalizační údaje, které jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování jejich veřejných komunikačních sítí a při poskytování jejich veřejně dostupných služeb elektronických komunikací (k rozsahu a době viz směrnice EP a ER 2006/24/ES a 2002/58/ES)

radě v takových případech zpravidla osoby nacházející se v prostorách, kde je přípojka umístěna, resp. bydlících v těchto prostorách, využívají práva zaručeného jim čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, totiž nevypovídat v případech, kdy by mohl přivodit trestní stíhání sobě nebo osobám blízkým.

Za těchto okolností je zřejmé, že orgány činné v trestním řízení mohou analogicky jako v případech padělků prodávaných na tržištích zadokumentovat objektivní stránku trestné činnosti formou záznamu telekomunikačního provozu případně mohou provést neodkladné a neopakovatelné úkony spočívající v prohlídce bytu či nebytových prostor a zajistit výpočetní techniku případně obsahující autorsky chráněná díla nebo i software sdílející taková díla na internetu, nicméně bez dalších důkazů jako je přiznání podezřelé osoby nebo svědectví dalších osob poukazující na konkrétního podezřelého je krajně obtížné prokázat konkrétní fyzické osobě spáchání trestné činnosti, pro kterou se vyšetřování vede a trestní řízení bývá zpravidla odloženo. Takový postup nicméně naprosto nevylučuje občanskoprávní odpovědnost vlastníka takové internetové přípojky, neboť je jeho povinností předcházet škodám a tedy zabezpečit pokud možno, aby jeho prostředky nebyly používány k páčání trestné činnosti. V této souvislosti se ovšem objevují další otázky, které svým dosahem přesahují téma této práce, nicméně naznačují, jaké teoretické i praktické obtíže se budou i nadále objevovat při objasňování tohoto druhu trestné činnosti, například otázka bezdrátových přístupových bodů (tzv. hotspotů), veřejných internetových kaváren, internetových přípojek ve veřejných institucích jako jsou knihovny atd. Do jisté míry se lze poučit z analogie veřejných telefonních automatů či telefonních stanic na veřejných poštách, případně předplacených telefonních karet mobilních operátorů.

Není v této souvislosti překvapující, že osoby podílející se na porušování práv k duševnímu vlastnictví na internetu se sdružují a navzájem si vyměňují informace za účelem efektivnější ochrany proti subjektům bojujícím proti této trestné činnosti. Jejich vzájemná spolupráce směřuje pak nejen do oblasti vyvíjení nových technologií přenosu dat, odolnějších proti odhalení¹⁶⁹, ale rovněž do oblasti vývoje technických opatření sloužících k zamezení nebo alespoň znesnadnění identifikace účastníků

¹⁶⁹ Viz vývoje P2P sítí v kapitole 4.3

telekomunikačního provozu¹⁷⁰ až po techniky snažící se bránit konkrétním úkonům orgánů činných v trestním řízení, zejména následků analýzy zajištěného hardware například použitím kryptografických technik pro vedení komunikace a pro ukládání dat na záznamová media¹⁷¹. O účinnosti takových opatření svědčí i skutečnost, že používání těchto technik, jakkoliv samy o sobě vůbec nemusí značit protiprávní jednání, je v některých státech považováno za nelegální a v řadě zemí je obchod s takovými technikami dokonce na seznamu kontrolovaných technologií.

V případech, kdy se orgánům činným v trestním řízení podaří ustanovit osobu odpovědnou za jednání, které je předmětem vyšetřování, je dalším zásadním problémem otázka prokázání subjektivní stránky trestné činnosti, neboť musí takové osobě prokázat, že věděla o tom že nakládá se zbožím, které je neoprávněně označené ochrannou známkou nebo jiným způsobem porušuje práva z průmyslového vlastnictví resp. že věděla o tom, že nakládá neoprávněně s autorsky chráněným dílem, a že takový následek způsobit chtěla resp. s takovým následkem byla srozuměna.

Klasickou obranou potenciálních pachatelů je samozřejmě tvrzení, že nevěděl o tom, že se jedná o označení, které je chráněné jako ochranná známka, resp. že nevěděl, že se jedná o autorsky chráněné dílo, případně že nevěděl, že jeho jednání spočívá v nedovoleném šíření autorského díla, zejména proto, že nerozumí technické podstatě používání konkrétní služby k získání autorského díla. V takových případech bude vždy záležet zejména na konkrétních okolnostech každého případu a v první řadě na výpovědi podezřelé osoby. Je nepochybné, že osoby podnikající mají za povinnost učinit všechna opatření, která po nich lze spravedlivě požadovat, aby s péčí řádného hospodáře svým podnikatelských jednáním nezasahovaly do práv třetích osob, včetně práv k registrovaným průmyslovým právům, která mohou seznat z veřejně dostupných registrů. Podstatně obtížnější je posouzení tohoto problému v případě osob nepodnikajících, a zejména v případech týkajících se autorských práv, neboť na rozdíl

170 Například komunikační síť TOR <http://www.torproject.org> a tzv. Onion routing: onion routing je technika, k anonymizaci telekomunikačního provozu, založená na principu opakovaného kodování přenášených dat a jejich odesílání cestou náhodně volených zprostředkovatelů nazývaných "onion routery" – organizace komunikace připomíná strukturu cibule

171 Nástroj pro základní kryptografii v sobě pod názve Bitlocker obsahuje i komerční verze nejrozšířenějšího operačního systému MS Windows, nicméně komerčních i volně šiřitelných nástrojů podobného typu je dostupná celá řada, mezi velmi oblíbené volně dostupné programy patří např. <http://www.truecrypt.org>

od výrobku neoprávněně označeného ochrannou známkou, u autorského díla není na první pohled často evidentní, že se jedná o autorské dílo a není také na první pohled evidentní, že se jedná o autorské dílo, jehož distribuce je omezena¹⁷². Faktem ovšem je, že u každého uživatele se předpokládá běžná míra pozornosti a rovněž se předpokládá plnění povinností plynoucích z obecné povinnosti předcházet škodám¹⁷³ a bude vždy záležet na konkrétních okolnostech případu, zda je taková obrana konkrétního podezřelého důvodná či nikoliv.

172 Je otázkou, zda lze po uživateli internetu požadovat, že bude ověřovat zda soubor, které na internetu je volně ke stažení, je autorské dílo, je dílo, jehož šíření bylo omezeno a jeho další distribuce není dovolena. Je taktéž otázkou, zda běžný uživatel má vůbec možnost takové informace rozumných způsobem ověřit ještě předtím než takový soubor stáhne a prozkoumá

173 Viz §415 zákona 40/1964 Sb. Občanský zákoník v platném znění (dále také jen "OZ")

5.4.3. Celní řízení

S rozšířením pravomocí na úseku ochrany spotřebitele a pravomocí v oblasti správy daní na celní správu, se z orgánů celní správy stal zřejmě nejúčinnější prostředek boje proti padělkům.

Po vstupu České republiky do Evropských společenství se naše země stala z celního hlediska vnitrozemím a v podstatě pouze 2 celní úřady jsou vnějšími body vstupu do Schengenského prostoru a to Celní úřad Praha Ruzyně – letiště a celní úřad Praha Ruzyně – mezinárodní pošta.

Kromě klasického celního řízení vedeného v okamžiku vstupu zboží do celního prostoru Evropských společenství nebo výstupu zboží z celního území Evropských společenství další funkcí celní správy je také pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu. Pravomoci celních orgánů dále upravuje zákon 191/1999 Sb., který další postup legislativně dělí podle okolností, za kterých bylo zboží podezřelé z porušení práv z duševního vlastnictví zajištěno.

V případě zjištění zboží podezřelého z porušení práv k duševnímu vlastnictví v rámci celního řízení při vstupu nebo výstupu celní orgány dále postupují podle Nařízení ES 1383/2003.

V případech, že je zboží podezřelé z porušení práv k duševnímu vlastnictví zjištěno na vnitřním trhu, postupují dále celní orgány podle předpisů o ochraně spotřebitele.

6. Nařízení 1383/2003/ES

S rostoucím významem mezinárodního obchodu a postupující globalizací prakticky ve všech odvětvích národního hospodářství a díky stále snazší možnosti komunikace prostřednictvím celosvětové sítě internet bez ohledu na státní hranice se stále více ukazovalo, že pirátské aktivity již nemají lokální charakter omezený na území jednoho nebo několika sousedních států, ale že se jedná o vysoce mezinárodní problém, který se rozvinul až v teritoriální specializaci spočívající v kumulaci výrobců padělaného zboží v jihovýchodní Asii zásobující hlavní odbytíště padělků v Evropě a USA.

Díky tomuto trendu se prakticky přestaly padělky vyrábět na území kde jsou spotřebovány, případně v přilehlých zemích, ale výroba se přesunula do zemí s levnou pracovní silou a padělky jsou do Evropských společenství dováženy. Je zřejmé, že na tento nový trend musela patřičně reagovat i legislativa, která do té doby byla zaměřena zejména na boj s pirátstvím na vnitřním trhu a neobsahovala vhodný nástroj, který by umožnil padělky zjišťovat a podniknout patřičné právní kroky ještě než bude takové zboží uvolněno na vnitřní trh. Je zcela evidentní, že je samozřejmě daleko efektivnější a koneckonců i ekonomicky výhodnější, jak pro majitele duševního vlastnictví, tak i pro orgány státní správy, padělané zboží zadržovat v celých zásilkách na hranicích, než po jednotlivých kusech například na tržnicích.

Za tímto účelem bylo Evropským společenstvím přijato mimo jiné Nařízení 1383/2003/ES (nahrazující obdobný starší předpis 3294/94/ES) o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo (dále také jen "Nařízení"). Cílem tohoto nařízení bylo dát celním orgánům i majitelům duševního vlastnictví do rukou nástroj, který by jim umožnil postupovat proti zboží podezřelému z porušení práv k duševnímu vlastnictví ještě dříve, než toto zboží bude propuštěno na vnitřní trh Evropských společenství.

6.1. Rozsah působnosti nařízení

Mechanismem působení Nařízení je umožnit majiteli práv z duševního vlastnictví v určité fázi řízení vstoupit na základě výzvy celního orgánu do jinak neveřejného celního řízení¹⁷⁴ vedeného celními orgány pouze s deklarantem zboží, získat informace potřebné k posouzení, zda bylo porušeno jeho právo k duševnímu vlastnictví, které jinak podléhá povinnosti mlčenlivosti¹⁷⁵, a poskytnout mu lhůtu k podniknutí případných právních kroků k zabránění propuštění zboží do volného oběhu na trh Společenství a dosažení zničení zboží nebo jiného účelného opatření k ochraně jeho práv z duševního vlastnictví.

Konkrétně se toto Nařízení vztahuje na:

- zboží navržené do režimu volného oběhu vývozu nebo zpětného vývozu¹⁷⁶
- zboží odhalené při kontrole zboží vstupujícího na celní území EU¹⁷⁷
- zboží odhalené při opouštění celního území EU¹⁷⁸
- zboží umístěné do režimu s podmíněným osvobozením od cla či svobodného celního skladu či pásma¹⁷⁹
- zboží zpětně vyváženého, které podléhá oznamovací povinnosti¹⁸⁰
- zboží umístěné do svobodného pásma nebo celního skladu¹⁸¹

Jak je vidět z výše uvedeného, předmětné Nařízení se co do rozsahu situací

174 Nařízení 2913/92/EHS kterým se vydává Celní kodex Společenství (dále také jen "Celní kodex")

175 Čl. 15 Celního kodexu

176 Čl. 61 Celního kodexu: tj zboží, na které bylo podáno celní prohlášení s požadavkem na propuštění do režimu volného oběhu

177 Čl. 37 Celního kodexu: Zboží podléhá celnímu dohledu od vstupu na celní území Společenství. Může být podrobeno kontrole ze strany celních orgánů podle platných předpisů.

178 Čl. 183 Celního kodexu: Zboží opouštějící celní území Společenství podléhá celnímu dohledu. Celní orgány je mohou kontrolovat v souladu s platnými předpisy

179 Čl. 84 odst. 1 písm a) Celního kodexu: režimem s podmíněným osvobozením od cla" u zboží, které není zbožím Společenství, rozumějí režimy vnějšího tranzitu, uskladňování v celním skladu, aktivního zušlechťovacího styku v podmíněném systému, přepracování pod celním dohledem a dočasného použití

180 Čl. 182 odst. 2 Celního kodexu: Zpětný vývoz případně podléhá formalitám stanoveným pro opouštějící zboží včetně obchodněpolitických opatření

181 Čl. 166 Celního kodexu: Svobodná pásma a svobodné sklady jsou části celního území nebo prostory umístěné na tomto území oddělené od ostatního celního území, ve kterých se má pro účely uplatňování dovozního cla a obchodně-politických opatření za to, že se zboží, které není zbožím Společenství, nenachází na celním území Společenství

vztahuje prakticky na veškeré zboží, se kterým přijdou celní orgány do styku, a to dokonce i na zboží, na které se neuplatní jiná opatření povahy celní či daňové či obdobné obchodně politické. Z této konstrukce je evidentní, že zájem na ochraně duševního vlastnictví je v Evropských společenstvích předřazen dokonce i obchodně politickým zájmům jednotného trhu, když opatření v oblasti ochrany duševního vlastnictví lze uplatňovat i vůči zboží, na které se jiná obchodně politická opatření ještě nevztahují.

Taková široká interpretace jurisdikce Nařízení a tedy i celních orgánů je samozřejmě problematická pro subjekty obchodující se zbožím porušujícím práva k duševnímu vlastnictví, neboť nejen že jim zabráňuje v dovozu takového zboží na území Evropských společenství, ale umožňuje celním orgánům Evropských společenství zakročit i proti zboží, které se na území společenství ještě ani nedostalo, a to dokonce i v případech, kdy podle všech okolností se tak v předmětném celním řízení ani nemá stát, například proto, že zboží má územím společenství pouze projet v režimu tranzitu a skončit v zemi mimo Evropská společenství.

Předmětná situace se proto stala předmětem soudního řízení a problematika byla opakovaně řešena jak vnitrostátními soudy¹⁸², tak následně předložena i Evropskému soudnímu dvoru¹⁸³, který doposud předmětnou záležitost jednoznačně nerozhodl. Původně sice shledal, že vnější tranzit zboží nemajícího postavení zboží Společenství není kompletně prostý vlivu na vnitřní trh, a samotný fakt jejich fyzické přítomnosti na území Společenství sám o sobě představuje důvodné riziko jejich budoucího umístění na trh Společenství a tím dochází k ohrožování odpovídajících práv k duševnímu vlastnictví¹⁸⁴. V jiném rozhodnutí ale shledal s odvoláním na Nařízení 89/104/EHS, že majitel ochranné známky nemůže bránit pouhému vstupu původního zboží označeného touto ochrannou známkou, které nebylo dosud uvedeno na trh ve Společenství uvedeným majitelem nebo s jeho souhlasem, do Společenství v celním režimu vnějšího tranzitu nebo v celním režimu uskladňování v celním skladu¹⁸⁵.

182 Court of the Hague 311378 Sisvel vs. Sosecal nebo Antwerp Court of First instance NV Koninklijke Philips Electronics vs Far East Sourcing Limited (AR No. 02/7600/A)

183 Např. C-383/98 Polo/Lauren, C-60/02 Rolex nebo C-405/03 Class International/Colgate-Palmolive a dalším případně

184 C-383/98 Polo/Lauren

185 C/405/03 Class International/Colgate-Palmolive a dalším

Přetrvávající nejednotnost výkladu je proto doposud řešena zejména národními celními orgány a národními soudy. V současné době je tato záležitost znovu předmětem rozhodování Evropského soudního dvora na základě žádosti o rozhodnutí ve věci předběžné otázky podané nejvyšším soudem Velké Británie – High Court of Justice s odůvodněním, že jakkoliv nařízení ES 1383/2003 pravomoc celních orgánů připouští, její výkon by mohl být v rozporu s hmotným právem upravujícím duševní vlastnictví. Záležitost doposud nebyla rozhodnuta¹⁸⁶ a závěr Evropského soudního dvora je netrpělivě očekáván, neboť zřejmě bude mít zásadní dopady na dosavadní praxi v členských státech.

Opatření podle Nařízení je přijímáno pouze na žádost oprávněných osob, celní orgány jsou ex officio oprávněny pouze zboží pozastavit a vyčkat, zda proti němu bude vlastník duševního vlastnictví svá práva uplatňovat.

Osobami oprávněnými k podání žádosti o přijetí opatření podle Nařízení jsou držitelé práva, kterými s rozumí:

a) vlastník ochranné známky, vlastník autorského práva nebo práva s ním souvisejícího, vlastník průmyslového vzoru, patentu, dodatkového osvědčení, odrůdového práva, chráněného označení původu, chráněného zeměpisného označení

b) jakákoliv osoba oprávněná užívat kterékoli z výše uvedených práv a nebo zástupce držitele či uživatele práva

Kromě zboží se Nařízení vztahuje rovněž na každou šablonu či matrici, která je zvlášť určena nebo přizpůsobena pro výrobu zboží porušujícího právo duševního vlastnictví.

¹⁸⁶ Předběžná otázka je registrována u ESD pod číslem C-495/09, stanovisko generálního advokáta bylo zveřejněno v únoru 2011

6.2. Výluka z účinnosti nařízení

Vzhledem k teritoriálnímu principu ochrany duševního vlastnictví nelze vyloučit situaci, kdy zboží označené například určitou ochrannou známkou bude v jednom státě považováno za porušující práva k duševnímu vlastnictví a v jiném státě bude z hlediska tam platného duševního vlastnictví považováno za právně nezávadné.

Jak ostatně vyplývá ze samotného názvu nařízení, nelze podle něj postupovat proti jakémukoliv porušování duševního vlastnictví, ale zejména proti zboží, jehož výrobou nebo úpravou byla práva z duševního vlastnictví porušena.

I z toho důvodu nařízení samo o sobě neřeší, jaké zboží porušuje právo z duševního vlastnictví, ale výslovně stanoví, že pro zjištění, zda zboží skutečně porušuje právo k duševnímu vlastnictví se použije vnitrostátní legislativa toho státu, kde je zboží zajištěno, resp. kde je věc rozhodována¹⁸⁷.

Vzhledem k povaze věci Nařízení přímo ze své působnosti některé druhy zboží, byť by porušovaly práva k duševnímu vlastnictví, vylučuje.

Konkrétně se nařízení nevztahuje na zboží, které bylo se souhlasem vlastníka průmyslového práva tímto právem označeno, ale bez jeho souhlasu se dostalo do situace, kdy by podléhalo Nařízení. Jedná se tedy o zboží, které původně bylo vyrobeno se souhlasem majitele práva k duševnímu vlastnictví v zemi mimo Evropská společenství a tam uvedeno na trh, ale poté je do Evropských společenství dováženo bez jeho souhlasu. Takový postup je sice protiprávní a jedná se o porušení práva k duševnímu vlastnictví¹⁸⁸, neboť práva majitele uvedením na trh mimo Evropská společenství nebyla pro trh Evropských společenství vyčerpána¹⁸⁹. Proti dovozu takového zboží je samozřejmě možné postupovat prostředky práva soukromého, ale nikoliv prostředky Nařízení.

Nařízení se dále nevztahuje na zboží, které bylo vyrobeno za jiných podmínek, než jaké byly dohodnuty s majitelem práva. Tedy nevztahuje se na takové zboží, které je sice ze své podstaty originální, neboť bylo vyrobeno se souhlasem majitele práva,

¹⁸⁷ Např. čl. 4 nařízení, čl. 11 nařízení a zejména čl. 13 nařízení

¹⁸⁸ Viz např. C-414/99 až C-416/99 Zino Davidoff SA proti A & G Imports Ltd a Levi Strauss & Co. a další proti Tesco Stores Ltd a dalším

¹⁸⁹ Např. § 11 zákona 441/2003 Sb. O ochranných známkách

nicméně v rámci takové výroby došlo k porušení smluvních ujednání mezi výrobcem a majitelem práva a tedy se jedná o ryze soukromoprávní vztah.

Konečně nařízení se rovněž nevztahuje na osobní zavazadlo cestujícího obsahující zboží neobchodní povahy až do výše bezcelního limitu¹⁹⁰, pokud neexistuje podezření že by zboží bylo součástí obchodní přepravy.

V případech spadajících pod výše uvedené výjimky celní úřad nemůže podle tohoto Nařízení postupovat.

190 Nařízení 1186/2009/ES – zejména čl. 24

6.3. Žádost o přijetí celních opatření

Podmínkou pro uplatnění opatření podle nařízení je podání žádosti k příslušnému úřadu stanovenému prováděcím předpisem¹⁹¹ k Nařízení, přičemž žádost lze podat vždy v souvislosti s konkrétní zjištěnou zásilkou podezřelou z porušení práv k duševnímu vlastnictví, nebo preventivně pro určité časové období, bez určení zásilky.

Podání žádosti v návaznosti na zjištěnou zásilku lze považovat za spíše nouzovou variantu, určenou pro situace, kdy jde o vůbec první zjištění dovozu zboží podezřelého z porušení práv k duševnímu vlastnictví konkrétního majitele práv. V každém případě je mnohem výhodnější a praktičtější preventivní podání žádosti o přijetí celních opatření ještě předtím, než je celními úřady zjištěna nějaká zásilka obsahující podezřelé zboží.

Základním důvodem jsou odlišné procesní lhůty stanovené nařízením pro jednotlivé úkony. V případě podání žádosti reagující na konkrétní zásilku zajištěnou celními orgány je majiteli práva stanovena lhůta 3 pracovních dní, ve které musí zpracovat a podat žádost o přijetí celních opatření, jinak bude zajištěné zboží propuštěno¹⁹². V této lhůtě musí majitel práva nejen posoudit, zda zajištěné zboží skutečně odůvodňuje podání žádosti, ale rovněž žádost včetně všech příloh zpracovat a doručit odpovědnému celnímu orgánu, která zároveň v této lhůtě musí rozhodnout o přijetí celních opatření a toto rozhodnutí doručit alespoň tomu celnímu úřadu, který pozastavil podezřelé zboží, jinak musí být tato zásilka propuštěna¹⁹³. Je zřejmé, že lhůta 3 dní je pro tyto úkony extrémně krátká, a to nejen s ohledem na čas potřebný pro faktické ověření zajištěného zboží a jeho případné závadnosti, ale také s ohledem na procesní lhůty stanovené pro správní řízení¹⁹⁴.

Žádost o přijetí opatření se podává k určenému orgánu celní správy¹⁹⁵, kterým je v České republice Celní ředitelství Hradec Králové, a to na předepsaném formuláři, který se liší podle toho, zda se jedná o opatření s platností v jednom členské státě nebo

191 Nařízení 1891/2004/ES

192 čl. 4 odst. 1 Nařízení

193 čl. 8 odst. 1 Nařízení

194 §71 odst. 2 zákona 500/2004 Sb. Správní řád a čl. 5 odst. 7 Nařízení

195 Příloha č. I C resp. II C nařízení 1891/2004/ES

v několika či všech státech Evropských společenství¹⁹⁶. V žádosti je kromě identifikace žadatele a kontaktních informací osob, které mohou celní orgány v jednotlivých případech konzultovat, nutno označit práva k duševnímu vlastnictví, jež mají být předmětem opatření celních orgánů, a případně vyznačit státy, v nichž mají být celní opatření přijata. Za účelem snazšího provádění kontrol pak samozřejmě je vhodné žádost doplnit informacemi o originálních výrobcích, jejich výrobních a distribučních kanálech a rozlišovacích znacích a pokud možno i o nejčastějších rozlišovacích znacích padělaných výrobků a jejich výrobních a distribučních kanálech.

Opatření činěná celní správou na základě Nařízení nesmí způsobovat náklady na straně celní správy. Proto nařízení stanoví, že veškeré náklady opatření musí nést majitel práva, pokud tyto nebude možné uhradit jinak (zpravidla na účet porušovatele). V původním znění nařízení celní úřady vyzývaly majitele práva ke složení jistoty, jejíž výše byla stanovována ne zcela průkazným způsobem. Nezřídka proto majitelé práv byli nuceni skládat na účet celní správy částku v řádu několik milionů Kč, přičemž se prakticky nevyskytl případ, kdy by byla taková jistota celní správou použita. V pozdější době byla skládaná jistota stanovena na částku 100000,- přičemž bylo připuštěno i její nahrazení odpovídající bankovní zárukou. V současné době je na místo jistoty obligatorní součástí žádost prohlášení majitele práva, že ponese veškeré náklady vzniklé podle tohoto Nařízení v souvislosti s prováděním celních opatření¹⁹⁷.

196 Příloha č. I resp. II Nařízení 1891/2004/ES

197 Příloha I B resp. II B nařízení

6.4. Zásah celního úřadu

Zjistí-li celní úřad v rámci provádění standardní celní kontroly zboží nacházejícího se v jedné ze situací předvídaných Nařízením, že se v kontrolované zásilce nachází zboží podezřelé z porušení práv k duševnímu vlastnictví, pozastaví propuštění zboží do požadovaného celního režimu a vyrozumí o tom majitele práva k duševnímu vlastnictví, jež by mohlo být porušováno. Součástí tohoto sdělení je kromě informace o zajištění zboží taktéž informace o skutečném nebo odhadovaném množství zboží a informace o povaze zboží.

V případě, že doposud tento nepožádal o přijetí celních opatření tzv. preventivně, má 3 pracovní dny¹⁹⁸, aby tak učinil a žádost o přijetí celních opatření podal.

V případě, že existují platná celní opatření, má majitel práva k dispozici lhůtu 10 pracovních dní¹⁹⁹ (resp. u zboží podléhajícího zkáze 3 pracovní dny)²⁰⁰ pro to aby učinil příslušná opatření, a to buď formou zjednodušeného postupu, nebo soudní cestou.

Za účelem zjištění, zda bylo porušeno právo k duševnímu vlastnictví, sdělí dále celní úřad držiteli práva na jeho žádost (a pokud jsou mu známa) jména a adresy příjemce, odesílatele, deklaranta nebo držitele zboží a původní místo, odkud bylo dovezeno.

Současně celní úřad poskytne žadateli a osobám dotčeným možnost zkontrolovat pozastavené nebo zadržené zboží. V rámci přezkoumání může celní úřad odebrat vzorky a tyto předat nebo zaslat držiteli práva na jeho výslovnou žádost a výhradně za účelem jejich analýzy pro řízení podle Nařízení, přičemž tyto vzorky musí být po dokončení analýzy vráceny. Analýza se provádí výhradně na odpovědnost majitele práva.

Lhůtu pro učinění právních kroků lze s výjimkou zboží podléhajícího zkáze prodloužit nejvýše o dalších 10 pracovních dní.

198 čl. 4 Nařízení

199 čl. 11 Nařízení

200 čl. 13 odst. Nařízení

V případě, že majitel práva před skončením lhůt neučiní patřičné právní kroky, celní úřad zajištění zboží ukončí a propustí jej do navrženého celního režimu.

6.5. Postup majitele práva

Obdrží-li majitel duševního vlastnictví sdělení o pozastavení zboží, a chce vůči němu uplatňovat práva z titulu svého duševního vlastnictví, musí podat žádost o přijetí celních opatření viz kapitola 6.3.

Po přijetí žádosti, a nebo obdrží-li sdělení o zajištění zboží, má majitel práva k dispozici 10 (resp. 3 u zboží podléhajícího zkáze) pracovních dní k tomu, aby buď požádal celní úřad o aplikaci zjednodušeného postupu nebo zahájil řízení podle tuzemského práva za účelem zjištění, že zboží porušuje jeho práva k duševnímu vlastnictví.

V první řadě je nezbytné zjistit, zda zboží zajištěné celním úřadem skutečně porušuje práva k duševnímu vlastnictví a tedy zda má smysl proti jeho propuštění do požadovaného celního režimu podnikat jakékoliv kroky. Za tímto účelem majitel práva má možnost prozkoumat fotodokumentaci zajištěného zboží, případně požádat celní úřad o zaslání vzorku nebo osobně zajištěné zboží prohlédnout. Na základě výsledků analýzy fotodokumentace, vzorku a nebo zajištěné zásilky pak lze celnímu úřadu písemně potvrdit, že zajištěné zboží porušuje dle názoru osloveného majitele práva jeho práva a požádat o sdělení identifikačních údajů. Tyto informace smí být použity pouze pro účely níže popsaného postupu²⁰¹, pokud celní úřad zjistí porušení tohoto pravidla, může odmítnout obnovení celních opatření na další rok²⁰², přičemž majitele práva takový postup samozřejmě nezbujuje občanskoprávní odpovědnosti za vzniklou škodu.

Zjednodušený postup

Za splnění zákonem stanovených podmínek může majitel práva požádat o zničení zajištěné zásilky tzv. zjednodušeným postupem, a to za předpokladu, že ve stanovené lhůtě 10 (3) pracovních dní celnímu úřadu předá písemný souhlas deklaranta, držitele nebo vlastníka zboží s předáním zboží ke zničení. Se souhlasem celních orgánů mohou tyto osoby takový souhlas předat přímo celnímu úřadu. Nevznes-li deklarant,

201 čl. 12 věta druhá Nařízení

202 čl. 12 věta třetí Nařízení

držitel nebo vlastník zboží v předepsané lhůtě námitky proti zničení, považuje se takový souhlas za přijatý.

Pokud tedy majitel práva kontaktuje osoby zúčastněné na dovozu a podaří se mu od některé z nich získat výslovný písemný souhlas se zničením zásilky, není potřeba vést další řízení, souhlas se pouze předá celnímu úřadu a ten zajistí bez dalšího zničení zásilky.

Zvláštním institutem je tzv. konkludentní souhlas, což je postup, jehož použitelnost a akceptovatelnost je sporná, a byl využíván spíše dříve a momentálně je předmětem metodického zkoumání Generálního ředitelství cel, totiž že celní úřad považuje pro účely zničení zboží dle Nařízení za přijatý souhlas i situaci, kdy jsou osoby zúčastněné na dovozu prokazatelně informovány o zajištění zboží a o souhlas se zničením požádány a tyto zůstanou pasivní a proti zničení nic nenamítají.

Výhodou zjednodušeného postupu je, že když se podaří získat souhlas se zničením, pak další řízení vedoucí ke zničení zásilky velmi rychlé a relativně levné. Bohužel v některých případech ani doložení souhlasu dotčených osob nemusí stačit k zajištění zničení zboží, neboť celní správa poté zpravidla znovu kontaktuje dovozce a příjemce, zda se zničením skutečně souhlasí a pokud tyto výslovně projeví nesouhlas, tak se zjednodušený postup nemůže aplikovat a řízení končí pro majitele práv (pokud současně nepodnikl i další právní kroky) ve slepé uličce propuštěním zboží. Nevýhodou zjednodušeného postupu je rovněž skutečnost, že v takovém případě veškeré náklady skladování i likvidace zboží nese majitel práva.

Celní úřady navíc samy výslovně majitele práv upozorňují, že zjednodušený postup nezaručí zajištění a zničení zboží a doporučují současně podat i žalobu. Tím je ovšem zjednodušený postup prakticky nepoužitelný, protože v okamžiku, kdy je podána žaloba celní úřady často čekají na rozhodnutí soudu, a i když jsou splněny podmínky zjednodušeného postupu, tento neaplikují a čekají, až soud rozhodne o žalobě na určení. Nejasná je situace i v případě, že celní úřad v mezidobí zjednodušený postup akceptuje, neboť pak již není právní podklad pro pokračování v civilním řízení a hrozí zde majiteli práva neúspěch v soudním řízení.

Soudní řízení

V případě, že subjekty podílející se na dovozu, tedy deklarant, příjemce nebo dovozce nejsou kontaktní (což je převážná většina případů), a nebo pokud na žádost majitele práva neodpoví, nezbývá majiteli práva jiná možnost, než zahájit u civilního soudu řízení s cílem zjistit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví.

Pro určení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, se použije tuzemské právo, resp. právo státu, v němž bylo zboží zajištěno. Postupuje se v tomto případě cestou podání určovací žaloby k civilnímu soudu. Podmínkou pro podání žaloby je zde naléhavý právní zájem²⁰³. Obecné soudy opakovaně konstatovaly, že v těchto věcech je naléhavý právní zájem dán přímo Nařízením, neboť žalobou na určení výslovně podmiňuje trvání zajištění zboží a tedy jej není potřeba zvlášť prokazovat.

V dalším se jedná o standardní civilní řízení, které je vedeno proti příjemci, dovozci a/nebo deklarantovi. V mnoha případech se jedná o tzv. "papírové" firmy, které nekomunikují ani nepřebírají poštu dokonce ani od soudu, a tedy řízení bývá často zakončeno rozsudkem pro zmeškání. Nejnovějším trendem některých soudů je rozhodování těchto případů zcela bez nařízení jednání.

Pouze v ojedinělých případech si žalovaní najímají advokáty a brání se, přičemž téměř nikdy obrana nespočívá v rozporování tvrzení, že zboží porušuje práva žalobce k duševnímu vlastnictví, ale výlučně v tvrzení nedostatku pasivní legitimace toho kterého žalovaného, prozatím ve všech případech neúspěšně.²⁰⁴

Poté co žalobce obdrží pravomocný rozsudek potvrzující, že zajištěné zboží skutečně porušuje jeho práva k duševnímu vlastnictví, tento neprodleně oznámí celnímu úřadu majícímu zajištěné předmětné zboží a požádá o likvidaci zásilky.

203 §80 písm c) OSŘ

204 Viz. např. rozsudek Městského soudu v Praze 32 Cm 71/2008 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze 3 Cmo 72/2009, resp. 19 Cm 59/2002 ve spojení s Cmo 59/2002 či 21 Cm 192/2009 ve spojení s 3 Cmo 196/2010

6.6. Další postup celních orgánů

Pokud celní úřad neobdrží souhlas se zničením nebo oznámení o podání určovací žaloby, zboží po uplynutí lhůty bez dalšího propustí.

V některých případech, zejména tam, kde jsou další okolnosti nasvědčující spáchání trestné činnosti, celní úřady bez ohledu na postup majitele práv zahajují z vlastní iniciativy kroky podle trestního zákona.

V případě že je úspěšně aplikován zjednodušený postup, nebo celní úřad obdrží pravomocné rozhodnutí, že zboží jsou padělky, nesmí toto zboží propustit.

Zboží, o němž bylo soudem shledáno, že porušuje práva žalobce k duševnímu vlastnictví nemůže být:

- uvedeno na celní území Společenství
- propuštěno do volného oběhu
- odstraněno z celního území Společenství
- vyvezeno
- zpětně vyvezeno
- propuštěno do režimu s podmíněným osvobozením od cla
- umístěno do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu.

Takové zboží poté musí být zničeno a to bez jakékoliv náhrady a nebo vyřazeno z dalšího obchodování způsobem, který účinně zbaví dotčené osoby hospodářského zisku plynoucího z předmětné obchodní operace. Pouhé odstranění ochranných známek se nepovažuje za dostatečné opatření.

Celní orgány neodpovídají za škodu způsobenou neodhalením zásilky obsahující padělky, ani za škodu způsobenou aplikací Nařízení vůči osobám podílejícím se na dovozu zásilky.

6.7. Nařízení 1891/2004/ES a zákon 191/1999 Sb.

K provedení nařízení 1383/2003/ES bylo vydáno nařízení 1891/2004/ES stanovící technické požadavky na podávání žádostí o přijetí opatření včetně potřebných formulářů a kontaktních údajů.

Česká republika dále přijala k provedení Nařízení zákon 191/1999 Sb., který jednak provádí nařízení ES 1383/2003 týkající se hraničních kontrol a jednak sjednocuje tuto činnost s kontrolami prováděnými celní správou podle zákona o ochraně spotřebitele. Obsahem zákona je zejména stanovit konkrétní podmínky a postup, jak celní orgány provádějí činnost dle nařízení 1383/2003/ES a zejména stanovit náklady tohoto postupu.

V případě zjednodušeného postupu se zničení zboží provede na náklady dovozce nebo vývozce, není-li znám nebo již neexistuje nebo se nepodařilo zjistit jeho pobyt, zničení se provede na náklady držitele práva.

V případě, že je celním úřadem zjištěno spáchání celního deliktu, provede se zničení padělků na náklady pachatele správního deliktu, ledaže jde o osobu neznámou nebo osobu, která není za celní delikt odpovědná a nebo v době ničení již neexistující, pak se zničení provede na náklady majitele práva.

V ostatních případech je zboží zničeno na náklady dovozce nebo vývozce, případně na náklady majitele práva, pokud dovozce nebo vývozce není znám nebo již neexistuje.

Celní ředitelství rovněž může se souhlasem majitele práva zajištěné zboží, vhodné pro využití na humanitární účely, bezúplatně převést na přejímající organizaci, kterou mohou být pouze

a) organizační složky státu nebo územně samosprávného celku a právnické osoby založené státem nebo územně samosprávnými celky zřízené nebo založené za účelem sociálních služeb, zdravotnictví nebo školství

b) jiné právnické osoby, které

- nebyly zřízeny za účelem podnikání
- mají v předmětu činnosti pouze činnosti dle bodu a)

- poskytují humanitární činnost nejméně po dobu 2 let
- doloží potvrzení ne starší než 3 měsíce, že nemají žádné daňové nedoplatky

Přejímající organizace pak je povinna zabránit zneužití padělků a jejich opětovnému uvedení na trh, na své náklady odstranit všechny ochranné známky, zajistit označení všech padělků nápisem "humanita" neodstranitelným způsobem a archivovat a evidovat veškeré doklady nejméně po dobu 3 let.

7. Závěr

Je zřejmé, že způsoby a metody porušování práv k duševnímu vlastnictví jsou natolik rozsáhlé a různorodé, že je prakticky nemožné dojít k obecné a zjednodušující charakteristice vyústující v obecné doporučení jak s takovým závadným jednáním účinně bojovat.

Každý z popsaných prostředků má své výhody i nevýhody, které jej činí více, či méně vhodným k postupu v jednotlivém případě a bude záležet vždy na posouzení všech relevantních okolností každého případu, aby byl zvolen nejefektivnější možný právní postup.

Nicméně obecně lze říci, že pro prostředky veřejnoprávní jsou charakteristické

- nižší přímé náklady
- méně cílené
- zpravidla zajistí zabavení zboží, ale z povahy kontrol velmi zřídka dojde k potrestání osob
- systematicčnost a opakovanost vyvíjí soustavný tlak na prodejce
- umožňuje alespoň zabavením zboží postihovat i koncové prodejce, kteří jsou obvykle téměř anonymní
- nehodí se proti výše postaveným subjektům a subjektům dále v distribučním řetězci

Naproti tomu pro prostředky soukromoprávní je charakteristická

- možnost přesného zacílení
- obvykle dražší, proto spíše použitelné pro významnější články řetězu
- vyžaduje předchozí přesnou identifikaci porušovatele
- nehodí se vůbec proti jednotlivým koncovým prodejcům, ale spíše proti výrobcům a distributorům, zejména pokud sídlí na území ČR resp. EU

Masivní porušování práv k duševnímu vlastnictví je obrovským fenoménem posledních let, které doznalo neočekávaného boomu jednak s nástupem digitální technologie záznamu dat, jednak s globalizací současné ekonomiky prostřednictvím mezinárodního obchodu nejen v rámci zón volného pohybu zboží v systému GATT/GATS, ale také NAFTA a EU a v neposlední řadě díky internetu.

Ekonomický růst, zejména asijských ekonomik a obrovské tempo růstu zejména ekonomiky čínské spolu s stále rostoucím tlakem na snižování nákladů ve všech segmentech ekonomiky, způsobil přesun celé řady výrobních závodů z tradičních produkčních států v Evropě a USA do rozvíjejících se asijských ekonomik s podstatně levnější pracovní silou.

Vedlejším produktem takové optimalizace nákladů je i boom trhu s neoriginálním zbožím, které je často produkováno v blízkosti továren na originální zboží, nezdědka kdy dokonce i ve stejných továrnách.

Jakkoliv se ovšem majitelé duševního vlastnictví i státní orgány snaží bojovat proti porušování práv k duševnímu vlastnictví ve všech podobách, základním faktorem, který je hnacím motorem produkce a distribuce zboží či služeb porušujících autorská práva nebo práva průmyslová je vždy existence tržní poptávky po takovém zboží. Lze tedy uzavřít, že porušování práv k duševnímu vlastnictví zde bude zřejmě nejméně tak dlouho, dokud po něm mezi spotřebiteli poptávka.

Zejména nařízení ES 1383/2003 je ovšem evidentně krokem správným směrem, neboť s postupnou globalizací a vyšším stupněm organizovanosti struktur, jež se na porušování práv k duševnímu vlastnictví podílí, jedině cílená spolupráce jednotlivých orgánů státní správy a majitelů práv k duševnímu vlastnictví může vést k prosazování takových opatření, která povedou, když už ne k úplnému potlačení takové závadné činnosti, tak alespoň k maximálnímu možnému omezení tohoto protiprávního jednání a maximální možné ochraně jak spotřebitelů, tak vnitřního trhu Evropské unie.

8. Související právní předpisy a použitá literatura

8.1. Právní předpisy (v aktuálním znění)

8.1.1. Mezinárodní smlouvy

Dohoda mezi Světovou organizací duševního vlastnictví a Světovou obchodní organizací ze dne 22. 12. 1995

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS - Příloha 1C k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace (vyhl. č. 191/1995 Sb.)

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (vyhl. č. 176/1964 Sb.)

Evropská úmluva o poskytování informací o cizím právu ze dne 7. června 1968 (vyhl. č. 221/1998 Sb.)

Evropská úmluva o předávání žádostí o právní pomoc ze dne 27. ledna 1977 (sděl. č. 110/2000 Sb.m.s.)

Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů ze dne 6. listopadu 1925

Haagská úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních ze dne 15. listopadu 1965 (vyhl. č. 85/1982 Sb.)

Haagská úmluva o mezinárodním přístupu k soudům ze dne 25. října 1980 (sděl. č. 58/2001 Sb.m.s.)

Haagská úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních ze dne 18. března 1970 (vyhl. č. 129/1976 Sb.)

Haagská úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. října 1961 (vyhl. č. 45/1999 Sb.).

Haagská úmluva o civilním řízení ze dne 1. března 1954 (vyhl. č. 72/1966 Sb.)

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891 (vyhl. č. 65/1975 Sb.)

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891 (vyhl. č. 64/1963 Sb.)

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 16. prosince 1966 (vyhl. č. 120/1976 Sb.)

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 16. prosince 1966 (vyhl. č. 120/1976 Sb.).

Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10. 6. 1959 (vyhl. 74/1959 Sb.)

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883 (vyhl. č. 64/1975 Sb.)

Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 27. června 1989 (sděl. č. 248/1996 Sb.)

Smlouva mezi členskými státy Evropské unie a Českou republikou o přistoupení České republiky k Evropské unii (sděl. č. 44/2004 Sb. m. s.)

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950 (vyhl. č. 209/1992 Sb.)

Úmluva o udělování evropských patentů ze dne 5. října 1973 (sděl. č. 69/2002 Sb.m.s.)

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví podepsaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (vyhl. č. 69/1975 Sb.)

Čl. 15 odst. 1 písm. b) a c) Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (vyhláška č. 120/1976 Sb.).

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (vyhláška č. 133/1980 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Všeobecná úmluva o autorském právu revidovaná v Paříži dne 24. července 1971 (vyhláška č. 134/1980 Sb.).

Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací (vyhláška č. 192/1964 Sb., ve znění red. sděl. č. 157/1965 Sb.).

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování

jejich zvukových záznamů (vyhláška č. 32/1985 Sb.).

Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl (sdělení č. 365/1992 Sb.).

Vládní vyhláška č. 50/1927 Sb. z. a n., o ochraně původského práva v poměru k Spojeným státům americkým.

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidovaná v Bruselu dne 14. prosince 1890, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967 (vyhláška č. 64/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění ze dne 24. března 1971 (vyhláška č. 110/1978 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Budapešťská smlouva o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení a Prováděcí předpis k ní ze dne 28. dubna 1977 (vyhláška č. 212/1989 Sb.)

Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů, podepsaná v Locarnu dne 8. října 1968 (vyhláška č. 28/1981 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Mezinárodní úmluva na ochranu nových odrůd rostlin z 2. prosince 1961, ve znění revidovaném v Ženevě dne 10. listopadu 1972 a 23. října 1978 (sdělení č. 68/1994 Sb.)

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (vyhláška č. 67/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb na účely zápisu známek z 15. června 1957, revidovaná ve Stockholmu 14. července 1967 a v Ženevě dne 13. května 1977 (vyhláška č. 118/1979 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze 14. dubna 1891, revidovaná v Bruselu 14. prosince 1900, ve Washingtonu 2. června 1911, v Haagu 6. listopadu 1925, v Londýně 2. června 1934, v Nice 15. června 1957 a ve Stockholmu 14. července 1967 (vyhláška č. 65/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek (sdělení č. 248/1996 Sb.)

Madridská dohoda o potlačení falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891, revidované ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne

6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958 (vyhláška č. 64/1963 Sb.)

Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), příl. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (sdělení č. 191/1995 Sb.)

Smlouva o známkovém právu (sdělení č. 199/1996 Sb.)

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.)

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (sdělení č. 48/2002 Sb. m. s.)

8.1.2. Předpisy Evropské Unie

Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 z 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Komise (ES) č. 2245/2002 z 21. října 2002, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Komise (ES) č. 2868/95 z 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 z 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 40/1994 z 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 z 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin

Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 z 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 1768/1992 z 18. června 1992 o vytvoření dodatkového ochranného osvědčení pro léčiva, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I), ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, ve znění

pozdějších předpisů

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 1997/55/ES z 6. října 1997, kterou se mění směrnice 84/450/EHS o klamavé reklamě tak, aby zahrnovala srovnávací reklamu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1998/71/ES ze 13. října 1998 o právní ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES z 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1998/44/ES z 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Rady ES č. 89/104/ES z 21. prosince 1988 ke sblížení zákonů členských států o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

Směrnici Rady č. 84/450/EHS z 10. září 1984 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se klamavé reklamy

8.1.3. Předpisy České republiky

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník

zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád

zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

zákon č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů

zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin

zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích

zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách

zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

zákon č. 527/2000 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích

zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

8.2. Použitá literatura

8.2.1. Tuzemská literatura

Růžička, Michal: Úvod do teorie průmyslových práv, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1990.

Horáček, R. - Macek, J.: Sbíрка správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví, Praha: C.H.Beck, 2007.

Macek, J: Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže, Praha: C.H.Beck, 2000.

Černý, Miroslav: Vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví, MUNI Brno 2007.

Procházka, Marcel: Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány, ČZU Praha 2009.

Horáčka, Čada a Hajn: Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: C. H. Beck, 2005.

Jakl, V.: Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2003.

Popelková, Štros, Voborník: Prosazování práv k duševnímu vlastnictví, Praha 2007.

8.2.2. Literatura zahraniční

Green Paper – Combating Counterfeiting and Piracy in the Single Market – EC 2008

The Economic Effect of Counterfeiting and Piracy, Executive Summary - OECD, Paris. 2007

Jean-Luc Piotraut, European National IP Laws Under the EU Umbrella: From National to European Community IP Law, 2 Loy. Int'l L. Rev. 61, 84 (2005).

Bradley J. Olson, Esq.; Michael R. Graham, Esq.; John Maltbie, Esq.; and Ron Epperson,: The 10 Things Every Practitioner should Know about Anti-Counterfeiting and Anti-Piracy Protection, 7 J. High Tech. L. 106, 157 (2007).

OFFICE OF THE U.S. TRADE REPRESENTATIVE, SPECIAL 301 REPORT (2006)
http://www.ustr.gov/assets/Document_Library/Reports_Publications/2006/2006_Special_301_Review/asset_upload_file473_9336.pdf.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION & DEVELOPMENT, THE ECONOMIC IMPACT OF COUNTERFEITING 22 (1998)
<http://www.oecd.org/dataoecd/11/11/2090589.pdf>.

U.S. CHAMBER OF COMMERCE, WHAT ARE COUNTERFEITING AND PIRACY COSTING THE AMERICAN ECONOMY? 1 (2005),
<http://uschambercounterfeitingandpiracy.notlong.com>.

8.3. Použitá judikatura

8.3.1. Judikatura ČR

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04.
Nález Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. I. ÚS 543/03.
Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/04.
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2000, sp. zn. 3 Tz 221/2000.
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2001, sp. zn. 7 Tz 290/2001.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2003, čj. 6 A 51/2002-52.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2003, čj. 5 A 106/2001-62.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, čj. 7 A 194/2000-46.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2000, sp. zn. 5 Tz 227/2000.
Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 8. 1996 ve věci sp. zn. II. ÚS 225/95.
Usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 6. 1. 2004, čj. Konf 93/2003-5.
Usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 2. 9. 2004, čj. Konf 102/2003-13.
Usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 19. 5. 2005, čj. Konf 9/2004-27
Usnesení Vrchního soudu v Olomouci čj. 7 Cmo 195/2006
Rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 41/11 Cm 41/2000
Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci čj. 7 Cmo 202/2010
Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 10 Cm 49/2009
Rozsudek Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 301/2010
Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 6 Cm 58/2009
Rozsudek Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 34/2010
Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 19 Cm 148/2008
Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 32 Cm 71/2008
Rozsudek Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 72/2009

Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 21 Cm 192/2009

Rozsudek Vrchního soudu v Praze čj. 3 Cmo 196/2010

8.3.2. Judikatura ESD

Rozsudek Evropského soudního dvora C-251/95 Sabel BV vs. PUMA AG

Rozsudek Evropského soudního dvora C-63/97 BMW AG vs. Deenik

Rozsudek Evropského soudního dvora C-383/98 Polo-Lauren

Rozsudek Evropského soudního dvora C-60/02 (Landesgericht Eisenstadt - AU)

Rozsudek Evropského soudního dvora C-176/03 Komise EU vs. Rada EU

Rozsudek Evropského soudního dvora C-539/03 Roche Netherlands vs. Primus a.o.

Rozsudek Evropského soudního dvora C-4/03 "Antriebstechnik vs. Lamellen"

Rozsudek Evropského soudního dvora C-281/05 Montex vs. Diesel

9. Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1

Výsledky práce celní správy ČR v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví – 2010 – hraniční kontroly

Příloha č. 2

Výsledky práce celní správy ČR v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví – 2010 – kontroly na vnitřním trhu

Příloha č. 3

Trend v počtu kusů zboží zajištěných celní správou v ČR

Příloha č. 4

Trend ve výši škody zjištěné celními správou ČR

Příloha č. 5

Zajištěné padělky z hlediska porušeného práva

Příloha č. 6

Nejčastěji padělané značky

Příloha č. 7

Kategorie zajištěného padělaného zboží

Příloha č. 8

Zajištěné padělané zboží podle země původu

Příloha č. 1 Výsledky celní správy ČR v roce 2010 – hraniční kontroly²⁰⁵

Kontroly dle zákona č. 191/1999 Sb. a NR (ES) č. 1383/2003

Zboží	Množství/ks	Škoda způsobená majitelům práv/Kč
Potraviny	103 292	593 597
Alkoholické nápoje	14 218	4 144 785
Jiné nápoje	45 360	1 356 264
Parfémy a kosmetika (líčidla, zvlhčovací krémy apod.)	820	831 760
Věci ostatní osobní potřeby (holící čepelky, pilníky, šampony, deodoranty, barvy na vlasy, zubní kartáčky apod.)	4 272	400 315
Oblečení (k okamžitému nošení)	571 388	1 105 879 162
Oděvní doplňky (kravaty, klobouky, čepice, kapesníky, rukavice, šály, pásky, přezky...)	97 589	252 281 891
Sportovní obuv (vč. obuvi na běh, tenis, kopanou, pro tanečnice apod.)	328 342	708 246 066
Jiná obuv (sandály, pantofle, holinky, gumáky apod.)	185 876	248 273 598
Sluneční a jiné brýle (kromě dalekohledů)	2 446	13 361 600
Tašky vč. náprsních tašek, peněženek, pouzder na cigarety a podobné zboží nošené v kapse/kabelce	32 693	684 230 776
Hodinky	661	11 136 500
Šperky a jiné doplňky (vč. náušnic, prstenů, náramků, náhrdelníků, knoflíků, spon do kravat apod.)	2 996	7 440 160
Mobilní telefony	849	17 996 942
Součásti a technické příslušenství mobilních telefonů	16 874	4 819 105
Audio/video přístroje vč. technického příslušenství a součástí (MP3/ MP4/ GRCDVD-přehrávače, TV, rádia, kamery apod.)	497	2 557 875
Paměťové karty, externí paměti	1 502	7 098 865
Tiskové kazety, tonery	0	0
Počítačové vybavení (hardware) vč. technického příslušenství a součástí (myši, pevné disky, klávesnice apod.)	50	25 000
Ostatní přístroje vč. technického příslušenství a součástí (domácí spotřebiče)	171	1 262 000
CD, DVD, kazety nahrané (hudba, film, software, herní software)	270	1 455 830
CD, DVD, kazety nenahrané	0	0
Hračky (medvídci, panenky, modely automobilů, stavebnice apod.)	15 571	1 341 450
Hry (vč. elektronických herních konzolí, stolní hry apod.)	109	520 900
Sportovní zboží (vč. pro využití volného času -	228	205 100

205 <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Kontroly%20v%20oblasti%20prv%20duevneho%20vlastnictv/Statistika%20za%20rok%202010.pdf>

kopaná, golf, tenis, rybolov apod.)		
Cigarety	0	0
Jiné tabákové výrobky	0	0
Veškerá léčiva vč. steroidů a antikoncepce	15 439	6 448 161
Stroje a nástroje	1 697	29 695 400
Vozidla včetně příslušenství a součástí	603	90 600
Kancelářské potřeby (pera, diáře apod.)	0	0
Zapalovače	0	0
Etikety, visačky, nálepky	3 281	130 721
Textilní výrobky (ručníky, prádlo)	150	1 413 423
Obalové materiály (sáčky, krabice, kartón apod.)	119	7 670
Ostatní	5 898	1 716 438
CELKEM	961 245	172 543 428

Příloha č. 2 Výsledky celní správy ČR v roce 2010 – kontroly na vnitřním trhu²⁰⁶

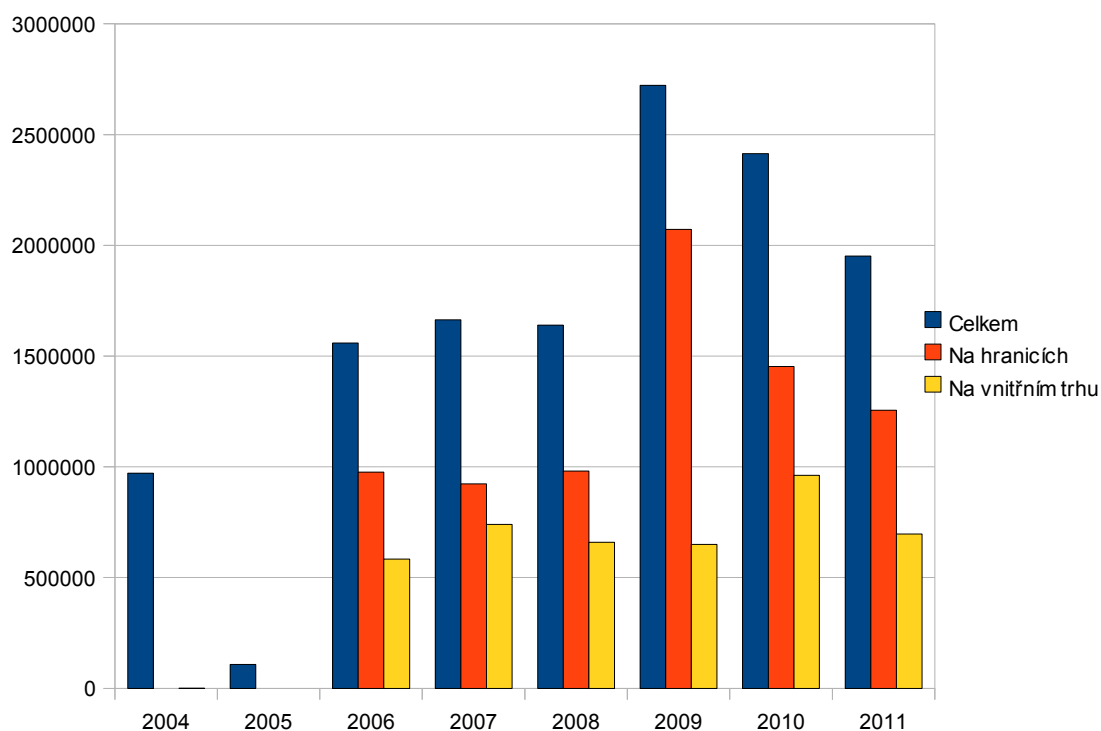
Kontroly dle zákon č. 634/1992 Sb. a zákon č. 121/2000 Sb.

Zboží	Množství/ks	Škoda způsobená majitelům práv/Kč
Potraviny	0	0
Alkoholické nápoje	804	156 909
Jiné nápoje	0	0
Parfémy a kosmetika (líčidla, zvlhčovací krémy apod.)	3 168	4 178 349
Věci ostatní osobní potřeby (holící čepelky, pilníky, šampony, deodoranty, barvy na vlasy, zubní kartáčky apod.)	473	84 878
Oblečení (k okamžitému nošení)	188 097	233 863 169
Oděvní doplňky (kravaty, klobouky, čepice, kapesníky, rukavice, šály, pásky, přezky...)	92 238	72 810 539
Sportovní obuv (vč. obuvi na běh, tenis, kopanou, pro tanečnice apod.)	9 385	19 194 008
Jiná obuv (sandály, pantofle, holinky, gumáky apod.)	158 036	145 210 427
Sluneční a jiné brýle (kromě dalekohledů)	2 532	16 021 171
Tašky vč. náprsních tašek, peněženek, pouzder na cigarety a podobné zboží nošené v kapse/kabelce	42 447	387 909 791
Hodinky	7 048	158 592 315
Šperky a jiné doplňky (vč. náušnic, prstenů, náramků, náhrdelníků, knoflíků, spon do kravat apod.)	19 262	3 935 219
Mobilní telefony	13	182 000
Součásti a technické příslušenství mobilních telefonů	4 017	721 880
Audio/video přístroje vč. technického příslušenství a součástí (MP3/ MP4/ DVD-přehrávače, TV, rádia, kamery apod.)	62	31 400
paměťové karty, externí paměti	140	210 000
Tiskové kazety, tonery	192	230 400
Počítačové vybavení (hardware) vč. technického příslušenství a součástí (myši, pevné disky, klávesnice apod.)	0	0
Ostatní přístroje vč. technického příslušenství a součástí (domácí spotřebiče)	1 113	5 709 822
CD, DVD, kazety nahrané (hudba, film, software, herní software)	144 706	74 007 000
CD, DVD, kazety nenahrané	0	0
Hračky (medvídci, panenky, modely automobilů, stavebnice apod.)	66 648	11 113 623
Hry (vč. elektronických herních konzolí, stolní hry apod.)	27 728	2 984 328
Sportovní zboží (vč. pro využití volného času -	509	219 738

206 <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Kontroly%20v%20oblasti%20prv%20duevneho%20vlastnictv/Statistika%20za%20rok%202010.pdf>

kopaná, golf, tenis, rybolov apod.)		
Cigarety	550	41 850
Jiné tabákové výrobky	0	0
Veškerá léčiva vč. steroidů a antikoncepce	0	0
Stroje a nástroje	4 391	9 746 230
Vozidla včetně příslušenství a součástí	36	1 008
Kancelářské potřeby (pera, diáře apod.)	58 160	3 297 886
Zapalovače	206	74 490
Etikety, visačky, nálepky	16 250	1 599 986
Textilní výrobky (ručníky, prádlo)	5 598	3 209 029
Obalové materiály (sáčky, krabice, kartón apod.)	17 126	2 540 813
Ostatní	90 310	14 665 170
Celkem	961 245	1 172 543 428

Příloha č. 3 Trend v počtu kusů zboží zajištěných celní správou v ČR

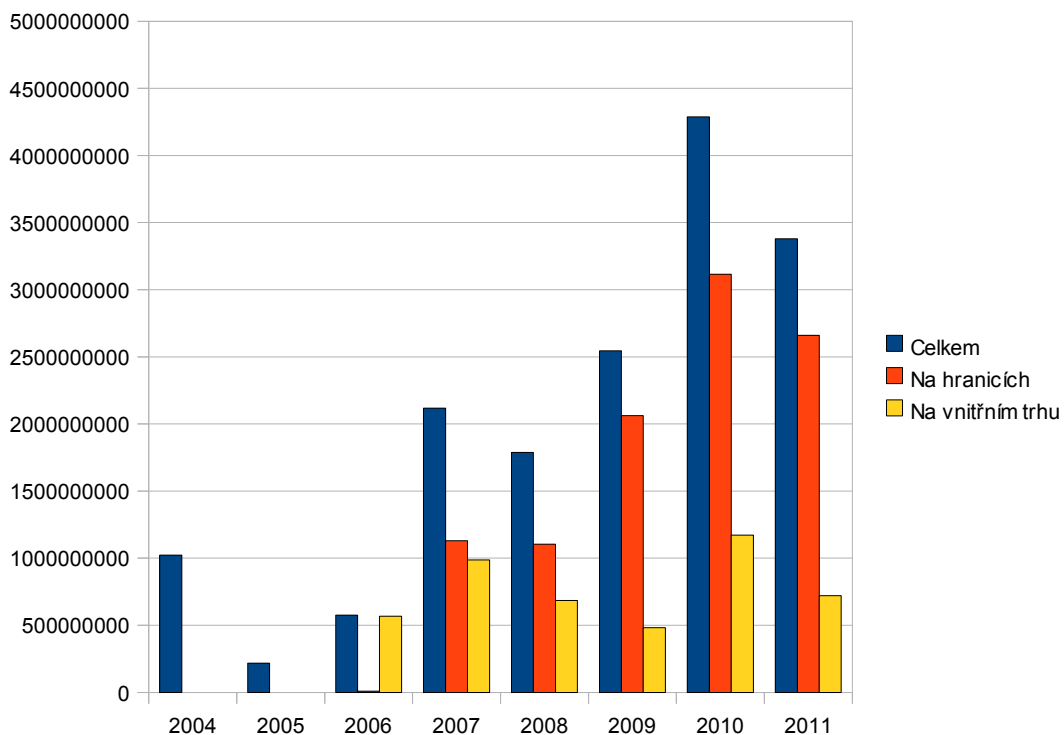


Rok	Počet kusů	Počet kusů na hranicích	Počet kusů na vnitřním trhu
2004	971436	-	-
2005	107236	-	-
2006	1559581	976043	583538
2007	1663507	923475	740032
2008	1639910	980672	659238
2009	2722336	2072385	649951
2010	2414506	1453261	961245
2011 (pouze Q1)	488044	313781	174263

(Pozn. pro rok 2011 reprezentuje pouze odhad trendu dle statistiky za Q1)

Zdroj: Celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

Příloha č. 4 Trend ve výši škody zjištěné celními správou ČR



Rok	Vzniklá škoda (hranice + vnitřní trh)	Škoda vzniklá na hranicích	Škoda vzniklá na vnitřním trhu
2004	1022197580	-	-
2005	218679102	-	-
2006	576224387	8867655	567356732
2007	2118120622	1130738144	987382478
2008	1787276472	1103304412	683972060
2009	2545214239	2062644515	482569724
2010	4287505382	3114961954	1172543428
2011 (pouze Q1)	845096344	665113219	179983125

(Pozn. pro rok 2011 reprezentuje pouze odhad trendu dle statistiky za Q1)

Zdroj: Celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

Příloha č. 5 Zajištěné padělky z hlediska porušeného práva

Rok zajištění	Druh práva	Počet položek	% z celkového počtu položek
2006	Ochranná známka	531	93,82%
	Autorské právo	30	5,30%
	Průmyslový vzor	4	0,71%
	Ochranná známka, autorské právo	1	0,18%
Celkem z 2006		566	100,00%

Rok zajištění	Druh práva	Počet položek	% z celkového počtu položek
2007	Ochranná známka	400	91,53%
	Autorské právo	28	6,41%
	Průmyslový vzor	6	1,37%
	Ochranná známka, autorské právo	3	0,69%
Celkem z 2007		437	100,00%

Rok zajištění	Druh práva	Počet položek	% z celkového počtu položek
2008	Ochranná známka	255	85,86%
	Průmyslový vzor	22	7,41%
	Autorské právo	13	4,38%
	Ochranná známka, autorské právo	6	2,02%
	Ochranná známka, průmyslový vzor	1	0,34%
Celkem z 2008		297	100,00%

Zdroj: celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

Příloha č. 6 Nejčastěji padělané značky

Rok zajištění	Název práva	Celkem ks/párů	% z celkového počtu ks/párů
2006	ADIDAS	34 546	13,19%
	PUMA	34 511	13,18%
	DOLCE & GABBANA	26 393	10,08%
	GAMEBOY	17 968	6,86%
	ESPRIT	14 955	5,71%
	NIKE	14 747	5,63%
	S.OLIVER	14 020	5,35%
	NOKIA	13 323	5,09%
	DIDDL	6 803	2,60%
LOUIS VUITTON	5 912	2,26%	

Rok zajištění	Název práva	Celkem ks/párů	% z celkového počtu ks/párů
2007	NY	54 694	7,39%
	PUMA	43 112	5,83%
	ADIDAS	29 249	3,95%
	DIDDL	19 323	2,61%
	NIKE	17 391	2,35%
	DOLCE & GABBANA	16 445	2,22%
	PLAYBOY	15 158	2,05%
	LACOSTE	14 259	1,93%
	POOH	11 478	1,55%
ESPRIT	11 442	1,55%	

Rok zajištění	Název práva	Celkem ks/párů	% z celkového počtu ks/párů
2008	ADIDAS	60 495	9,18%
	PUMA	28 934	4,39%
	NIKE	21 779	3,30%
	MARLBORO	15 297	2,32%
	CLASSIC	14 900	2,26%
	LACOSTE	14 867	2,26%
	DOLCE & GABBANA	12 616	1,91%
	HELLO KITTY	9 693	1,47%
	MOON	7 060	1,07%
Sovetskoe Igristoe	6 807	1,03%	

Zdroj: Celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

Příloha č. 7 Kategorie zajištěného padělaného zboží

Kategorie zboží zajištěné v roce 2006		Počet ks/párů	% z celkového počtu ks/párů
3	Oděvy a doplňky	430 195	44,06%
4	Obuv včetně částí a doplňků	205 093	21,01%
1	Potraviny, alkohol a jiné nápoje	203 200	20,81%
12	Jiné	109 300	11,20%
11	Léčiva	12 782	1,31%
5	Osobní doplňky	10 087	1,03%
7	Elektrické přístroje, počítačové vybavení	3 869	0,40%
2	Věci osobní potřeby	1 000	0,10%
9	Hračky, hry a sportovní zboží	797	0,08%
Celkem z 2006		976 323	100,00%

Kategorie zboží zajištěné v roce 2008		Počet ks/párů	% z celkového počtu ks/párů
8	CD, DVD, kazety, herní kazety	251 931	38,22%
3	Oděvy a doplňky	178 751	27,11%
4	Obuv včetně částí a doplňků	96 468	14,63%
10	Tabákové výrobky	92 170	13,98%
12	Jiné	24 994	3,79%
5	Osobní doplňky	7 051	1,07%
9	Hračky, hry a sportovní zboží	5 064	0,77%
7	Elektrické přístroje, počítačové vybavení	1 944	0,29%
2	Věci osobní potřeby	865	0,13%
Celkem z 2008		659 238	100,00%

Zdroj: Celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

Příloha č. 8 Zajištěné padělané zboží podle země původu

Rok zajištění	Země odeslání	Počet položek	% z celkového počtu položek
2006	Čína	221	39,05%
	Vietnam	81	14,31%
	Česká republika	67	11,84%
	Hongkong	56	9,89%
	Indie	36	6,36%
	Thajsko	27	4,77%
	Izrael	14	2,47%
	Turecko	14	2,47%
	Bělorusko	12	2,12%
	Bulharsko	7	1,24%
	Spojené arabské emiráty	6	1,06%
	USA	5	0,88%
	Srí Lanka	4	0,71%
	Pákistán	4	0,71%
	Singapur	3	0,53%
	Rusko	2	0,35%
	Britské Panenské ostrovy	2	0,35%
	Bangladéš	1	0,18%
	Egypt	1	0,18%
	Švýcarsko	1	0,18%
Malajsie	1	0,18%	
Ukrajina	1	0,18%	
Celkem		566	100,00%

Rok zajištění	Země odeslání	Počet položek	% z celkového počtu položek
2008	Čína	226	76,09%
	Hongkong	34	11,45%
	Indie	13	4,38%
	Tchaj-wan	7	2,36%
	Vietnam	5	1,68%
	Pákistán	3	1,01%
	Turecko	3	1,01%
	USA	2	0,67%
	Spojené arabské emiráty	1	0,34%
	Libye	1	0,34%
	Mexiko	1	0,34%
	Saúdská Arábie	1	0,34%
	Celkem		297

Zdroj: Celní správa ČR (<http://www.cs.mfcr.cz>)

10. Shrnutí

10.1. Shrnutí

Práce stručně charakterizuje instituty duševního vlastnictví, jejich povahu a specifické vlastnosti v kontextu problematiky výroby a obchodu s padělkami, nedovolenými napodobeninami a kopiemi, podstatu protiprávnosti takového jednání a identifikuje a charakterizuje orgány zabývající se bojem s tímto fenoménem.

Dále analyzuje prostředky dostupné vlastníkovým právům z duševního vlastnictví k ochraně jeho majetku v kontextu platné tuzemské i komunitární právní úpravy, zejména s ohledem na jejich dostupnost, funkčnost a nákladnost, včetně posouzení jejich účinnosti a možnosti zpětné vazby majiteli práva.

Třetí část této práce je zaměřena na detailní popis postupu majitele práva v souvislosti s použitím institutu tzv. celních opatření a navazujícího zjednodušeného případně standardního soudního postupu oprávněné osoby, s důrazem na analýzu právního postavení majitele práva ve vztahu k celním orgánům a k osobám zúčastněným na dovozu, jež je předmětem takových opatření, včetně analýzy procesních možností majitele práva v konkrétní procesní situaci a následků vybraných procesních úkonů.

V závěru práce jsou poté vyhodnoceny výhody a nevýhody jednotlivých popsaných metod ochrany duševního vlastnictví včetně analýzy úskalí a negativ platné právní úpravy a námětů na zlepšení.

10.2. Summary

The text briefly described institutes of the intellectual property rights, their nature and specific characteristic in the context of production and trade with counterfeits and pirated copies, the nature of such unlawful acts and identified and characterized bodies active in the fight against this phenomenon.

It also analyzed the tools available to the owner of the intellectual property rights to protect its assets in the context of the existing national and Communitarian legislation, particularly with regards to their availability, functionality and costs, including assessing their effectiveness and potential feedback to the right holder.

The third part of this work is focused on detailed description of the process of owner of rights in connection with the use of so-called institution of customs measures and simplified or judicial procedure, with the focus on the legal status of the owner of rights in relation to the customs authorities and the people involved in the importation, which is the subject of such measures, including the legal options of the right holder in a particular situation, process and consequences of selected steps.

Finally, the last part evaluated the advantages and disadvantages of these methods to protect intellectual property, including analysis of the pitfalls and negatives of the current legislation and suggestions for its improvement.

Legal instruments to combat “piracy”

Duševní vlastnictví, ochrana, celní opatření

Intellectual property, protection, Customs, customs measures